Strategia Rozwoju Miasta i Gminy SIENIAWA na lata 2022–2030

Sieniawa, 2022

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie 4

1. Rola Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sieniawa 2022–2030 4
2. Metodologia i etapy opracowania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sieniawa 2022–2030.... 4

Część I: Diagnoza stanu Miasta i Gminy Sieniawa..... 6

1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej 6
2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej..... 9
3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej 11
4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych.....14
   - 4.1. Ocena sytuacji Miasta i Gminy Sieniawa 15
   - 4.2. Oczekiwane kierunki rozwojowe 17
5. Analiza SWOT z uwzględnieniem wiosków z konsultacji społecznych.....24

Część II: Priorytetowe kierunki rozwoju Miasta i Gminy Sieniawa.....28

1. Misja i wizja.....28
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym.....28
3. Kierunki działań na rzecz osiągnięcia celów strategicznych, ich rezultaty i wskaźniki realizacji 31
   - 3.1. Obszar strategiczny Zrównoważona Gospodarka Lokalna 31
   - 3.1. Obszar strategiczny Zaangażowana Społeczność Lokalna 36
   - 3.1. Obszar strategiczny Przyjazna i Uporządkowana Przestrzeń do Życia 41
4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej MiG Sieniawa wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej 48
   - 4.1. Aktualny model struktury funkcjonalno- przestrzennej 48
   - 4.2. Główne uwarunkowania modelu struktury funkcjonalno- przestrzennej 51
   - 4.3. Model przestrzenny w kontekście Strategii Rozwoju MiG Sieniawa na lata 2022-2030 66
5. Spójność kierunków rozwoju gminy z kierunkami zawartymi w dokumentach wyższego rzędu 69
6. Obszary strategicznej interwencji zdefiniowane w strategii województwa wraz z zakresem planowanych działań 77

Część III: Wdrożenie strategii Miasta i Gminy Sieniawa 85

1. System realizacji Strategii wraz z wytycznymi do opracowania dokumentów wykonawczych 85
2. Monitoring, ewaluacja i aktualizacja Strategii 91
3. Ramy finansowe oraz źródła finansowania 98

Spis tabel, rysunków i wykresów 103

Załaczniki 105

WPROWADZENIE

1. Rola *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sieniawa 2022–2030*

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sieniawa na lata 2022–2030 to strategiczny dokument planistyczny, wyznaczający długookresową politykę rozwoju tego obszaru, z uwzględnieniem jego zasobów endogenicznych oraz zachodzących tu zjawisk demograficznych, społecznych i gospodarczych. Określone w niej cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki działań są ewolucyjną kontynuacją kierunków rozwojowych zdefiniowanych w dokumentach strategicznych gminy Sieniawa z lat wcześniejszych. Dokument *Strategii* ułatwi lokalnym władzom racjonalne organizowanie działań i rozwiązywanie problemów społecznych, gospodarczych oraz środowiskowych. Wyznaczy ramy dla powstających tu dokumentów wykonawczych, tj. loklanych planów i programów odnoszących się do różnych aspektów życia gminy, a także stanowił będzie podstawę korzystania przez Miasto i Gminę Sieniawa ze środków zewnętrznych, w tym w szczególności z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Podstawy prawne dla opracowania *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sieniawa na lata 2022–2030* wyznaczają Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (DzU z 2021 r. poz. 1372) – art. 10e i 10f oraz ustawa z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (DzU 2020 poz. 1378).

2. Metodologia i etapy opracowania *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sieniawa 2022–2030*

Dokumnet *Strategii* sporządzono na podstawie ogólnodostępnych danych statystycznych, danych i informacji uzyskanych z Urzędu Miasta i Gminy Sieniawa oraz jego jednostek organizacyjnych, a także danych innych instytucji publicznych posiadających swoje jednostki na terenie gminy (np. policja). Ważnym źródłem informacyjnym była również społeczność lokalna. Z uwagi na strategiczny charakter dokumentu w prace nad nim już od początkowej fazy zaangażowano szeroką grupę przedstawicieli różnych grup interesu z obszaru gminy m.in. jako uczestników anonimowego badania ankietowego pozwalającego przedstawić indywidualną ocenę sytuacji społeczno-gospodarczej gminy oraz uczestników spotkań i warsztatów konsultacyjnych prowadzonych w trakcie kolejnych etapów prac nad dokumentem.

Nad opracowaniem *Strategii* pracował zespół ds. opracowania Strategii Rozwoju MiGS na lata 2022–2030, złożony z przedstawicieli władz samorządowych, pracowników Urzędu Gminy oraz gminnych jednostek organizacyjnych, wspierany przez ekspertów zewnętrznych.

Prace nad *Strategią* przebiegały etapowo. Rozpoczęto je w czerwcu 2021 r. podjęciem przez Burmistrza Miasta i Gminy Sieniawa uchwały o przystąpieniu do prac nad *Strategią*. Następnie przeprowadzono procedurę wyboru wykonawcy, którego zadaniem była koordynacja prac nad dokumentem oraz przygotowanie jego wersji ostatecznej. Pierwszym etapem prac merytorycznych było sporządzenie diagnozy na temat aktualnej sytuacji w gminie Sieniawa w aspektach: społecznym, gospodarczym i przestrzennym. W tym celu zebrano i przeanalizowano dane statystyczne, a dla uzyskania możliwie pełnego obrazu w kwietniu 2022 r. przeprowadzono również badanie ankietowe wśród mieszkańców gminy. Na podstawie zgromadzonych informacji wyznaczono obszary problemowe, a także pogrupowano mocne i słabe strony obszaru oraz potencjalne szanse i zagrożenia dla jego dalszego rozwoju. W dalszej kolejności zorganizowano i przeprowadzono warsztaty konsultacyjne dla mieszkańców gminy, podczas których dyskutowano nad zidentyfikowanymi obszarami problemowymi, wyprowadzając z nich cele ogólne opracowywanego dokumentu, a następnie cele operacyjne i formułując kierunki działań, których realizacja ma pozwolić osiągnąć zaplanowane rezultaty.

Kolejnym etapem prac na *Strategią* są konsultacje społeczne dokumentu prowadzone wśród mieszkańców gminy, lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych, a także wśród sąsiednich gmin i ich związków oraz z dyrektorem RZGW PG Wody Polskie w Rzeszowie. Dokument *Strategii* trafi także do Zarządu Województwa Podkarpackiego w celu uzyskania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województw oraz zostanie przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko. Ostatnim etapem prac nad *Strategią* będzie przyjęcie jej uchwałą Rady Miasta i Gminy Sieniawa, po którym nastąpi wdrażanie dokumentu poprzez realizację określonych w niej przedsięwzięć i zadań.

CZĘŚĆ I: DIAGNOZA STANU MIASTA I GMINY SIENIAWA

1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

Gmina Sieniawa położona jest w północnej części powiatu przeworskiego, w województwie podkarpackim, peryferyjnie w stosunku do intensywnie zurbanizowanej części województwa. Powierzchnia gminy wynosi 128 km2, a w jej skład wchodzi miasto Sieniawa i 9 sołectw: Czerce, Czerwona Wola, Dobra, Dybków, Leżachów, Paluchy, Pigany, Rudka, Wylewa. Obszar gminy wyróżnia się wysoką lesistością – 41,5% powierzchni zajmują tu lasy, ok. 31% grunty rolne, a ok. 24% grunty inne niż rolne i leśne. Zabudowa jest skoncentrowana w granicach miasta Sieniawa oraz wzdłuż głównych dróg. Na terenach wiejskich dominuje zabudowa mieszkaniowa, jednorodzinna i zagrodowa w gospodarstwach rolnych wraz z towarzyszącą zabudową usługową. Szkielet systemu komunikacyjnego gminy tworzą 3 drogi wojewódzkie: nr 835 relacji: Lublin–Przeworsk–Dynów–Grabownica Starzeńska; nr 867 relacji: Sieniawa–Wola Mołodycka–Oleszyce–Lubaczów–Hrebenne; nr 870 relacji: Sieniawa–Wiązownica–Jarosław, których łączna długość na terenie gminy wynosi 28,990 km. Zapewniają one stosunkowo dobry dostęp do dróg krajowych (77) i autostrady A4 (przebiegającej w odległości ok. 15 km od miejscowości Sieniawa) oraz komunikację z sąsiednimi gminami i najbliższymi ośrodkami regioanlnymi (Przeworsk, Leżajsk, Jarosław), gdzie mieszkańcy zaspokajają część potrzeb związanych z nauką, kulturą, pracą, zdrowiem itp. Dużym problemem komuniakcyjnym jest obecnie znaczące natężenie ruchu tranzytowego w mieście Sieniawa, gdzie łączą się wymienione drogi wojewódzkie. Jego rozwiązaniem byłoby wybudowanie obwodnicy.

Gmina Sieniawa ma wysoki potencjał przyrodniczo-kulturowy. 100% jej powierzchni leży w Sieniawskim Obszarze Chronionego Krajobrazu. Na terenie gminy ustanowiono obszary siedliskowe w ramach sieci Natura 2000 – „Dolina Dolnego Sanu" oraz „Lasy Sieniawskie", a w północno-wschodniej części gminy, w Lasach Sieniawskich utworzono dodatkowo rezerwat „Lupa", którego 97% powierzchni znajduje się w obrębie gminy Sieniawa. W rezerwacie ochroną objęto najcenniejsze fragmenty drzewostanu. Na terenie gminy Sieniawa znajduje się 18 pomników przyrody (drzewa).

Rysunek 1. Obszary chronione na obszarze gminy Sieniawa

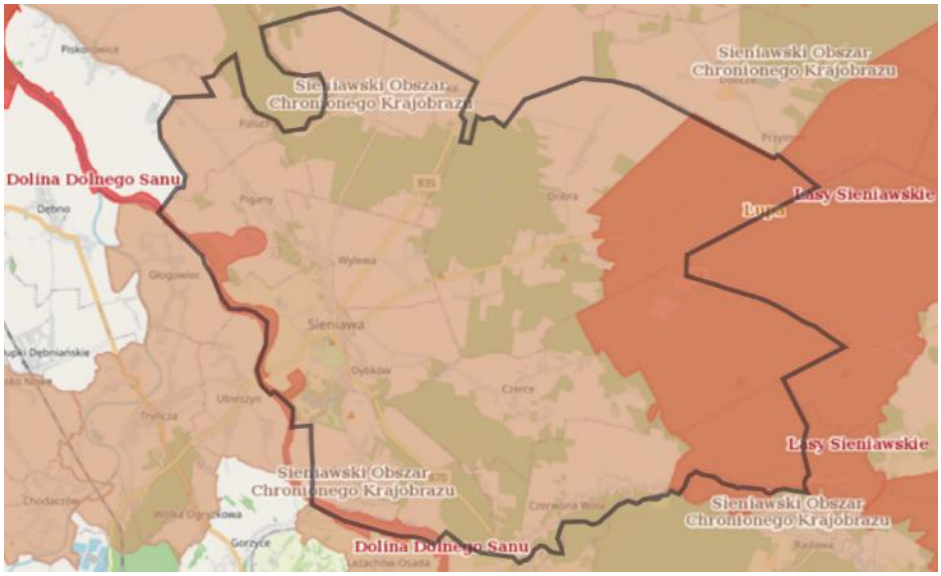

Źródło: Opracowanie własne na podstawie geoserwisu GDOŚ.

Objęcie terenu gminy różnymi formami ochrony przyrody korzystanie wpływa na zachowanie jej walorów środowiskowych, co z kolei sprzyja tworzeniu usług związanych z turystyką, agroturystyką i rekreacją. Na terenie gminy, szczególnie w miejscowości Czerwona Wola położonej we wschodniej części gminy w bezpośrednim sąsiedztwie dużych kompleksów leśnych nad rzeka Lubaczówką, rozwija się budowanictwo domków rekreacyjnych na potrzeby własne właścicieli i na wynajem. Barierą rozwojową w tym zakresie jest brak ciekawych szlaków turystycznych (pieszych, rowerowych i in.), brak gminnych kąpielisk, ścieżek rowerowych.

Z drugiej jednak strony rozległe tereny chronione ograniczają również realizację wielu inwestycji infrastrukturalych z uwagi na ich potencjalny lub rzeczywisty negatywy wpływ na środowisko.

Obszar gminy Sieniawa jest zagrożony suszą w stopniu słabym (część północno-zachodnia) lub umiarkowanym (część południowo-wschodnia obszaru). Zagrożenie powodziowe wynika z możliwości wystąpienia z brzegów rzek: San oraz Mleczka z dopływem Mleczką Wschodnią. Gmina na bieżąco monitoruje informacje hydrologicnze na rzekach powiatu przeworskiego za pośrednictwem strony internetowej www.monitoring.powiatprzeworsk.pl.

Zadania z zakresu ochrony środowiska realizowane są zgodnie z zapisami *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sieniawa na lata 2021–2025*. Gmina Sieniawa należy do tzw. strefy podkarpackiej podlegającej ocenie jakości powietrza, a jej obszar nie zalicza się do obszarów przekroczeń stężeń zanieczyszczeń B(a)P/rok, PM10/24 godz., PM2,5/rok II faza. Z uwagi na to, że dominującym źródełm ciepła w mieszkaniach prywatnych są piece węglowe – teren gminy jest silnie zagrożony zjawiskiem tzw. niskiej emisji, typowej dla obszarów wiejskich. Władze gminy podejmują

działania wspierające wymianę kotłów starego typu, do których należy np. podpisane w styczniu 2021 r. porozumienie z WFoŚiGW w sprawie programu Czyste Powietrze, na mocy którego w Urzędzie Gminy można uzyskać szczegółowe informacje ułatwiające skorzystanie z dofinansowania na wymianę kotła.

Odpady z terenu gminy zbierane są w sposób selektywny i systematycznie rok do roku wzrasta udział odpadów segregowanych w ogólnej liczbie odpadów zebranych. Wartość osiągnięta w 2020 r. (38,9%) jest jedną z najwyższych wśród porównywalnych gmin, a także przewyższa wartości dla powiatu przeworskiego oraz całego Podkarpacia. W latach 2016-2020 gmina Sieniawa osiągała poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych, określone przez Ministra Klimatu i Środowiska dla gmin miejsko-wiejskich.

Podstawowy zarys i kierunki zagospodarowania w gminie Sieniawa wyznacza *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Sieniawa (SUiKZP)* uchwalone Uchwałą Nr XXXI/258/98 Rady Miasta i Gminy Sieniawa z dnia 16 czerwca 1998 r. z późniejszymi zmianami nr 1 i nr 2. Planowanie przestrzenne i zagospodarowanie terenów odbywa się na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz – w związku z tym, że obejmują one zaledwie 220 ha powierzchni gminy (1,73%) – znacznie częściej drogą decyzji administracyjnych o ustaleniu inwestycji celu publicznego lub o warunkach zabudowy. Sytuacja ta ma jednak negatywny wpływ na racjonalne kształtowanie polityki i ładu przestrzennego gminy, a w perspektywie długookresowej stwarza ryzyko chaosu inwestycyjnego.

Miasto i gmina Sieniawa objęte są *Planem zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego – Perspektywa 2030* uchwalonego dnia 27 sierpnia 2018 r. Uchwałą Nr LIX/930/18 Sejmiku Województwa Podkarpackiego. Obszarem funkcjonalnym o znaczeniu ponadregionalnym, w który wpisuje się obszar wiejski miejsko-wiejskiej gminy Sieniawa, jest wiejski obszar funkcjonalny wymagający wsparcia procesów rozwojowych. Jego priorytetem rozwojowym jest stwarzanie warunków dla poprawy jakości życia mieszkańców. Ponadto w zakresie obszarów funkcjonalnych o znaczeniu regionalnym obszar gminy Sieniawa został zakwalifikowany do roztoczańsko-puszczańskiego obszaru funkcjonalnego, położonego w północno-wschodniej części województwa podkarpackiego i obejmującego między innymi gminy leżące po prawej stronie Sanu w dolnym biegu rzeki do jej ujścia do Wisły. Obszar ten wykazuje wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe, dlatego też za jego priorytet rozwojowy uznano turystykę i usługi turystyczne oparte na potencjale przyrodniczym, kulturowym i uzdrowiskowym.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

Na tle danych dla powiatu przeworskiego i województwa poziom rozwoju przedsiębiorczości w gminie Sieniawa należy uznać za średni, chociaż analiza wskaźnikowa pokazuje systematyczny i stosunkowo dynamiczny rozwój sektora gospodarczego. W latach 2016–2020 zarówno liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1 tysiąc mieszkańców, jak i liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą stale wzrastała, przy czym działo się to dynamiczniej niż na obszarze powiatu. Na koniec grudnia 2020 r. w gminie Sieniawa zarejestrowane były 444 podmioty, co stanowiło 8,5% wszystkich podmiotów z terenu powiatu przeworskiego i dało gminie piątą pozycję wśród wszystkich ośmiu gmin powiatu przeworskiego. Ok. 20% podmiotów funkcjonujących w gminie działa w branży budowlanej, 16% w handlu, 14% zajmuje się przetwórstwem przemysłowym. Pozostałe 50% przedsiębiorstw prowadzi działalność w innych branżach, w tym m.in. ok. 7% zajmuje się działalnością profesjonalną, naukową i techniczną, kolejne 7% to firmy transportowe, kolejne 5% edukacyjne. Na terenie gminy funkcjonuje zaledwie 3% podmiotów działających w obszarze rolnictwa i leśnictwa. W gminie Sieniawa nie funkcjonuje obecnie żadna strefa ekonomiczna lub przemysłowa mogąca przyciągać inwestorów zewnętrznych, stąd też jej utworzenie jest jednym z priorytetów władz samorządowych

Korzystnie prezentuje się również sytuacja na rynku pracy. Z roku na rok liczba osób bezrobotnych spada (o blisko 25% w latach 2016–2020), rośnie natomiast liczba osób pracujących. Spada również udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym, przy czym szczególnie korzystna pod tym względem jest sytuacja mężczyzn w gminie Sieniwa (wartość wskaźnika 5,7% jest niższa niż w powiecie czy województwie). W przypadku kobiet sytuacja jest porównywalna z sytuacją w jednostkach nadrzędnych.

Za jedną z priorytetowych gałęzi gospodarczych gminy tradycyjnie uznawane było rolnictwo, które jednak obecnie boryka się z trudnościami o charakterze strukturalnym (np. niekorzystna struktura agrarna, struktura demograficzna), prowadzącymi do znaczącego ograniczenia opłacalności i dochodowości działalności rolniczej. Ok. 75% gospodarstw rolnych na obszarze gminy to gospodasrtwa indywidualne o pow. 1-5 ha, prowadzące produkcję wielokierunkową o niskiej opłacalności i przeznaczoną głównie na samozaopatrzenie. W ostatnich latach w sektorze rolniczym gminy dokonują się stopniowe przemiany polegające m.in. na rozwijaniu przez dominujące na tym obszarze małe gospodarstwa rolne pozarolniczej działalności alaternatywnej, np. agroturystyki czy produkcji zdrowej żywności o podwyższonych parametrach metodami ekologicznymi, pozwalające wykorzystać istniejący potencjał w rozwijającej się branży turystycznej. Sprzyjają temu warunki naturalne gminy.

Łączna długość dróg na terenie gminy Sieniawa wynosi 123,81 km, z czego 28,990 km dróg stanowią drogi wojewódzkie, 43,711 km drogi powiatowe oraz 51,105 km drogi gminne. Wymagający odnowienia stan nawierzchni dotyczy blisko 70% długości dróg wojewódzkich, 30% dróg powiatowych i 12% dróg gminnych. Znaczący problem stanowi również brak ścieżek rowerowych, w szczególności wzdłuż dróg o dużym natężeniu ruchu.

Zaopatrzenie mieszkańców Miasta i Gminy Sieniawa w wodę odbywa się z dwóch stacji uzdatniania wody zlokalizowanych w m. Dobra i Sieniawa w oparciu o ujęcia wody w m. Dobra i Pigany-Wylewa. Łącznie zatwierdzone zasoby wodne dla miasta i gminy Sieniawa wynoszą Qśr. dob. – 2698 m3/d, a całoroczna produkcja wody dostarczana wodociągami „Sieniawa" i „Dobra" jest bezpieczna dla zdrowia konsumentów. Łączna długość sieci wodociągowej na obszarze gminy wynosi 118 590 m; ma do niej dostęp 99% mieszkań. Obecnie prowadzone są roboty związane z rozbudową i modernizacją SUW-u w Dobrej oraz rozbudową SUW-u w Sieniawie.

System kanalizacyjny w gminie Sieniawa tworzy oczyszczalnia ścieków zlokalizowana w miejscowości Sieniawa, przepompownia główna oraz 30 przepompowni rozmieszczonych na terenie gminy. Długość czynnej sieci kanalizacji sanitarnej na tym terenie wynosi, 105,9 km, do sieci przyłączonych jest 1245 gospodarstw, a dostęp do sieci kanalizacyjnej posiada 79,36% mieszkań z obszaru miasta Sieniawa i sołectw: Wylewa, Dybków, Paluchy, Pigany, Leżachów oraz w części Czerce i Czerwona Wola. W miejscowości Rudka, Dobra oraz w części Czerwonej Woli i Czerc ścieki są gromadzone indywidualnie w zbiornikach bezodpływowych lub oczyszczane przez indywidualne przydomowe oczyszczalnie ścieków okresowo wywożone na komorę zlewną przy oczyszczalni ścieków w Sieniawie. Wydajność zmodernizowanej w latach 2002–2003 oczyszczalni ścieków w Sieniawie jest wystarczająca w stosunku do aktualnego zapotrzebowania. W związku z planami rozbudowy sieci kanalizacyjnej w najbliższych latach konieczna będzie jednak rozbudowa oczyszczalni lub wybudowanie nowej. Na terenie Miasta i Gminy Sieniawa nie ma kanalizacji ogólnospławnej i deszczowej.

100% mieszkańców gminy znajduje się w zasięgu sieci elektroenergetycznej i gazowej. Do sieci szerokopaskowej posiadają dostęp jedynie instytucje publiczne.

Budżet gminy Sieniawa należy do niższych wśród gmin tła porównawczego, jednak to właśnie w Sieniawie odnotowano najwyższe wydatki na 1 mieszkańca, natomiast pod względem wysokości dochodów na 1 mieszkańca gmina Sieniawa usytąpiła jedynie gminie Narol i jednostkom terytorialnym wyższego rzędu. W latach 2016–2019 systematycznie wzrastały wydatki bieżące Gminy Sieniawa, ich niewielki spadek odnotowano w roku 2020. Natomiast w wydatkach ogółem znaczący pik wystąpił w latach 2017 i 2018. Pik ten związany był ze wzrostem wydatków majątkowych

w wydatkach ogółem wynikających z realizacji dużych inwestycji gminnych, w tym przede wszystkim budowy kompleksu sportowego w Sieniawie (koszt całkowity blisko 13,5 mln zł) oraz remontu zabytkowego kościoła pw. św. Jana Chrzciciela w Sineiawie (koszt całkowity 4,7 mln zł).

3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Biorąc pod uwagę liczbę ludności (7022 osoby) gmina Sieniawa jest gminą średnią. W latach 2016–2020 liczba ta zmieniała się nieznacznie, a zmiana ta nie wpłynęła na wartość wskaźnika gęstości zaludnienia. Wynosi on 55 os./km2 i zdecydowanie odbiega od średniej dla powiatu przeworskiego (112 os./km2) i województwa podkarpackiego (119 os./km2). Od 2016 r. w gminie Sieniawa stopniowo malał przyrost naturalny, osiągając w 2020 r. wartość ujemną (-1,57). Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów, wyniósł w tym roku 0,76 i był niższy od średniej dla województwa oraz porównywalny do współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

W gminie Sieniawa, podobnie jak w całej Polsce, zachodzi zjawisko starzenia się społeczeństwa. Systematycznie przybywa osób w wieku poprodukcyjnym (+192 osoby w ciągu 5 lat) przy równoczesnym spadku liczby osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym (-209 osób w ciągu 5 lat). Sytuacja gminy Sieniawa w tym zakresie jest stosunkowo dobra w porównaniu do innych podkarpackich gmin miejsko-wiejskich – w 2020 r. odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym (17,9%) był nieznacznie tylko niższy niż odsetek osób w wieku poprodukcyjnym (18,1%). Zarówno współczynnik obciążenia demograficznego, jak i odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem w gminie Sieniawa jest najniższy wśród gmin tła porównawczego. Różnice są znaczne – współczynnik obciążenia jest wyższy o ponad 20% w pięciu pozostałych gminach, w powiecie oraz w województwie. Gminę Sieniawa wyróżnia także wskaźnik feminizacji – na 100 mężczyzn przypada tu bowiem tylko 99 kobiet, gdy na pozostałym analizowanym obszarze proporcje są zawsze odwrotne.

Zmieniająca się sytuacja demograficzna wpływa w zasadzie na wszystkie obszary życia społecznego i gospodarczego, stawiając przed samorządem lokalnym nowe wyzwania. Prowadzi do zmiany popytu na poszczególne usługi publiczne: wraz ze wzrastającą średnią wieku mieszkańców w sposób naturalny rośnie zapotrzebowanie na usługi dedykowane seniorom, w tym osobom chorym i samotnym, kosztem ograniczonego zainteresowania usługami dedykowanymi młodszym grupom społecznym (np. edukacyją na poziomie przedszkolnym czy szkolnym). Ponadto stwarza potrzebę rozszerzenia i modyfikacji obecnej oferty w wielu obszarach, takich jak kształcenie, sport i rekreacja, technologie informatyczne itd. Szczególnie ważnym obszarem rozwoju stają się usługi opiekuńcze świadczone zarówno w miejscu zamieszkania seniorów, jak i w wyspecjalizowanych placówkach, z

uwzględnieniem takich kryteriów jak elastyczność i skuteczność finansowa (ośrodki opieki dziennej, usługi świadczone w domach pacjentów itd.).

Zarówno przeobrażenia w strukturze wiekowej ludności gminy, jak i procesy migracyjne wpływające na zmianę podaży zasobów na loklanym rynku pracy czy w dziedzinie aktywności społecznej wymagają przemyślanych działań w planach rozwojowych gminy.

W latach 2016–2019 poziom upowszechnienia edukacji przedszklolnej w gminie Sieniawa utrzymywał się na podobnym poziomie. W 2020 r. odnotowano spadek odsetka dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na terenie gminy, jednak wartość wskaźnik – 87% była wciąż wyższa niż w powiecie przeworkim (85,2%) i tylko nieznacznie niższa niż wartość w województwie podkarpackim (88,8%). Natomiast współczynnik skolaryzacji brutto w gminie dla szkół podstawowcyh (91,84%) był wyższy niż w porównywalnych jednostkach terytorialnych, jednak wciąż niższy niż w powiecie przeworskim (93,96%) i województwie podkarpackim (94,35%).

Miasto i Gmina Sieniawa jest organem prowadzącym dla 4 szkół podstawowych, w tym 1 znajdującej się w Sieniawie i 3 zlokalizowanych na obszarach wiejskich. Poziom infrastruktury dydaktycznej uznaje się za bardzo dobry, jednak dotyczy to w szczególności bazy materialno-dydaktycznej placówki w Sieniawie, na którą składa się zarówno kompletna infrastruktura sportowa (boisko, basen, hala sportowa), jak i bogato wyposażone w nowoczesne pomoce specjalistyczne i sprzęt IT pracownie przedmiotowe i komputerowe. Infrastruktura szkół wiejskich jest zdecydowanie skromniejsza, pomimo systematycznie zwiększanych nakładów finansowych przeznaczanych przez lokalny samorząd na funkcjonowanie tych placówek i tylko w części pokrywanych z otrzymywanej subwencji oświatowej (ok. 62-64%). Utrzymanie wysokiego standardu i jakości usług edukacyjnych wymaga też systematycznie podejmowanych działań polegających na pracach modernizacyjnych, remontowych czy uzupełnianiu nowoczesnego wyposażenia.

Młodzież z klas ósmych z terenu gminy Sieniawa osiąga stosunkowo dobre wyniki z egzaminów ósmoklasisty. Szczególnie korzystnie prezentują się wyniki z języka polskiego, w niemal wszystkich placówkach gminnych osiągające poziom minimum średniej dla powiatu czy województwa. Uczniowie szkół w gminie Sieniawa gorzej natomiast radzą sobie z matematyką i językiem obcym nowożytnym (angielskim). Najsłabsze wyniki osiągają uczniowie szkoły podstawowej w Wylewie.

Miasto i Gmina Sieniawa jest członkiem kilku związków i stowarzyszeń, których celem są działania na rzecz rozwoju regionu. Ponadto współpracuje również z gminami partnerskimi w Belgii i Słowacji, podejmując się realizacji wspólnych przedsięwzięć i projektów. Aktywność społeczna mieszkańców mierzona liczbą działających na obszarze gminy stowarzyszeń i organizacji pozarządowych w latach 2016–2020 zdecydowanie zmalała. Obecnie w gminie Sieniawa działa 18 tego rodzaju podmiotów,

głównie zaangażowanych w działalność o charakterze kulturalnym czy sportowym. Większość mieszkańców w niskim stopniu angażuje się w lokalne życie społeczne i polityczne. Około 62% mieszkańców gminy uprawnionych do głosowania bierze udział w wyborach. Jest to wartość zbliżona do wartości wskaźnika dla powiatu przeworskiego i województwa podkarpackiego, przy czym szczególna mobilizacja wyborców dotyczy wyborów samorządowych. Mieszkańcy gminy natomiast wykazują ograniczone zainteresowanie dostępnymi dla nich instrumentami partycypacji w lokalnym życiu publicznym i politycznym. Frekwencja w organizowanych dla nich spotkaniach informacyjnych czy konsultacjach społecznych waha się zwykle w granicach 1-2% ogółu mieszkańców gminy, za obecnej kadencji organów samorządu loklanego nie skorzystano jeszcze z instrumentu obywatelskiej inicjatywy ustawodawczej. Korzystnie na zainteresowanie i zaangażowanie społeczności lokalnej w życie miesjcowości wpłynęło uruchomienie funduszu społeckiego.

Aktualnie poziom dostępności usług medycznych na terenie gminy jest zadowalający, choć mając na uwadze stale rosnącą liczbę mieszkańców gminy w wieku senioralnym oraz koncentrację usług na obszarze samej Sieniwy w przyszłości należy spodziewać się ewentualnych problemów w tym obszarze funkcjonowania gminy.

Podmiotem realizującym w gminie zadania z zakresu pomocy społecznej na rzecz osób indywidualnych i rodzin w trudnej sytuacji życiowej jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W latach 2016–2020 w gminie Sieniawa – podobnie jak w całym kraju – systematycznie spadała liczba beneficjentów korzystających ze wsparcia – zarówno osób indywidualnych, jak i rodzin. Analizując powody udzielania pomocy społecznej można zauważyć zmieniający się profil klienta pomocy społecznej – w ostatnich latach obserwowany był stały wzrost odsetka klientów otrzymujących wsparcie z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby przy spadku udziałów klientów wspieranych z powodu bezrobocia i ubóstwa. Mając to na uwadze, M-GOPS realizuje specjalne zadania dedykowane seniorom, mające na celu przede wszystkim tworzenie warunków minimalizujących zjawisko izolacji i osamotnienia, zapewnianie pomocy środowiskowej w formie usług opiekuńczych osobom wymagającym pomocy w codziennym funkcjonowaniu oraz specjalistycznych usług opiekuńczych. W 2021 r. realizowano je na rzecz 11 beneficjentów.

Gmina Sieniawa jest gminą bezpieczną. W 2020 r. wartość wskaźnika przestępstw ogółem na 10 tys. mieszkańców wynosiła tu 10,01 i była zdecydowanie niższa od wartości dla województwa podkarpackiego (15,15) oraz kraju (19,96). Wskaźnik wykrywalności przestępstw wynosił 83%. Na terenie gminy działa 10 jednostek OSP, w tym jedna wpisana do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (Sieniawa). Monitoringiem objęte są jedynie obiekty użyteczności publicznej zloklaizowane na obszarze miasta oraz pojedyncze budynki we wsiach.

Życie kulturalne gminy skupia się przede wszystkim w Sieniawie, gdzie znajduje się siedziba Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji „Sokół" oraz Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Sieniawa. Obie instytucje zajmuje się m.in. organizacją licznych imprez i wydarzeń kulturalno-rozrywkowych, przy organizacji których współpracują często z lokalnymi organizacjami pozarządowymi działającymi w sferze kultury i sportu. Koncentracja życia kulturalnego na obszarze Sieniawy ogranicza jednak dostęp do wydarzeń osobom z okolicznych wsi, w szczególności osobom z grup defaworyzowanych (seniorom, osobom z niepełnosprawnościami, ubogim). Ambicją władz loklanych jest zwiększenie różnorodności wydarzeń w tym zakresie, tak by zapobiegać wykluczeniu społecznemu określonych grup. Zarówno infrasruktura, jak i oferta sportowo-rekreacyjna gminy jest stosunkowo bogata. Mieszkańcy miasta i gminy Sieniawa mają do dyspozycji dwie hale sportowe, basen, boisko do piłki plażowej, boiska wielofunkcyjne, stadion sportowy, boisko Orlik. Dzieci i młodzież mają możliwość korzystania z zajęć pozalekcyjnych m. in. piłka nożna, nauka pływania.

4. Jakość życia w gminie – wyniki badań ankietowych

Dla uzyskania możliwie pełnego obrazu stanu społeczno-gospodarczego gminy Sieniawa o zdanie w tej sprawie zapytano również mieszkańców analizowanego obszaru. Badanie w formie ankiety on-line uzupełnionej możliwością złożenia dokumentu w wersji papierowej przeprowadzono w kwietniu 2022 r. Jego uczestnicy odpowiadali na 4 pytania, prezentując indywidualną opinię na temat jakości życia w gminie, poziomu realizacji potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnej, a także wskazując priorytetowe ze swojego punktu widzenia kierunki rozwojowe. Wzór ankiety stanowi załącznik nr 1 do Strategii.

Z możliwości prezentacji swojego zdania skorzystało 70 osób, z czego zdecydowaną większość (71%) stanowiły kobiety. Najliczniej w badaniu uczestniczyły osoby w przedziale wiekowym 35–45 lat, choć podkreślić należy szeroką rozpiętość w tej kategorii. Najmniej ankietowanych należało do dwóch skrajnych grup wiekowych, tj. osób najmłodszych (do 24 lat) i najstarszych (powyżej 65 lat).

Wykres 1. Struktura wiekowa uczestników badania

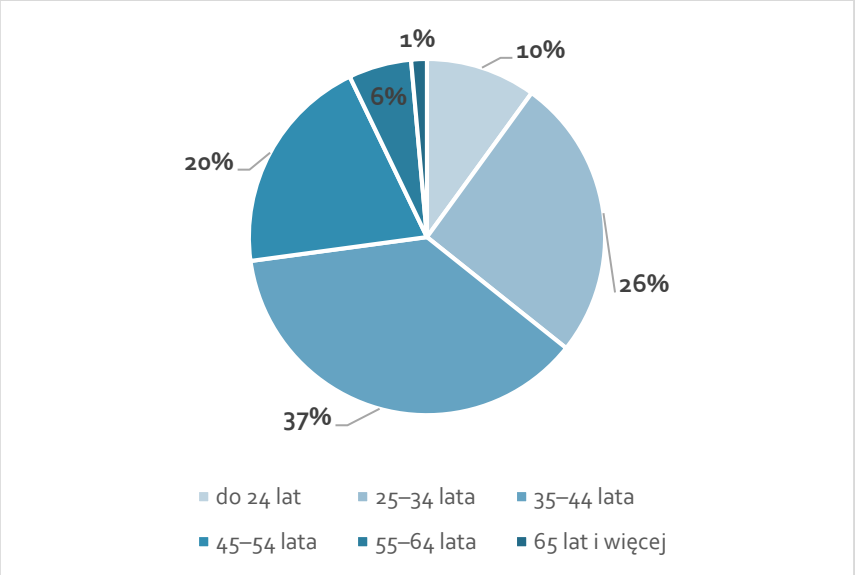

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Wśród ankietowanych przeważały osoby pracujące (78%), z czego najliczniejszą grupę stanowili pracownicy umysłowi (80%). Ponadto w badaniu uczestniczyli również pojedynczy rolnicy (2%), kierowcy (2%) i pracownicy usług/handlu (2%), a także nieco liczniejsze grupy pracowników fizycznych (7%) i przedsiębiorców (8%). Aż 89% uczestników badania to osoby mieszkające w gminie więcej niż 10 lat.

4.1. Ocena sytuacji Miasta i Gminy Sieniawa

Mieszkańcy oceniali aktualną sytuację gminy w następujących obszarach: Społeczeństwo, Kultura i edukacja, Turystyka i rekreacja, Przestrzeń i środowisko, Infrastruktura techniczna, Gospodarka. W każdym z nich wylistowano od kilku do kilkunastu aspektów, którym uczestnicy badania przypisywali wartość w pięciostopniowej skali, gdzie 1 oznaczało zdecydowanie źle a 5 zdecydowanie dobrze. Zbiorcze wyniki ankiety dla poszczególnych obszarów przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2. Średnie oceny wszystkich obszarów

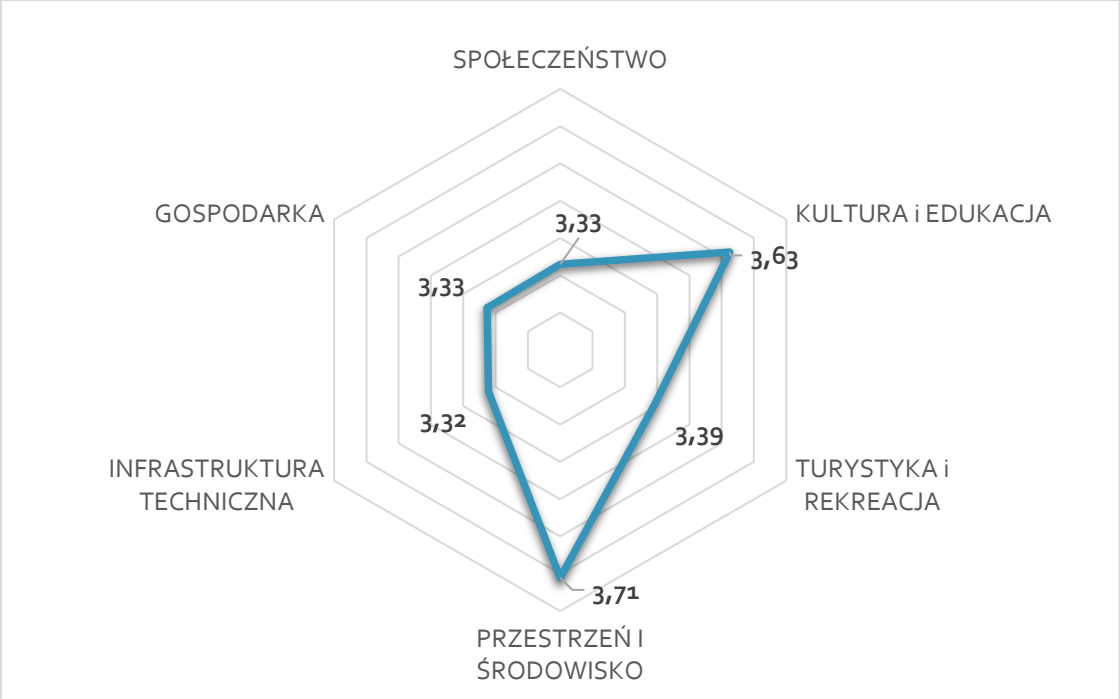

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Jak widać, najwyżej został oceniony obszar Przestrzeń i środowisko (średnia 3,71), natomiast najniższą ocenę otrzymał obszar Infrastruktura techniczna (3,32). Warto jednak podkreślić, że rozpiętość ocen dla poszczególnych obszarów jest niewielka i wynosi zaledwie 0,39 punktu. Tuż za ocenionym najniżej obszarem Infrastruktury technicznej znalazły się dwa kolejne – Gospodarka i Bezpieczeństwo ocenione na 3,33, a także nieznacznie tylko lepiej oceniony obszar Turystyka i rekreacja. Na tym tle wybija się obszar Kultura i edukacja, który z wartością końcową 3,63 zbliża się do lidera rankingu. Jednocześnie średnia ocena z wszystkich badanych obszarów wynosząca 3,46 wskazuje, że społeczność lokalna ocenia aktualną sytuację społeczno-gospodarczą gminy raczej przeciętnie, oczekując dalszych działań mających na celu jej poprawę.

Z bardziej szczegółowej analizy danych wynika, że z punktu widzenia mieszkańców najsłabiej funkcjonującym aspektem gminy jest Dostępność zasobów mieszkaniowych (2,46). Mieszkańcy znacznie poniżej średniej ocenili także Możliwość znalezienia zatrudnienia na terenie gminy, Stan gminnych dróg, a także poziom oferty kulturalno-rozrywkowej oraz oferty turystyczno-wypoczynkowej w gminie. Na tle najsłabiej ocenionych przez mieszkańców w poszczególnych obszarach aspektów korzystnie wybija się Świadomość ekologiczna mieszkańców oceniona na 3,33.

Tabela 1.

Najlepiej oceniane	Obszar	Najgorzej oceniane
	Przestrzeń i środowisko	

Lokalizacja Gminy 4,23	Świadomość ekologiczna mieszkańców 3,33
Kultura i edukacja	
Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych 4,34	Poziom oferty kulturalno-rozrywkowej w Gminie 2,84
Turystyka i rekreacja	
Stan gminnej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej 3,89	Oferta turystyczno-wypoczynkowa Gminy 2,97
Gospodarka	
Wizerunek Gminy 4,03	Możliwość znalezienia zatrudnienia na terenie Gminy 2,67
Społeczeństwo	
Bezpieczeństwo publiczne na terenie Gminy 3,93	Dostępność zasobów mieszkaniowych 2,46
Infrastruktura techniczna	
Jakość sieci elektrycznej 3,99	Stan dróg w Gminie 2,73

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Zdecydowanie dobrze mieszkańcy oceniają natomiast Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych, Lokalizację gminy oraz Wizerunek gminy. Ocenę raczej dobrze otrzymał aspekt Jakość sieci elektrycznej, Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy oraz Stan gminnej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.

4.2. Oczekiwane kierunki rozwojowe

Oprócz oceny aktualnej sytuacji gminy zadaniem mieszkańców uczestniczących w badaniu było wskazanie najbardziej atrakcyjnych z ich perspektywy kierunków rozwoju, których realizacja przyczyniłaby się do znaczącego podniesienia poziomu jakości życia i wzrostu tego obszaru. W ankiecie zdefiniowano 11 kierunków oraz pozostawiono ankietowanym możliwość indywidualizacji wypowiedzi (poprzez wybór odpowiedzi Inne i wpisanie konkretnej propozycji). Każdy z ankietowanych mógł wskazać maksymalnie 3 kierunki. Zdecydowanie najczęściej wskazywanym było Doskonalenie infrastruktury społecznej, na które wskazywało 3 na 4 badanych (łącznie 75%). 47% badanych wskazało na Doskonalenie infrastruktury technicznej, a 33% Doskonalenie warunków do

rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy. Za najmniej atrakcyjne ankietowani uznali natomiast Rozwój rolnictwa ekologicznego, Rozwijanie postaw i zachowań ekologicznych wśród mieszkańców gminy oraz Poprawę bezpieczeństwa publicznego, na które postawiło odpowiednio 2%, 5% i 7% głosujących.

Wykres 3. Atrakcyjne dla mieszkańców obszary rozwoju

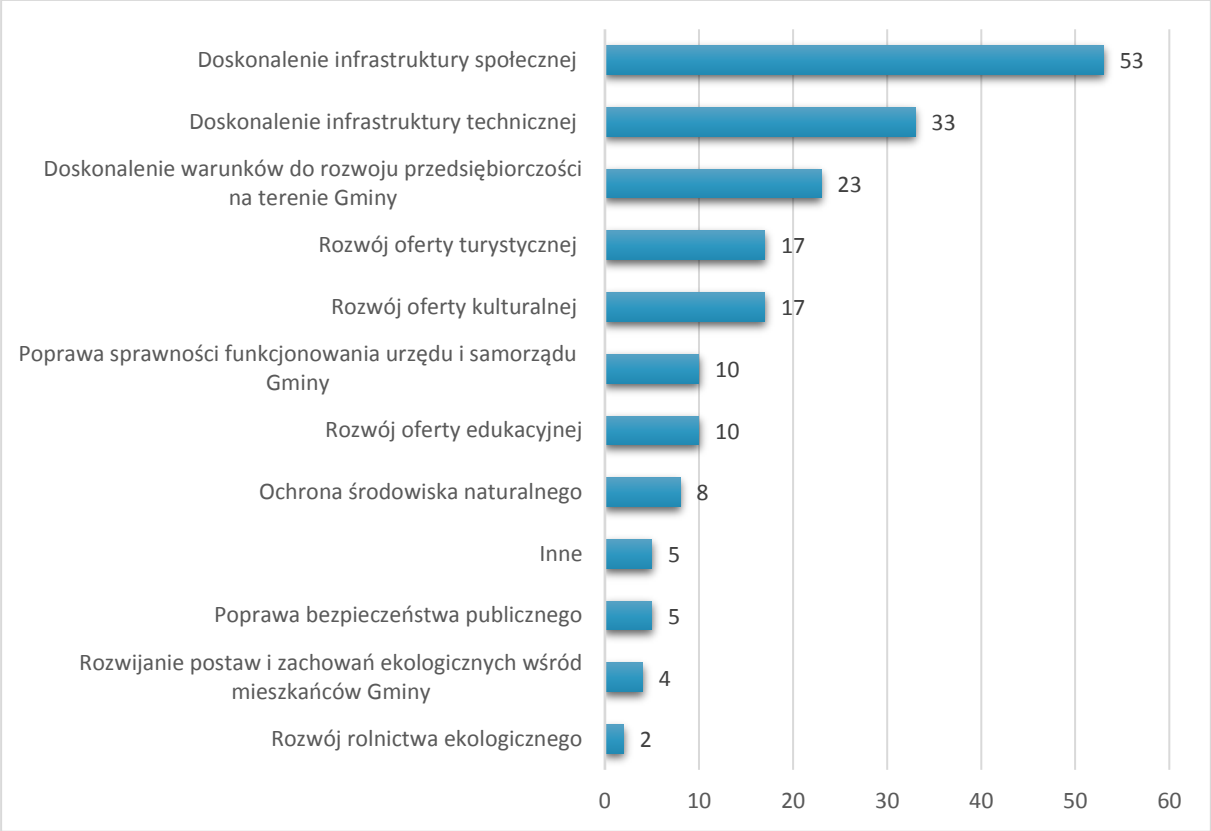

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

W kolejnym pytaniu ankietowanych poproszono o wymienienie maksymalnie 3 konkretnych zadań, które Gmina powinna zrealizować w ciągu najbliższych 8 lat. Pomimo sformułowanej w pytaniu prośby o podanie nazwy i zakresu zadania przeważały odpowiedzi ogólne, odnoszące się po prostu do określanego aspektu rzeczywistości, np. drogi, chodniki, place zabaw itp. Ankietowani sporadycznie wymieniali konkretne inwestycje, np. całkowita renowacja drogi na odcinku Wylewa–Rudka.

Zdecydowanie najczęściej wskazywaną przez ankietowanych inwestycją było Utworzenie domu spojonej starości w Sieniawie lub Utworzenie domu dziennego pobytu dla seniorów, które łącznie wymieniło blisko 50% uczestników badania. Poza tym w obszarze Społeczeństwo pojawiło się jeszcze 7 innych działań, na które ankietowani wskazywali już jednak ze zdecydowanie mniejszą częstotliwością. Po 7% uczestników ankiety opowiedziało się za Dostosowaniem infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz Budową mieszkań komunalnych, natomiast pojedyncze

osoby uznały, że konieczna jest Budowa wybiegu dla psów, Poprawa bezpieczeństwa, Utworzenie Państwowej Straży Pożarnej czy Powołanie żłobków gminnych. Szczegółowe zestawienie danych zawiera poniższy wykres.

Wykres 4. Zadania oczekiwane przez mieszkańców w obszarze Społeczeństwo

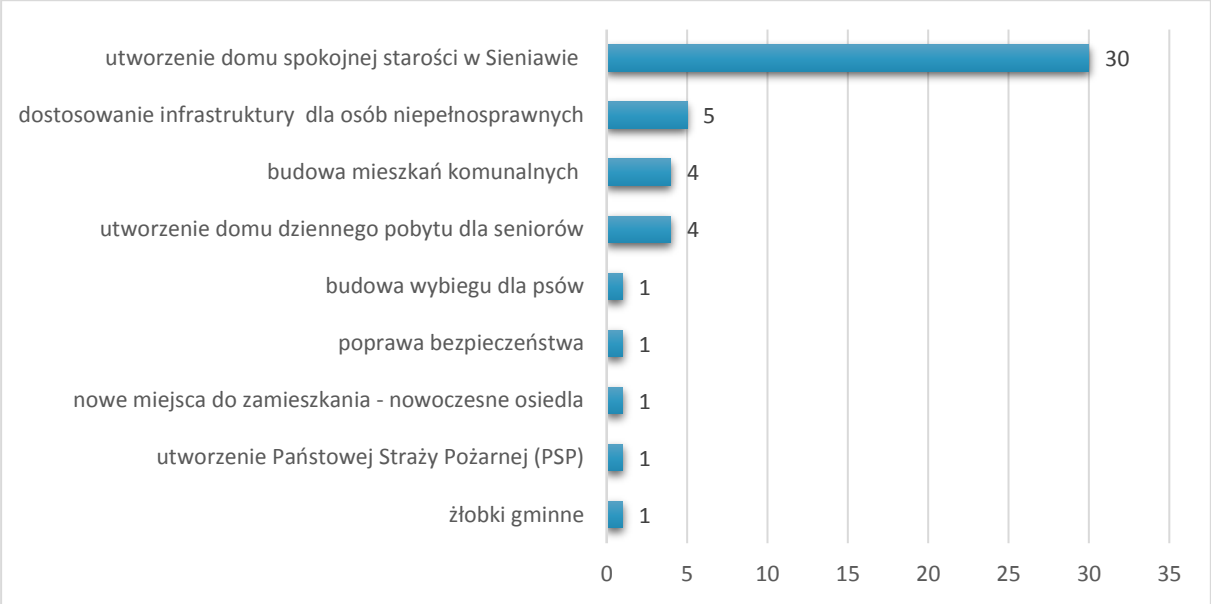

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Z kolei najwięcej działań do realizacji ankietowani wymienili w obszarze Infrastruktura techniczna. Z odpowiedzi ankietowanych wynika, że najbardziej pożądane są przez nich inwestycje w obszarze infrastruktury drogowej, przy czym dotyczy to zarówno poprawy stanu nawierzchni, jak i budowy lub remontu ciągów pieszych, ciągów rowerowych[1] oraz oświetlenia. Nieliczni uczestnicy badania wskazywali konkretny odcinek drogi wymagający interwencji. Częściej posługiwali się ogólnym stwierdzeniem „drogi" czy „drogi i chodniki" czy „drogi i oświetlenie", sugerując tym samym, że problem dotyczy w zasadzie całego obszaru gminy. Jak pokazują wyniki ankiety mieszkańcy oczekują także działań polegających na rozbudowie kanalizacji (w tym wraz z rozbudową oczyszczalni ścieków) i budowie światłowodu. Wśród odpowiedzi pojawiają się również działania wskazywane przez pojedynczych uczestników badania i dotyczące szczególnie istotnych z ich perspektywy aspektów funkjonowania gminy, np. Poprawa stanu infrastruktury melioracyjnej czy zakup sprzętu gaśniczego dla OSP.

[1] Z uwagi na to, że ścieżki rowerowe stanowią część infrastruktury rekreacyjnej działanie to umieszczono w obszarze Turystyka i rekreacja.

Wykres 5. Zadania oczekiwane przez mieszkańców w obszarze Infrastruktura techniczna

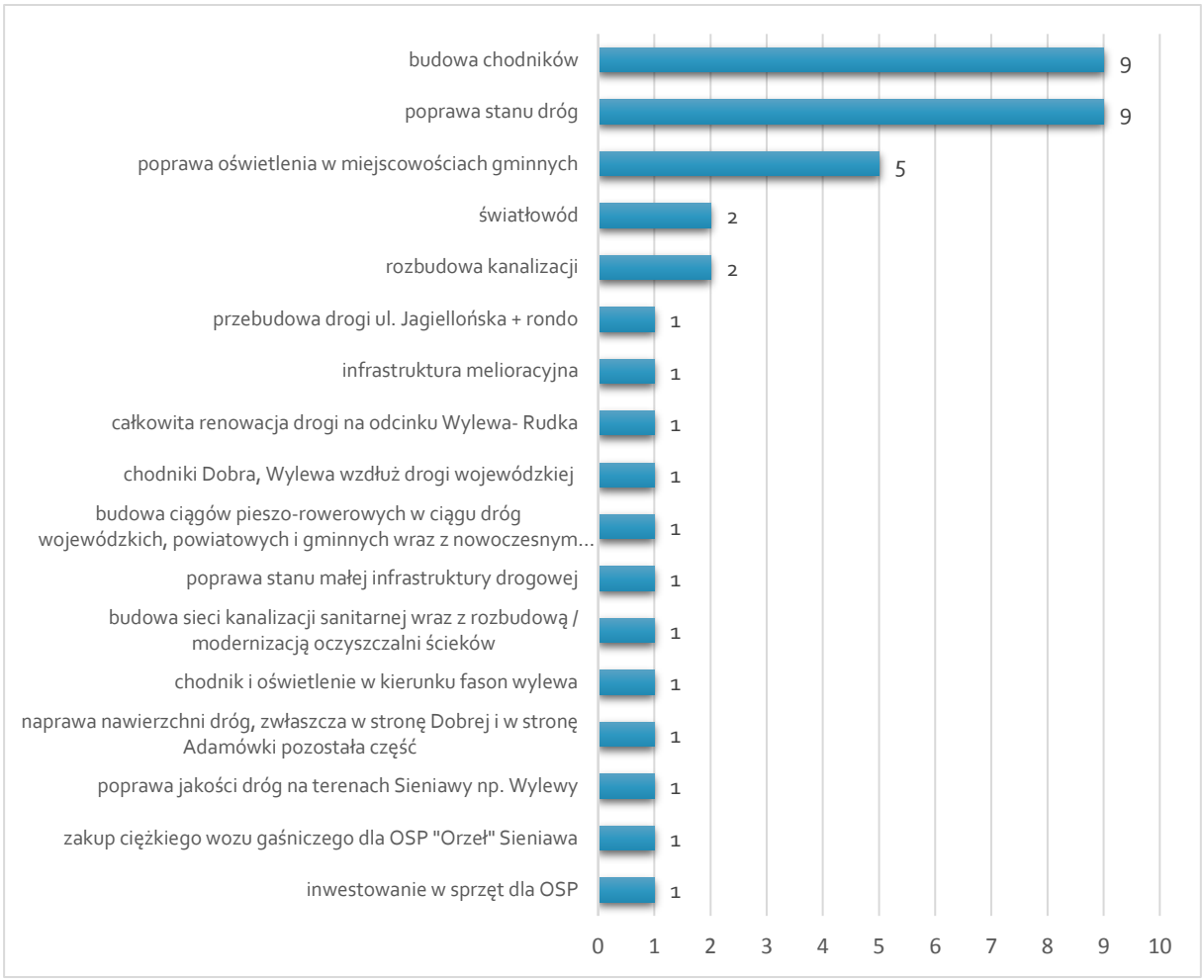

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Stosunkowo dużo oczekiwań mają mieszkańcy w obszarze Turystyka i rekreacja, szczególnie w sferze infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Na pierwszym miejscu wśród najbardziej pożądanych działań pojawiają się ex aequo Budowa ścieżek rowerowych i Utworzenie placów zabaw we wszystkich miejscowościach gminy. Pojedynczy ankietowani konkretnie wskazywali miejsce inwestycji, co pokazuje zamieszczony poniżej wykres. W ankietach sformułowano oczekiwania również odnośnie do takich obiektów rekreacyjnych jak aquapark, skate park, siłownie plenerowe oraz obiektów zbiorowego zakwaterowania (hotel).

Wykres 6. Zadania oczekiwane przez mieszkańców w obszarze Turystyka i rekreacja

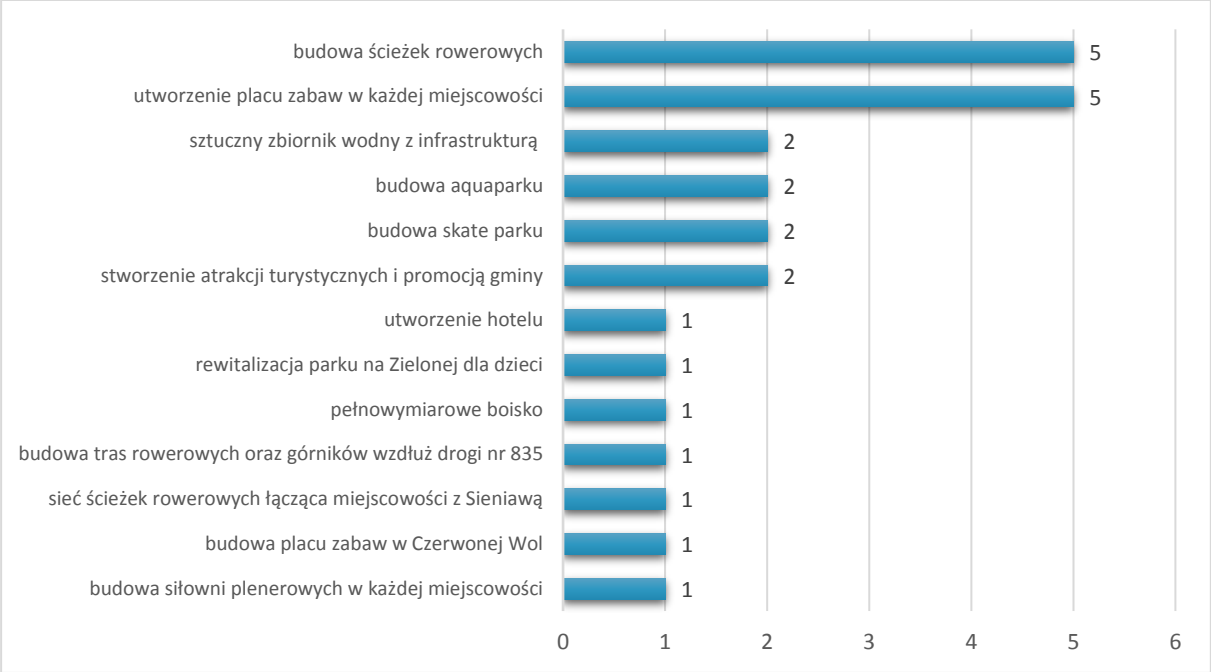

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Największa różnorodność działań pojawia się w obszarze Kultura i edukacja, a większość z pożądanych inicjatyw dotyczy różnego typu aktywności skierowanych do dzieci i młodzieży. Na pierwszym miejscu oczekiwań znalazł się Cykl warsztatów dla dzieci: muzycznych, rękodzieła, kulinarnych itp., oraz ogólnie brzmiące postulaty Zwiększenia liczby wydarzeń kulturalnych promujących gminę oraz Zwiększenia dostępu młodzieży do świetlic. W dalszej kolejności mieszkańcy wymieniają Cykliczne spotkania promujące tradycje lokalne w poszczególnych miejscowościach gminy, Organizację kółek zainteresowań z majsterkowania czy Organizację wydarzeń rozrywkowych głównie dla młodzieży. Ciekawie prezentuje się postulat dotyczący Organizacji warsztatów i szkoleń pomagających nabyć kobietom nowe kwalifikacje zawodowe.

Wykres 7. Zadania oczekiwane przez mieszkańców w obszarze Kultura i edukacja

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Najmniej działań uczestnicy badania zaproponowali w obszarach Przestrzeń i środowisko oraz Gospodarka. Najbardziej pożądaną aktywnością w pierwszym z wymienionych obszarów jest Cykl warsztatów ekologicznych dla uczniów szkół podstawowych z terenu gminy, co wydaje się uzasadnione w kontekście niskej świadomości ekologicznej mieszkańców. Inne działania to Zwiększenie liczby koszy na śmieci, ogólnie brzmiący postulat Ochrony środowiska oraz Montaż źródeł energii odnawialnej na budynkach użyteczności publicznej.

Wykres 8. Zadania oczekiwane przez mieszkańców w obszarze Przestrzeń i środowisko

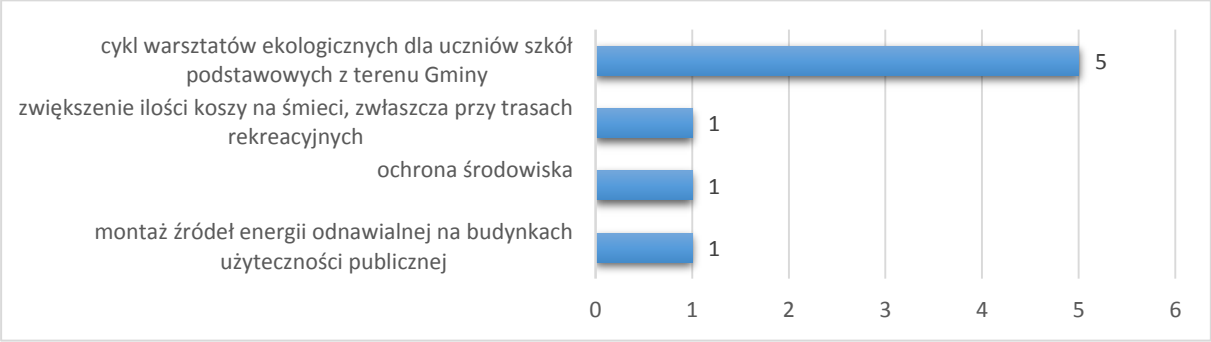

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

W drugim z wymienionych obszarów mieszkańcy oczekują przede wszystkim Tworzenia nowych miejsc pracy w gminie. Następnym w kolejności niezbędnym do realizacji działaniem w najbliższych latach jest zwiększenie liczby połączeń autobusowych, zapobiegające wykluczeniu komunikacyjnemu

mieszkańców obszaru. Pojedyncze wskazania dotyczą Tworzenia warunków dla przedsiębiorców oraz Wsparcia małych gospodarstw.

Wykres 9. Zadania oczekiwane przez mieszkańców w obszarze Gospodarka

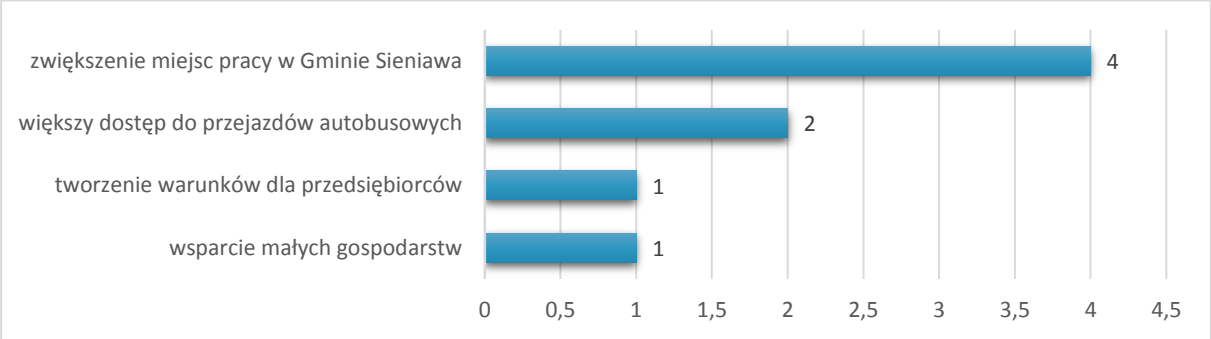

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Przeprowadzone wśród mieszkańców badanie ankietowe wykazało, że z punktu widzenia społeczności lokalnej kluczowe obszary wymagające interwencji to:

- obszar Społeczeństwo
- obszar Infrastruktura techniczna
- obszar Turystyka i rekreacja.

Ankietowanych zapytano również o to, w jaki sposób chcieliby, by gmina była postrzegana w 2030 r. Największa liczba mieszkańców opowiedziała się za wizerunkiem gminy jako Przedsiębiorczej, atrakcyjnej dla inwestorów i tworzącej miejsca pracy (47%).

Wykres 10. Miasto i Gmina Sieniawa w 2030 r.

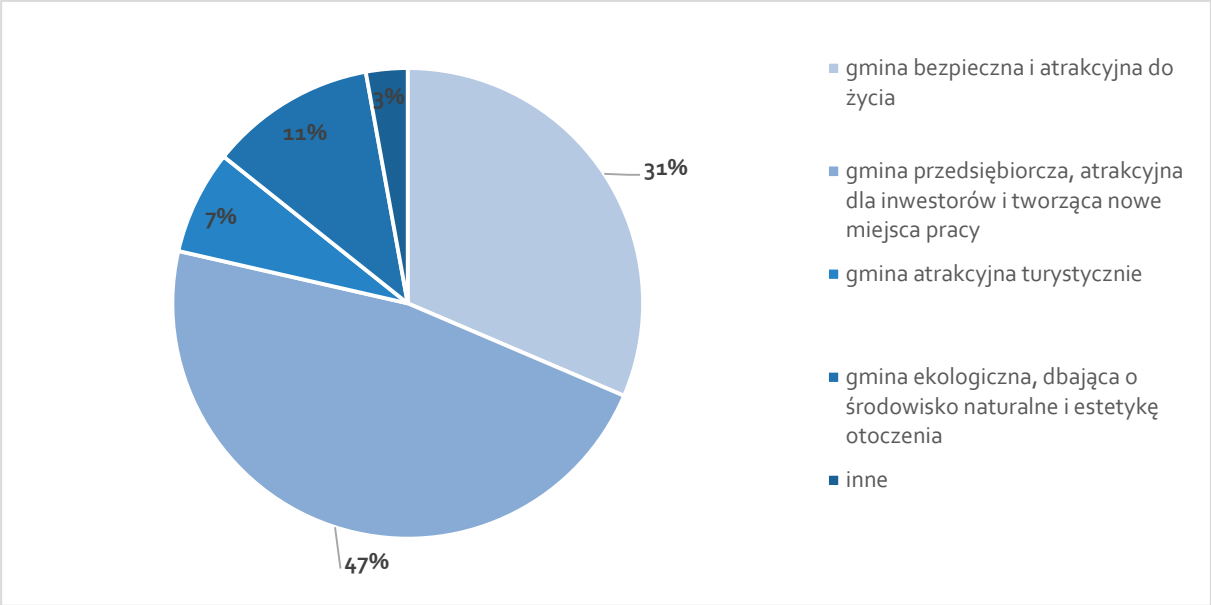

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

5. Analiza SWOT z uwzględnieniem wiosków z konsultacji społecznych

Do uporządkowania i segregacji informacji pozyskanych ze statystyk zewnętrznych, danych własnych jednostek organizacyjnych gminy, badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców w kwietniu 2022 r. oraz warsztatów partycypacyjnych przeprowadzonych w dniu 19.07.2022 r., wykorzystano analizę SWOT. To użyteczne narzędzie dokonywania oceny zasobów własnych oraz oddziaływania otoczenia, ułatwiające także identyfikację problemów oraz określenie priorytetów rozwojowych. W pierwszej kolejności określono mocne i słabe strony w następujących obszarach:

- Społeczeństwo
- Kultura i edukacja
- Turystyka i rekreacja
- Przestrzeń i środowisko
- Infrastruktura techniczna
- Gospodarka

Tabela 2. Mocne i słabe strony w Obszarze Społeczeństwo

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Skuteczność działań pomocy społecznej Wysoki poziom bezpieczeństwa na terenie gminy Dobra baza i wyposażenie placówek edukacyjnych Wysoka jakość kształcenia i dobre wyniki uczniów z egzaminów zewnętrznych Aktywność działających na terenie gminy organizacji i stowarzyszeń rozumianych jako partnerzy w prowadzeniu polityki rozwojowej tego obszaru (np. OSP, NGO, kluby sportowe) Niski na tle danych dla gmin o podobnej wielkości, powiatu i województwa współczynnik obciążenia demograficznego Stabilna liczba mieszkańców	Ujemny przyrost naturalny w ostatnich latach Postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej Ograniczony zasób mieszkaniowy gminy Niski poziom zaangażowania mieszkańców w działalność organizacji pozarządowych Bierność obywatelska i społeczna części mieszkańców gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Tabela 3. Mocne i słabe strony w Obszarze Kultura i edukacja

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Aktywność kulturalna mieszkańców przejawiająca się m.in. wysoką frekwencją uczestników wydarzeń kulturalnych i rozrywkowych (wynik lepszy niż średnia w powiecie) Grupy, lokalni twórcy, zespoły, artyści działający na rzecz loklanej kultury, tworzący ją i upowszechanijący	Koncentracja wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w Sieniawie Ograniczony potencjał osobowy i finansowy gminnych instytucji kultury Niski poziom infrastruktury kulturalnej , szczególnie we wsiach na terenie gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Tabela 4. Mocne i słabe strony w Obszarze Turystyka i rekreacja

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Oryginalne i ciekawe materialne zasoby dziedzictwa kulturowego Znaczący udział w powierzchni gminy terenów leśnych i zadrzewionych, nadających się do penetracji turystycznej Duży potencjał gminy do rozwoju agroturystyki Duży potencjał gminy do rozwoju oferty turystycznej Wysoki poziom infrastruktury rekreacyjnej (profesjonalne obiekty sportowe: hala sportowa, boiska, basen, siłownie zewnętrzne)	Zły stan zachowania cennych zasobów dziedzictwa kulturowego (podziemne forty obronne z XVIII w.) Braki w infrastrukturze turystycznej (m.in. brak szlaków turystycznych, brak ciekawych tras rowerowych, kąpielisk, lokali gastronomicznych i obiektów noclegowych) Niewystarczająca współpraca podmiotów w zakresie rozwoju turystyki (Gmina, przedsiębiorcy, parafia, konserwator)

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Tabela 5. Mocne i słabe strony w Obszarze Przestrzeń i środowisko

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Znaczący udział w powierzchni gminy terenów leśnych i zadrzewionych Liczne obszary przyrodniczo cenne i chronione (Sieniawski Obszar Chronionego Krajobrazu,	Zanieczyszczenia środowiska charakterystyczne dla obszarów wiejskich (niska emisja, odpływ biogenów z wód powierzchniowych)

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Lasy Sieniawskie" oraz „Dolina Dolnego Sanu" itd.) Stosunkowo wysoka dostępność infrastruktury technicznej (sieć wodociągowa, kanalizacyjna, gazowa) Aktywność samorządu lokalnego na rzecz ochrony środowiska i zachowania bioróżnorodności (np. tworzenie warunków do zbiórki, składowania i segregacji odpadów, zachęcanie do wykorzystywania lokalnych źródeł energii, tworzenie i ochrona terenów zielonych, kampanie informacyjno-edukacyjne) – 2020 r. wyróżnienie w rankingu Liderzy Rozwoju	Piece węglowe jako dominująca forma ogrzewania mieszkań Niski poziom świadomości ekologicznej mieszkańców Niski poziom pokrycia powierzchni gminy Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego (zaledwie 1,73% powierzchni)

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Tabela 6. Mocne i słabe strony w Obszarze Infrastruktura techniczna

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Aktywna polityka lokalnego samorządu w zakresie poprawy jakości infrastruktury technicznej Stosunkowo wysoka dostępność infrastruktury technicznej (sieć wodociągowa, kanalizacyjna, gazowa, światłowodowa)	Liczne braki w zakresie małej infrastruktury drogowej (chodniki, oświetlenie uliczne, ścieżki rowerowe) Zły stan istniejących stacji uzdatniania wody (SUW w Dobrej i SUW w Sieniawie) Brak kanalizacji ogólnospławnej i sieci deszczowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Tabela 7. Mocne i słabe strony w Obszarze Gospodarka

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Systematyczny spadek liczby osób bezrobotnych Systematyczny wzrost liczby podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy	Zjawisko emigracji zarobkowej i naukowej, przekładające się na odpływ kadr Ograniczona dostępność gminnych terenów inwestycyjnych

Dobre wskaźniki rozwoju gospodarczego, wskazujące na rozwój przedsiębiorczości	Brak strefy ekonomicznej lub przemysłowej Duża liczba małych gospodarstw rolnych o ograniczonych szansach na rozwój Ograniczenia zarządzających gospodarstwami rolnymi w dostępie do wiedzy i innowacji Spadające dochody Gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Ponadto na podstawie analizy możliwości rozwojowych gminy Sieniawa określono także szanse i zagrożenia.

Tabela 8. Szanse i zagrożenia

SZANSE	ZAGROŻENIA
Możliwość pozyskania środków na różnego rodzaju działania ze źródeł zewnętrznych (krajowych i UE) Przynależność Gminy do związków i stowarzyszeń międzygminnych, których celem są działania na rzecz rozwoju regionu Obecność w Przeworskim Klastrze Energii w roli członka założyciela Wzmacnianie demokracji lokalnej poprzez wdrożenie mechanizmów i procedur deliberatywnego podejmowania decyzji Moda na zdrowy i aktywny tryb życia, rozwój turystyki jednodniowej oraz weekendowej	Niepokojące prognozy demograficzne na najbliższe lata dla regionu i kraju (starzenie się i zmniejszanie populacji Polaków) Centralistyczna polityka rządu prowadząca do ograniczenia kompetencji i finansów władz samorządowych Ograniczenia realizacji inwestycji ze względu na istniejący program ochrony środowiska (Natura 2000, Sieniawski Obszar Chronionego Krajobrazu) Znaczący wzrost kosztów realizacji inwestycji infrastrukturalnych Ograniczenia budowlane i inwestycyjne wynikające z objęcia gminy prawną ochroną przyrodniczą (Natura 2000) Zagrożenie klimatyczne i wzrastający poziom zanieczyszczenia powietrza

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

CZĘŚĆ II: PRIORYTETOWE KIERUNKI ROZWOJU MIASTA I GMINY SIENIAWA

1. Misja i wizja

Misja określa priorytety samorządu w działaniach na rzecz zaspokojenia potrzeb mieszkańców oraz intensyfikacji procesów rozwojowych. W celu ukazania ciągłości prowadzonego rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru zapropnowano kontynuację misji przyjętej we wcześniejszych Strategiach Rozwoju Miasta i Gminy Sieniawa, co spotkało się z akceptacją społeczności loklanej uczestniczącej w spotkaniach konsultacyjnych organizowanych w ramach prac nad aktualną *Strategią*. Misja brzmi następująco:

> Gmina Sieniawa przyjazna środowisku, o bogatym dziedzictwie kulturowym i walorach turystyczno-krajobrazowych. Stawia na zrównoważony rozwój gospodarczy w zgodzie z naturą poprzez inwestycje w dziedzinie infrastruktury, turystyki i przedsiębiorczości. Czyste środowisko, bogate tradycje kulturowe stwarzają dobre warunki dla mieszkańców, turystów i potencjalnych inwestorów.

Z kolei wizja prezentuje docelowy stan gminy osiągnięty w efekcie realizacji działań zaplanowanych w *Strategii* w sposób pozwalający wykorzystać możliwości płynące z potencjału własnego oraz szans pojawiających się w najbliższym otoczeniu. Podobnie jak w przypadku misji – wizja jest kontynuacją tej sformułowanej w obowiązujących wcześniej dokumentach strategicznych gminy. Uwzględniając przyjęte założenia wizją Miasta i Gminy Sieniawa jest:

> Gmina Sieniawa, wykorzystując potencjał, jakim jest położenie geograficzne, przyjazna polityka dla rozwoju przedsiębiorczości i turystyki oraz duża aktywność społeczna, stanie się miejscem, gdzie warto mieszkać, wypoczywać, a także pracować i inwestować.

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Na podstawie diagnozy aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej miasta i gminy Sieniawa wyznaczono trzy kluczowe dla dalszego rozwoju gminy obszary, tj.:

Wykres 11. Strategiczne obszary rozwoju miasta i gminy Sieniawa do 2030 r.

Źródło: opracowanie własne.

Realizacja działań na rzecz rozwoju wymienionych obszarów strategicznych umożliwi dalszy harmonijny rozwój gospodarczy, społeczny i przestrzenny gminy. W ramach każdego obszaru zdefiniowano cele rozwojowe, w tym cele strategiczne o charakterze długofalowym, wskazujące generalny kierunek postępowania w realizacji założonej wizji, oraz cele operacyjne dotyczące średniego horyzontu czasowego, wskazujące narzędzia i sposoby realizacji celów strategicznych. W dalszej kolejności sformułowano kierunki działań, które przenikając się i uzupełniając, tworzą spójną siatkę interwencji. Realizacja wskazanych przedsięwzięć, możliwa dzięki wspólnym wysiłkom samorządu i jego partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych, przełoży się na sukces zaplanowanej do 2030 r. polityki rozwojowej miasta i gminy Sieniawa, potwierdzony osiągnięciem zaplanowanych rezultatów.

Tabela 9. Obszary strategiczne

OBSZARY STRATEGICZNE		
ZRÓWNOWAŻONA GOSPODARKA LOKALNA	**ZAANGAŻOWANA SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA**	**PRZYJAZNA I UPORZĄDKOWANA PRZESTRZEŃ DO ŻYCIA**
CELE STRATEGICZNE		
CEL I: Rozwój gospodarczy miasta i gminy Sieniawa oparty na lokalnych zasobach i tradycjach oraz respektujący zasady zrównoważonego rozwoju	**CEL II: Wszechstronny rozwój aktywności mieszkańców i wsparcie ich działań wysokiej jakości usługami publicznymi**	**CEL III: Poprawa jakości infrastruktury oraz wzmocnienie lokalnego ekosystemu**
CELE OPERACYJNE		
1.1. Wzmocnienie potencjału i atrakcyjności gospodarczej gminy 1.2. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości i aktywizacja zawodowa mieszkańców 1.3. Wsparcie rozwoju rolnictwa i turystyki jako branż bazujących na lokalnych zasobach	1.1. Wspieranie działalności kulturalnej i lokalnego dziedzictwa 1.2. Rozwój oferty czasu wolnego 1.3. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i zaangażowania społeczności lokalnej do aktywnego udziału w życiu gminy 1.4. Poprawa dostępności i jakości usług publicznych na terenie gminy	3.1. Rozwój nowoczesnej infrastruktury komunalnej na terenie gminy 3.2. Rozwój nowoczesnej infrastruktury drogowej na terenie gminy 3.3. Wzrost zaangażowania lokalnego samorządu i mieszkańców w ochronę środowiska naturalnego i adaptację do zmian klimatu 3.4. Poprawa poziomu bezpieczeństwa publicznego

Źródło: opracowanie własne.

3. Kierunki działań na rzecz osiągnięcia celów strategicznych, ich rezultaty i wskaźniki realizacji

3.1. Obszar strategiczny Zrównoważona Gospodarka Lokalna

CEL STRATEGICZNY: Rozwój gospodarczy miasta i gminy Sieniawa oparty na lokalnych zasobach i tradycjach oraz respektujący zasady zrównoważonego rozwoju

1.1. Wzmocnienie potencjału i atrakcyjności gospodarczej gminy

1.2. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości i aktywizacja zawodowa mieszkańców

1.3. Wsparcie rozwoju rolnictwa i turystyki jako branż bazujących na lokalnych zasobach

Cel strategiczny I zakłada realizację rozwoju gospodarczego gminy w sposób zrównoważony, z wykorzystaniem lokalnych zasobów i tutejszego potencjału oraz z zachowaniem równowagi pomiędzy potrzebami gospodarczymi a potrzebą zachowania środowiska i zasobów przyrodniczych dla przyszłych pokoleń. Plan działania w ramach analizowanego celu strategicznego obejmuje przedsięwzięcia ukierunkowane na zwiększenie atrakcyjności gminy w oczach potencjalnych inwestorów. Na terenie gminy Sieniawa nie funkcjonuje obecnie żadna strefa ekonomiczna lub przemysłowa mogąca przyciągać inwestorów zewnętrznych, stąd też jej utworzenie jest jednym z priorytetów władz samorządowych. Potencjalnie mogłoby to bowiem prowadzić do dywersyfikacji i unowocześnienia lokalnej gospodarki, powstania nowych i atrakcyjnych miejsc pracy, a także wzmocnienia lokalnego budżetu, co z kolei dałoby swobodę lokalnemu samorządowi w realizacji planowanych inwestycji. Planuje się również podniesienie standardów obsługi inwestorów zewnętrznych, w tym zagranicznych, przez lokalny urząd.

Cel strategiczny I zakłada także uporządkowanie gospodarki przestrzennej w gminie zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. W tym zakresie planuje się przede wszystkich sukcesywne zwiększanie obszaru gminy objętego MPZP zgodnie z potrzebami społecznymi, gospodarczymi i środowiskowymi oraz obowiązującym porządkiem prawnym, a także realizację kolejnych przedsięwzięć z uwzględnieniem wytycznych z tych dokumentów. Obok stymulowania rozwoju gospodarczego gminy celem tych działań jest także zapewnienie ładu przestrzennego na obszarze gminy, funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej oraz dogodnych warunków życia mieszkańcom.

Ważnym kierunkiem działania w zakresie analizowanego celu strategicznego jest także podjęcie działań na rzecz rozwoju lokalnej przedsiębiorczości oraz aktywizacji zawodowej mieszkańców. Planowane są różne formy wsparcia zarówno dla nowych, jak i działających już lokalnych firm, takie jak ulgi podatkowe czy wsparcie organizacyjno-administracyjne dla nowo powstających podmiotów

oraz realizacja usług informacyjnych i doradczych z zakresu pozyskiwania środków krajowych i unijnych na rozwinięcie i unowocześnienie już działających. Gmina planuje także współpracować z różnymi instytucjami publicznymi bądź prywatnymi w zakresie realizacji działań na rzecz podnoszenia i dostosowywania kwalifikacji zawodowych mieszkańców do potrzeb lokalnego rynku pracy, skutkujące ich aktywizacją zawodową i poprawą gminnych wskaźników zatrudnienia.

Lokalny rozwój gospodarczy wspierany będzie także działaniami promocyjnymi w skali regionalnej i wojewódzkiej kreującymi wizerunek gminy jako miejsca przyjaznego inwestorom i otwartego na nowe przedsięwzięcia.

Ze względu na niekorzystną strukturę użytkowania gruntów spada znaczenie sektora rolniczego w życiu gospodarczym gminy. Planowane działania obejmują wsparcie małych gospodarstw dominujących na obszarze gminy w specjalizacji np. w produkcji zdrowej żywności ekologicznej prowadzonej tradycyjnymi metodami, z ograniczeniem nawozów i środków ochrony roślin, czy stworzenia systemu skutecznej sprzedaży produktów rolnych w tym m.in. na rzecz zaopatrzenia turystów. Uwarunkowania geograficzne i walory przyrodniczo-krajobrazowe, obejmujące przede wszystkim łagodny klimat, czyste środowisko naturalne, malownicze lasy oraz liczne ciekawe zabytki architektury i przyrody, stanowią bardzo dobry potencjał gminy do rozwoju turystyki rekreacyjnej (w szczególności aktywnej). Lokalne zasoby obecnie są jednak słabo wykorzystywane, na terenie gminy brakuje ciekawych szlaków turystycznych, ścieżek rowerowych czy kąpielisk, a napływ turystów ogranicza dodatkowo słaba baza noclegowa i gastronomiczna, a także niska dostępność szeroko pojętych usług turystycznych. Stąd też w kolejnych latach planuje się podjęcie licznych i bardziej zdecydowanych działań stymulujących rozwój branży turystycznej jako ważnej z punktu widzenia wzrostu gminy.

Tabela 10. Obszar strategiczny Zrównoważona Gospodarka Lokalna

CEL OPERACYJNY	KIERUNEK DZIAŁANIA	OCZEKIWANY REZULTAT	WSKAŹNIK OSIĄGNIĘCIA REZULTATÓW
1.1. Wzmocnienie potencjału i atrakcyjności gospodarczej gminy	1.1.1. Rozwój oferty terenów inwestycyjnych gminy oraz podnoszenie standardów obsługi inwestorów	Wzrost zainteresowania inwestorów ofertą gminy Budowa lokalnej marki gospodarczej	1. Liczba nowych zapytań inwestorów w sprawie oferty inwestycyjnej gminy (szt.) 2. Liczba nowo opublikowanych ofert inwestycyjnych gminy (szt.)

		Pozyskanie nowych inwestorów	3. Liczba nowych inwestorów (szt.) 4. Odsetek powierzchni gminy objętej MPZP w okresie realizacji Strategii (%) 5. Liczba nowo opublikowanych/wydanych materiałów promocyjnych (szt.) 6. Liczba godzin doradztwa udzielonego lokalnym przedsiębiorstwom w okresie realizacji Strategii (szt.) 7. Liczba nowo powstałych przedsiębiorstw (szt.) 8. Nakłady poniesione w okresie realizacji Strategii na ulgi dla nowo założonych przedsiębiorstw (zł) 9. Liczba osób bezrobotnych na terenie gminy (szt.) 10. Liczba pracujących w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców (szt.) 11. Liczba nowo powstałych miejsc noclegowych na terenie gminy (szt.) 12. Liczba turystów odwiedzających teren gminy w okresie realizacji Strategii (szt.) 13. Liczba nowo powstałych lub zmodernizowanych obiektów gastronomicznych,
	1.1.2. Utworzenie strefy przemysłowej w Sieniawie	Wzrost zainteresowania inwestorów ofertą gminy Budowa lokalnej marki gospodarczej Pozyskanie nowych inwestorów	
	1.1.3. Uporządkowanie gospodarki przestrzennej w gminie	Poprawa ładu przestrzennego gminy	
	1.1.4. Promocja gospodarcza gminy	Wzrost rozpoznawalności gminy jako miejsca przyjaznego inwestorom i przedsięwzięciom	
1.2. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości i aktywizacja zawodowa mieszkańców	1.2.1. Rozszerzenie gminnej oferty usług informacyjnych i doradczych dla przedsiębiorstw z zakresu pozyskiwania środków (w tym unijnych) na rozwój, transformację cyfrową, poszerzanie rynków zbytu itp.	Rozwój lokalnych przedsiębiorstw Wzrost gospodarczy gminy	
	1.2.2. Wprowadzenie ulg podatkowych i innych form wsparcia organizacyjno-	Zwiększenie liczby przedsiębiorstw na terenie gminy	

	administracyjnego dla nowo założonych przedsiębiorstw		noclegowych, wypożyczalni sprzętu i in. (szt.) 14. Długość nowo utworzonych szlaków turystycznych w gminie (km) 15. Liczba nowych działań promocyjnych dedykowanych lokalnym produktom z rolnictwa ekologicznego (szt)
	1.2.3. Aktywizacja zawodowa mieszkańców gminy, w tym osób zagrożonych wykluczeniem (seniorzy, długotrwale bezrobotni, cudzoziemcy, kobiety itp.)	Spadek bezrobocia na terenie gminy Wzrost zatrudnienia	
1.3. Wsparcie rozwoju rolnictwa ekologicznego i turystyki jako branż bazujących na lokalnych zasobach	1.3.1. Wsparcie w zakładaniu i rozwoju oferty gospodarstw agroturystycznych prowadzonych zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju	Wzrost konkurencyjności turystycznej gminy Wzrost natężenia ruchu turystycznego w gminie Poprawa atrakcyjności i dostępności turystycznej obszaru gminy	
	1.3.2. Utworzenie punktu informacji turystycznej w gminie	Wzrost natężenia ruchu turystycznego w gminie	
	1.3.3. Wsparcie działań na rzecz rozwoju lokali gastronomicznych, obiektów noclegowych, wypożyczalni sprzętu sportowego i in.	Poprawa jakości i dostępności usług turystycznych na terenie gminy Wzrost konkurencyjności turystycznej gminy	

		Wzrost natężenia ruchu turystycznego w gminie	
	1.3.4. Tworzenie lub modernizacja szlaków i ścieżek turystycznych dla potrzeb turystyki pieszej, rowerowej, konnej, przyrodniczo-edukacyjnej	Wzrost natężenia ruchu turystycznego w gminie	
	1.3.5. Organizacja lub współorganizacja szkoleń w zakresie świadczenia usług turystycznych	Poprawa jakości i dostępności usług turystycznych na terenie gminy	
	1.3.6. Adaptacja i wykorzystanie zasobów wodnych gminy na potrzeby branży turystycznej (budowa kąpieliska gminnego, przystani kajakowej i in.)	Wzrost atrakcyjności turystycznej gminy Poprawa jakości i dostępności usług turystycznych na terenie gminy	
	1.3.7. Działania informacyjne, doradcze i promocyjne dla rolników zainteresowanych ekologiczną produkcją roślinną lub zwierzęcą	Poprawa warunków rozwoju nowoczesnego rolnictwa ekologicznego Ograniczenie stosowania środków chemicznych w gospodarce rolnej	
	1.3.8. Promowanie i upowszechnianie	Wzrost popularności i zapotrzebowania na	

	lokalnych produktów z rolnictwa ekologicznego	lokalne produkty w regionie i kraju	

Źródło: opracowanie własne.

3.1. Obszar strategiczny Zaangażowana Społeczność Lokalna

CEL STRATEGICZNY: Wszechstronny rozwój aktywności mieszkańców i wsparcie ich działań wysokiej jakości usługami publicznymi

2.1. Wspieranie działalności kulturalnej i lokalnego dziedzictwa

2.2. Rozwój oferty czasu wolnego

2.3. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i partycypacji mieszkańców w życiu gminy

2.4. Poprawa dostępności i jakości usług publicznych na terenie gminy

Realizacja II celu strategicznego ukierunkowana jest na rozwój wysokiej jakości kapitału ludzkiego i społecznego gminy prowadzącego do wzrostu zaangażowania i odpowiedzialności społeczności lokalnej za rozwój gminy. Wysokiej jakości kapitał ludzki i społeczny jest najlepszym gwarantem dalszego harmonijnego rozwoju gminy. Dla osiągnięcia zakładanego celu w tym obszarze strategicznym zaplanowano działania na rzecz poprawy dostępności mieszkańców do kultury i rekreacji jako nieodłącznych elementów kształtowania postaw i zachowań międzyludzkich, sprzyjających budowaniu poczucia przynależności i więzi społecznych, integracji oraz odpowiedzialności za „małą ojczyznę".

W obszarze kultury i rekreacji przewiduje się zarówno działania inwestycyjne, jak i miękkie, podnoszące poziom dostępności, a także jakość oferty. Planowana jest ochrona i rewaloryzacja zabytków gminnych o znaczącej wartości historycznej i potencjale rekreacyjno-turystycznym, rozbudowa i modernizacja infrastruktury kulturalno-oświatowej, a także urozmaicenie oferty edukacyjno-kulturalnej poprzez poszerzenie rezerwuaru różnego typu warsztatów, spotkań i eventów.

Ponadto warunkiem osiągnięcia zakładanego celu strategicznego II wydaje się także realizacja różnego typu inicjatyw zachęcających mieszkańców do osobistego zaangażowania w życie gminy i pracy społecznej dla wspólnego dobra. W gminie od 6 lat działa sprawnie fundusz sołecki, pobudzający aktywność mieszkańców każdej z miejscowości, rozwijając ich postawę obywatelską i samorządność. Dla lepszego wykorzystania istniejącego potencjału konieczne są jednak dalsze

działania z zakresu edukacji obywatelskiej, promocji wolontariatu, zachęcające do zaangażowania w działalność różnego typu podmiotów społecznych działających na obszarze gminy.

Osiągniecie celu strategicznego wymaga również realizacji działań prowadzących do zwiększenia dostępności mieszkańców do dobrej jakości usług publicznych, w szczególności z zakesu usług społecznych, zdrowotnych, opiekuńczych – biorąc pod uwagę procesy demograficzne. W gminie Sieniawa podobnie jak w całym kraju społeczeństwo się starzeje. Systematycznie rok do roku wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym, a także liczba osób 65+, co prowadzi do wzrostu oczekiwań w zakresie usług publicznych związanych z pomocą społeczną czy ochroną zdrowia oraz dostępności budynków i przestrzeni publicznych dla osób o ograniczonej mobilności (seniorów, osób z niepełnosprawnościami i in.). W związku z tym w zakresie celu strategicznego II planowane są działania inwestycyjne zapobiegające wykluczeniu społecznemu wzrastającej liczby seniorów, w tym w szczególności osób najstarszych. Z drugiej strony warunkiem wysokiej jakości kapitału społecznego jest dostarczanie mieszkańcom możliwie najlepszych usług edukacyjnych. Stąd też planuje się systematyczne działania prowadzące do utrzymania bądź poprawy obecnie dobrych warunków kształcenia w placówkach gminnych, poszerzania oferty zajęć pozalekscyjncych itp.

Tabela 11. Obszar strategiczny Zaangażowana Społeczność Lokalna

CEL OPERACYJNY	KIERUNEK DZIAŁANIA	OCZEKIWANY REZULTAT	WSKAŹNIK OSIĄGNIĘCIA REZULTATU
2.1. Wspieranie działalności kulturalnej i lokalnego dziedzictwa	2.1.1. Wspieranie lokalnej działalności kulturalnej, w tym współpraca z lokalnymi zespołami, twórcami, artystami, rzemieślnikami	Wzrost zaangażowania mieszkańców w działalność kulturalną, kultywowanie tradycji i lokalnego folkloru Aktywizacja społeczno-kulturalna mieszkańców gminy	1. Liczba zabytków poddanych w okresie realizacji Strategii pracom konserwatorskim lub restauratorskim (szt.) 2. Nakłady poniesione na ochronę i rewaloryzację zabytków materialnych w okresie realizacji Strategii (zł)
	2.1.2. Ochrona i rewaloryzacja zabytków gminnych oraz opieka nad zabytkami (m.in. spichlerz w Sieniawie, forty obronne w Sieniawie i in.)	Zachowanie i ochrona materialnych zasobów dziedzictwa kulturowego	3. Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturalno-oświatowej (szt.) 4. Liczba nowych dodatkowych zajęć edukacyjno-kulturalnych w

	2.1.3. Budowa i modernizacja infrastruktury kulturalno-oświatowej (np. budynku Centrum Kultury, muszli koncertowej, szkół i in.)	Poprawa warunków uczestnictwa w kulturze Rozwój bazy kulturalno-oświatowej	gminnych jednostkach kultury (szt.) 5. Liczba nowo wybudowanych obiektów rekreacyjnych i sportowych na terenie gminy (szt.) 6. Liczba zmodernizowanych w okresie realizacji Strategii obiektów rekreacyjnych i sportowych na terenie gminy (szt.) 7. Liczba nowych wydarzeń kulturalno-rozrywkowych, sportowo-rekreacyjnych (szt.) 8. Liczba nowych wolontariuszy na terenie gminy (szt.) 9. Liczba nowych zadań zrealizowanych przez lokalny samorząd w partnerstwie z podmiotami społecznymi z terenu gminy (szt.) 10. Liczba spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami przeprowadzonych w okresie realizacji Strategii(szt.) 11. Liczba nowo nawiązanych partnerstw (szt.) 12. Liczba nowo wybudowanych specjalistycznych centrów wsparcia rodziny (szt.)
	2.1.4. Poszerzanie oferty zajęć edukacyjnych i kulturalnych w gminnych jednostkach kultury	Poprawa dostępności mieszkańców do wysokiej jakości oferty edukacyjno-kulturalnej	
2.2. Rozwój oferty czasu wolnego	2.2.1. Rozbudowa i modernizacja obiektów rekreacyjnych i sportowych (m.in. boisko piłkarskie z infrastrukturą, kompleks basenów odkrytych, lodowisko, kompleks kortów tenisowych, sztuczne lodowisko, tor crossowy, strzelnica sportowa i in.)	Rozwój bazy sportowej i rekreacyjnej Rozwój i dywersyfikacja oferty spędzania wolnego czasu na terenie gminy	
	2.2.2. Rozwój oferty wydarzeń kulturalno-rozrywkowych i sportowo-rekreacyjnych	Rozwój i dywersyfikacja oferty spędzania wolnego czasu na terenie gminy	
	2.2.3. Budowa i modernizacja małej infrastruktury rekreacyjnej w każdej miejscowości na terenie gminy (placów zabaw, wiat, siłowni zewnętrznych i in.)	Rozwój bazy sportowej i rekreacyjnej	

2.3. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i partycypacji mieszkańców w życiu gminy	2.3.1. Promocja wolontariatu, w szczególności wśród dzieci i młodzieży	1. Wzrost poziomu aktywności obywatelskiej mieszkańców gminy 2. Wzrost wrażliwości mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży, na potrzeby społeczne	13. Liczba nowo wybudowanych centrów rehabilitacji dla osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych, seniorów (szt.) 14. Liczba pensjonariuszy domu seniora (szt.) 15. Liczba nowo utworzonych mieszkań komunalnych (szt.) 16. Liczba obiektów oraz przestrzeni publicznych dostosowanych w okresie realizacji Strategii do potrzeb wszystkim mieszkańców, w tym osób ze specjalnymi potrzebami (osób z niepełnosprawnościami, seniorów itd.) (szt.) 17. Liczba nowo uruchomionych e-usług w administracji lokalnej (szt.)
	2.3.2. Wspieranie podmiotów społecznych działających w gminie w realizacji projektów dedykowanych różnym grupom społecznym, w tym narażonym na wykluczenie społeczne (seniorom, osobom z niepełnosprawnościami, emigrantom i in.)	1. Integracja społeczności lokalnej, wzmacnianie więzi społecznych i patriotyzmu lokalnego 2. Wzrost poziomu aktywności mieszkańców gminy 3. Aktywizacja społeczna przedstawicieli grup defaworyzowanych	
	2.3.3. Wsparcie kompetencji i zaangażowania animatorów rozwoju lokalnego	Podniesienie jakości działań realizowanych przez podmioty społeczne z terenu gminy (NGO, kluby sportowe, OSP, KGW itp.) Wzrost poziomu aktywności mieszkańców gminy	
	2.3.4. Rozwój współpracy samorządu z podmiotami społecznymi z terenu gminy	1. Podniesienie jakości działań realizowanych przez podmioty społeczne z terenu gminy	

		(NGO, kluby sportowe, OSP, KGW itp.)	
	2.3.5. Rozwijanie mechanizmów partycypacji społecznej na terenie gminy	Wzrost poziomu aktywności mieszkańców gminy	
	2.3.6. Rozwój współpracy samorządu z partnerami regionalnymi, krajowymi i międzynarodowymi	Wzrost potencjału rozwojowego gminy	
2.4. Poprawa dostępności i jakości usług publicznych na terenie gminy	2.4.2. Budowa specjalistycznego centrum wsparcia rodziny	1. Wsparcie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej	
	2.4.3. Budowa centrum rehabilitacji dla osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych, seniorów	Wzrost aktywności osób z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych i seniorów Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych i seniorów	
	2.4.4. Budowa domu seniora	Poprawa jakości życia seniorów	

		Integracja społeczna seniorów	
	2.4.5.Rozwój bazy mieszkań komunalnych pozostających w dyspozycji gminy	Zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych mieszkańców o niskich dochodach Przeciwdziałanie bezdomności, w tym zmniejszenie liczby osób zagrożonych bezdomnością	
	2.4.6. Realizacja działań zwiększających dostępność lokalnej administracji publicznej dla wszystkich mieszkańców, w tym osób ze specjalnymi potrzebami (tj. osób z niepełnosprawnościami, seniorów itd.), takich jak uruchomienie usług cyfrowych, likwidacja barier architektonicznych i in.	Zapewnienie dostępności do administracji publicznej wszystkim mieszkańcom, w tym osobom ze specjalnymi potrzebami (osobom z niepełnosprawnościami, seniorom, itd.)	

Źródło: opracowanie własne.

3.1. Obszar strategiczny Przyjazna i Uporządkowana Przestrzeń do Życia

CEL STRATEGICZNY: Poprawa jakości infrastruktury oraz wzmocnienie lokalnego ekosystemu

3.1. Rozwój nowoczesnej infrastruktury komunalnej na terenie gminy

3.2. Rozwój nowoczesnej infrastruktury drogowej na terenie gminy

3.3. Wzrost zaangażowania lokalnego samorządu i mieszkańców w ochronę środowiska naturalnego i adaptację do zmian klimatu

3.4. Poprawa poziomu bezpieczeństwa publicznego

III cel strategiczny zakłada zapewnienie przedstawicielom społeczności lokalnej przyjaznych do życia i rozwoju środowiska i przestrzeni. Jego realizacja wymaga w pierwszej kolejności zapewnienia wysokiej jakości infrastruktury technicznej, co podniesie komfort i jakość życia mieszkańców, a także poprawi stan środowiska naturalnego. Mobilność i szybka komunikacja to jedna z podstawowych potrzeb współczesnych obywateli, stąd też w ramach celu zaplanowano liczne działania z zakresu rozbudowy i modernizacji infrastruktury drogowej (w tym m.in. budowy obwodnicy Sieniawy), prowadzące do poprawy zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej, stanu nawierzchni dróg oraz dostępności i jakości tzw. małej infrastruktury drogowej (chodniki, oświetlenie, przejścia dla pieszych, parkingi). Działania te pozwolą na lepsze zaspokajanie potrzeb społeczności lokalnej w zakresie komunikacji i bezpieczeństwa, poprawią komfort życia mieszkańców. Co więcej – będą miały również korzystny wpływ na realizację celu strategicznego I, oferując odpowiedni poziom infrastruktury inwestorom i turystom. Lokalna społeczność jednogłośnie opowiada się za realizacją inwestycji w zakresie rozbudowy i modernizacji infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej. Aktualnie najpilniejsze działania w tym zakresie dotyczą budowy kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Rudka, Dobra oraz części Czerwonej Woli i Czerc, budowy kolejnych odcinków sieci wodociągowej, rozbudowy i modernizacji sieci uzdatniania wody Sieniawie.

Planowana jest intensyfikacja działań na rzecz ochrony środowiska naturalnego oraz przystosowania się do zmian klimatycznych. Wychodząc naprzeciw aktualnym trendom planuje się realizację licznych inwestycji (publicznych i prywatnych) na rzecz dywersyfikacji źródeł pozyskiwania energii i zwiększenia ilości energii pozyskiwanej z OZE, rozwoju systemu retencji zapobiegającego odpływowi wód powierzchniowych i zwiększenia wykorzystania wód opadowych w gospodarstwach domowych. Władze lokalne zamierzają zmodernizować system gospodarki odpadami na terenie gminy, zwiększając poziom ich segregacji i recyklingu. W kontekście coraz liczniej występujących gwałtownych zjawisk atmosferycznych wynikających ze zmian klimatycznych, a także uwzględniając rolniczą specjalizację gminy, bardzo ważne są również planowane inwestycje w infrastrukturę melioracji wodnych.

Powyższym działaniom towarzyszyć będzie kampania społeczna wśród mieszkańców mająca na celu wzrost ich świadomości na temat konieczności osobistego zaangażowania w realizację różnorodnych działań na rzecz ochrony środowiska oraz promowanie zachowań ekologicznych. Podejmowane do tej pory akcje edukacyjne i upowszechniające, w szczególności związane z tematyką selektywnej zbiórki odpadów, takie jak „Zbieraj zużyte baterie", „Nie pal śmieci w domu", będą kontynuowane i rozszerzane na kolejne grupy społeczne czy wiekowe mieszkańców, a władze lokalne będą nawiązywać współpracę z partnerami publicznymi i pozarządowymi w celu rozszerzenia

tematycznego tego rodzaju przedsięwzięć. Planowane są także działania samorządu na rzecz zwiększania terenów zielonych i lasów.

Uzupełnieniem działań na rzecz wszechstronnego rozwoju infrastruktury gminnej będzie doposażenie służb i jednostek odpowiedzialnych za utrzymanie bezpieczeństwa i porządku publicznego w niezbędny sprzęt i wyposażenie, pozwalające skutecznie stawiać czoła różnego typu zdarzeniom i zagrożeniom, do których dochodzi na terenie gminy. Zaplanowane działania podniosą poziom bezpieczeństwa w gminie.

Tabela 12. Obszar strategiczny Przyjazna i Uporządkowana Przestrzeń do Życia

CEL OPERACYJNY	KIERUNEK DZIAŁANIA	OCZEKIWANY REZULTAT	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA REZULTATÓW
3.1. Rozwój nowoczesnej infrastruktury komunalnej na terenie gminy	3.1.1. Rozbudowa i modernizacja stacji uzdatniania wody w Sieniawie i w Dobrej	Rozbudowa i unowocześnienie gminnej infrastruktury komunalnej	1. Liczba wspartych w okresie realizacji Strategii stacji uzdatniania wody (szt.) 2. Długość nowo wybudowanej sieci kanalizacyjnej na terenie gminy (km) 3. Liczba nowych czynnych przyłączy kanalizacyjnych (szt.) 4. Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w gminie (%) 5. Liczba nowo wybudowanych instalacji zagospodarowania odpadów ściekowych (szt.)
	3.1.2. Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach: Rudka, Dobra, Czerce, Czerwona Wola	Rozbudowa i unowocześnienie gminnej infrastruktury komunalnej	
	3.1.3. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej we wszystkich miejscowościach gminy	Rozbudowa i unowocześnienie gminnej infrastruktury komunalnej	
	3.1.4. Rozbudowa i modernizacja stacji oczyszczania ścieków w Sieniawie	Rozbudowa i unowocześnienie gminnej infrastruktury komunalnej	
	3.1.5. Budowa instalacji zagospodarowania odpadów ściekowych	Zwiększenie ilości prawidłowo zagospodarowanych	

		komunalnych osadów ściekowych	6. Liczba nowo wybudowanych studni głębinowych na terenie gminy (szt.) 7. Liczba mieszkańców podłączonych do zdalnego systemu opomiarowania zużycia wody (szt.) 8. Długość nowo wybudowanych dróg gminnych i wewnętrznych (km) 9. Długość nowo przebudowanych i wyremontowanych dróg gminnych i wewnętrznych (km) 10. Liczba wybudowanych bezpiecznych skrzyżowań przy drogach publicznych, parkingów/przejść dla pieszych/przystanków (szt.) 11.Liczba nowo zamontowanych/ wymienionych źródeł oświetlenia (szt.) 12. Długość nowo wybudowanych chodników (km)
	3.1.6. Budowa nowych studni głębinowych na terenie gminy	Rozbudowa i unowocześnienie gminnej infrastruktury komunalnej Poprawa zaopatrzenia w wodę gminnej sieci wodociągowej	
	3.1.7. Budowa i modernizacja instalacji melioracji wodnych (odbudowa rowów i przepustów melioracyjnych, rozbudowa zbiornika retencyjnego w strefie terenów zalewowych i in.)	Rozbudowa i unowocześnienie gminnej infrastruktury komunalnej	
	3.1.8. Budowa ujęcia wody na rzece San	Rozbudowa i unowocześnienie gminnej infrastruktury komunalnej	
	3.1.9. Wdrożenie zdalnego systemu opomiarowania odbiorców wody	Rozbudowa i unowocześnienie gminnej infrastruktury komunalnej	
3.2. Rozwój nowoczesnej infrastruktury drogowej na terenie gminy	3.2.1. Budowa, przebudowa i remonty dróg gminnych i wewnętrznych	Poprawa wewnętrznej dostępności komunikacyjnej Poprawa staniu i jakości infrastruktury drogowej na terenie gminy	

	3.2.2. Budowa obwodnicy Sieniawy	Poprawa staniu i jakości infrastruktury drogowej na terenie gminy Poprawa jakości życia mieszkańców Sieniawy	13. Długość nowo wybudowanych ścieżek rowerowych (km) 14. Liczba zamontowanych w okresie realizacji Strategii instalacji odzyskiwania i wykorzystywania wód opadowych w budynkach użyteczności publicznej i indywidualnych (szt.) 15. Roczny odsetek odpadów zbieranych selektywnie w okresie realizacji Strategii (%) 16. Liczba nowo wybudowanych zakładów recyklingu odpadów komunalnych (szt.) 17. Liczba nowo wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE (szt.) 18. Liczba nowo wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE (szt.) 19. Liczba nowo wybudowanych stacji
	3.2.3. Rozbudowa i modernizacja oświetlenia drogowego	Rozwój systemu oświetlenia i poprawa jego efektywności energetycznej Poprawa bezpieczeństwa na terenie gminy	
	3.2.4. Budowa małej architektury drogowej (chodników wraz ze ścieżkami rowerowymi, samodzielnych ścieżek rowerowych, parkingów, przejść dla pieszych, przystanków itp.)	Poprawa staniu i jakości infrastruktury drogowej na terenie gminy Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym	
3.3. Wzrost zaangażowania lokalnego samorządu i mieszkańców w ochronę środowiska naturalnego i adaptację do zmian klimatu	3.3.1. Montaż instalacji odzyskiwania i wykorzystywania wód opadowych w budynkach użyteczności publicznej i indywidualnych	Ochrona i poprawa stanu środowiska w gminie Zmniejszenie zapotrzebowania na wodę wodociągową na obszarze gminy Redukcja ścieków odprowadzanych do kanalizacji	
	3.3.2. Budowa instalacji segregacji odpadów komunalnych	Ochrona i poprawa stanu środowiska w gminie	

	3.3.3. Budowa zakładu recyklingu odpadów komunalnych	Ochrona i poprawa stanu środowiska w gminie	ładowania samochodów elektrycznych (szt.) 20. Liczba zorganizowanych w okresie realizacji Strategii wydarzeń poświęconych tematyce ochrony środowiska naturalnego i kształcących postawy ekologiczne (szt.) 21. Liczba nowo zakupionych wozów strażackich (szt.) 22. Liczba jednostek OSP, które otrzymały wsparcie publiczne w okresie realizacji Strategii (szt.) 23. Liczba nowo zakupionych urządzeń usprawniających pracę gminnego centrum zarządzania kryzysowego (szt.)
	3.3.4. Budowa gminnej farmy fotowoltaicznej	Zwiększenie, zróżnicowanie i ustabilizowanie gminnych zasobów energetycznych	
	3.3.5. Wspieranie działań inwestorów indywidualnych związanych z budową, przebudową i montażem infrastruktury OZE	Rozwój OZE na terenie gminy	
	3.3.6. Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych Rozwój OZE na terenie gminy	
	3.3.7. Budowa stacji ładowania samochodów elektrycznych	Ochrona i poprawa stanu środowiska w gminie Popularyzacja samochodów z napędem elektrycznym	
	3.3.8. Organizacja wydarzeń (szkoleń, warsztatów, akcji promocyjnych,	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie	

	konkursów i in.) poświęconych tematyce ochrony środowiska naturalnego i kształcących postawy ekologiczne	prośrodowiskowych zachowań	
	3.3.9. Działania na rzecz zwiększenia powierzchni terenów zielonych (np. nasadzeń drzew i krzewów, lasów)	Ochrona i poprawa stanu środowiska w gminie	
3.4. Poprawa poziomu bezpieczeństwa publicznego	3.4.1. Sukcesywna wymiana taboru i sprzętu działających jednostek OSP	1. Poprawa jakości wyposażenia gminnych służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i ratownictwo	
	3.4.2. Doposażenie gminnego centrum zarządzania kryzysowego	1. Poprawa jakości wyposażenia gminnych służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i ratownictwo	

Źródło: opracowanie własne.

4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta i gminy Sieniawa wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

4.1. Aktualny model struktury funkcjonalno- przestrzennej

Polityka przestrzenna miasta i gminy Sieniawa kształtowana i prowadzona jest przede wszystkim w oparciu o obowiązujące akty prawna lokalnego, do których w tym zakresie należą:

- ✓ STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY SIENIAWA uchwalone Uchwałą Nr XXXI/258/98 Rady Miasta i Gminy Sieniawa z dnia 16 czerwca 1998r wraz z kolejnymi zmianami:
- ✓ ZMIANA NR 1 STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY SIENIAWA przyjęta Uchwałą Rady Miejskiej w Sieniawie Nr VI/60/2011 z dnia 16 maja 2011r.
- ✓ ZMIANA NR 2 STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY SIENIAWA przyjęta Uchwałą Rady Miejskiej w Sieniawie Nr XXXIX/254/2018 z dnia 26 czerwca 2018 r.

Zgodnie z dokonaną oceną i przeglądem wszystkie wyżej wymienione dokumenty są obowiązujące i wyznaczają główne kierunki zagospodarowania przestrzennego dla potrzeb bieżącej działalności organów gminy, niemniej jednak wymagają aktualizacji w zakresie doprowadzenia do zgodności z przepisami odrębnymi, w tym z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jedn. Dz. U. z 2020 r., poz. 293).

Założenia polityki przestrzennej gminy Sieniawa wynikają przede wszystkim z uwarunkowań:

- ✓ fizjograficznych,
- ✓ przyrodniczych,
- ✓ środowiskowych,
- ✓ historyczno-kulturowych,
- ✓ demograficzno-społecznych,
- ✓ gospodarczych.,
- ✓ Infrastrukturalnych.

Powyższe uwarunkowania analizowane były w toku prac nad niniejszą *Strategią.*

Zgodnie z obowiązującymi dokumentami, model przestrzenny rozwoju gminy Sieniawa zobrazowany jest w formie Mapy będącej załącznikiem do Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania.

Rysunek 2. Struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta i gminy Sieniawa

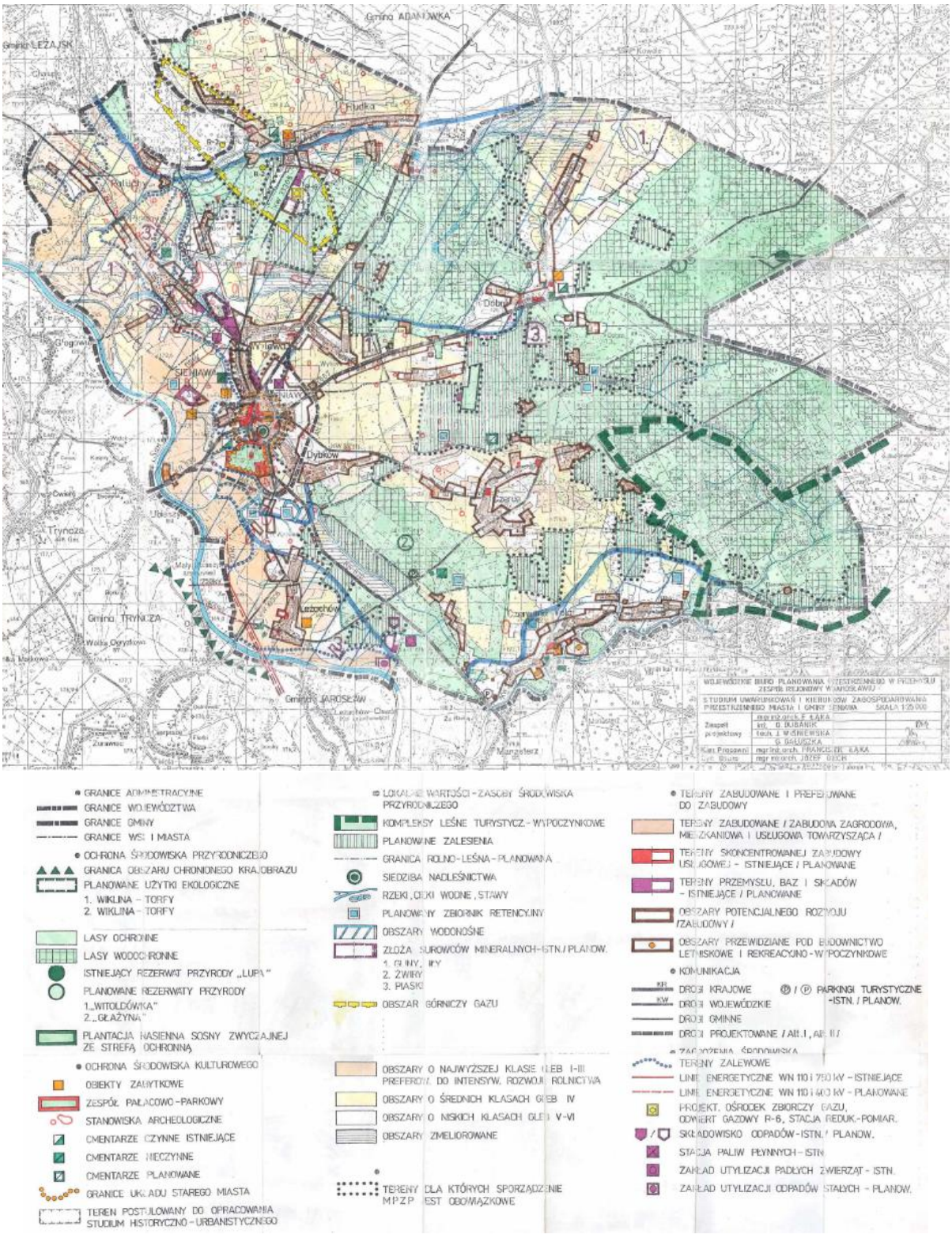

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Sieniawa

Uszczegółowienie zasad zagospodarowania terenów następuje w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. W granicach administracyjnych miasta i gminy Sieniawa obowiązują:

1. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Sieniawa – 1/2000" uchwalony Uchwałą Nr VII/71/03 Rady Miejskiej w Sieniawie z dnia 29 maja 2003 r., ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego Nr 167, poz. 2160 z dnia 4 grudnia 2003 r.;
2. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Sieniawa – 1/2001" uchwalony Uchwałą Nr XIII/111/04 Rady Miejskiej w Sieniawie z dnia 29 stycznia 2004 r., ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego Nr 13, poz.137 z dnia 5 marca 2004 r., ze zmianą uchwaloną Uchwałą Nr VI.59.2011 Rady Miejskiej w Sieniawie z dnia 16 maja 2011 r., ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego Nr 84, poz. 1418 z dnia 7 czerwca 2011 r.;
3. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Sieniawa – Dybków 1/2002" uchwalony Uchwałą Nr VII/74/03 Rady Miejskiej w Sieniawie z dnia 25 lipca 2003 r., ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego Nr 115, poz.1709 z dnia 19 września 2003 r.;
4. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Nr 8/07 Rudka" uchwalony Uchwałą Nr L/496/10 Rady Miejskiej w Sieniawie z dnia 29 października 2010 r., ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego Nr 139 poz. 2896 z dnia 22 grudnia 2010 r.;
5. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Dybków-2" uchwalony Uchwałą Nr XLI/269/2018 Rady Miejskiej w Sieniawie z dnia 26 września 2018 r., ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego dnia 14 marca 2019 r., poz. 1587 oraz Uchwałą Nr IV/46/2019 Rady Miejskiej w Sieniawie z dnia 29 marca 2019 r. uwzględniającą Rozstrzygnięcie nadzorcze Nr P-II.4131.2.285.2018 Wojewody Podkarpackiego z dnia 31 października 2018 r., ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego z 2019 r., poz. 2826.

Ponadto podjęte zostały uchwały o przystąpieniu do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz uchwały o zmianie w części tych uchwał:

1) Uchwała Nr IX/97/07 z dnia 16 czerwca 2007 r. ze zmianą wprowadzoną Uchwałą Nr XXII/242/08 z dnia 30 lipca 2008 r. o sporządzeniu:
   - MPZP „Nr 1/07" w miejscowości Rudka;
   - MPZP „Nr 2/07" w miejscowości Dobra;
   - MPZP „Nr 3/07" w miejscowości Dybków i Czerce;

- MPZP „Nr 4/07" w miejscowości Wylewa;
- MPZP „Nr 5/07" w miejscowości Leżachów;
- MPZP „Nr 6/07" w miejscowości Czerwona Wola;
- MPZP „Nr 7/07" w miejscowości Dobra, Czerce „Ścieżki",

których celem było ustalenie przeznaczenia terenu dla potrzeb planowanego Parku elektrowni wiatrowych. Zawieszono jednak prowadzenie procedury sporządzenia ww . planów miejscowych z uwagi na brak zainteresowania inwestorów realizacją wcześniej wnioskowanych inwestycji na terenach objętych opracowaniem tych planów, w zgodności z kierunkami przyjętym w obowiązującym Studium oraz w związku z ograniczeniami wynikającymi z położenia terenów w granicach Sieniawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

2) Uchwała Nr XXII/202/2021 z dnia 31 marca 2021 r. *w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Sieniawa 1/2001" dla terenów mieszkaniowych w centrum Sieniawy*.

4.2. Główne uwarunkowania modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej

Perspektywiczny rozwój funkcjonalno-przestrzenny gminy Sieniawa determinują kluczowe problemy i uwarunkowania wynikające z ukształtowania środowiska naturalnego oraz dotychczasowego zainwestowania, do których należy zaliczyć:

a) ograniczenia wynikające z cech środowiska naturalnego obejmują:

- ✓ obszary gleb chronionych,
- ✓ kompleksy leśne,
- ✓ wody podziemne,
- ✓ obszary górnicze,
- ✓ tereny zalewowe rzeki San;

b) ograniczenia wynikające z dotychczasowego zainwestowania dotyczą:

- ✓ terenów osadniczych miasta i gminy,
- ✓ terenów zespołów i układów urbanistycznych zabytkowych,
- ✓ terenów istniejących zakładów przemysłowych i usługowych oraz ferm hodowlanych,
- ✓ terenów, na których zlokalizowano:
  - i. obiekty gospodarki komunalnej,
  - ii. główne trasy komunikacji drogowej,

iii. linie energetyczne wysokich i średnich napięć,
iv. gazociągi wysokiego ciśnienia,
v. ośrodek zbioru gazu ziemnego;

c) rozwój przestrzenny wynikający z cech środowiska naturalnego jest uwarunkowany:
- ✓ ochroną gleb dla produkcji żywności oraz rekultywacją,
- ✓ intensyfikacją i specjalizacją produkcji rolnej,
- ✓ ochroną zasobów leśnych dla celów gospodarczych i turystyczno-wypoczynkowych,
- ✓ ochroną terenów wodonośnych występujących w bezpośrednim sąsiedztwie rzek: San i Lubaczówki,
- ✓ ograniczeniem realizacji budownictwa na terenach zalewowych – prawa strona rzeki San;

d) do uwarunkowań wynikających ze stanu zainwestowania zaliczyć należy:
- ✓ koncentrację mieszkalnictwa i usług w ośrodku miejsko-gminnym w Sieniawie,
- ✓ lokalizację nowych zakładów z uwzględnieniem wymogów ochrony środowiska,
- ✓ koncentrację usług dla ludności i rolnictwa w poszczególnych sołectwach,
- ✓ uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej,
- ✓ modernizację infrastruktury komunikacji.

Czynnikami wpływającymi hamująco na rozwój poszczególnych sołectw w gminie są niewątpliwie również: niekorzystna struktura gospodarstw chłopskich, duże rozdrobnienie agrarne, przewaga użytków rolnych średnich i niskich klas bonitacyjnych oraz miejscowy brak uzbrojenia w terenach zainwestowanych i proponowanych do zainwestowania, głównie w sieć kanalizacyjną sanitarną.

Poniżej przedstawiono wyniki analiz w wybranych obszarach istotnych z punktu widzenia *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sieniawa na lata 2022–2030*.

4.2.1 Struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta i gminy Sieniawa

W granicach administracyjnych gminy znajduje się 9 sołectw i jedno miasto Sieniawa. Głównym ośrodkiem gminnym jest m. Sieniawa, gdzie występuje największa koncentracja usług zarówno dla ludności, jak i rolnictwa .

Na strukturę centrum miasta składają się 2 strefy:

- ✓ strefa zabudowy społeczno-usługowej,
- ✓ strefa zabudowy mieszkaniowej wielo- i jednorodzinnej.

Strefa pierwsza obejmująca ośrodek administracyjno-usługowo-socjalny jest maksymalnie skoncentrowana i rozmieszczona w centrum miasta, głównie w Rynku i najbliższym jego otoczeniu. W strefie tej (w Rynku) występuje również zabudowa usługowo-mieszkalna.

Strefa druga – mieszkaniowa wielo- i jednorodzinna zlokalizowana jest na obrzeżach centrum oraz w różnych częściach miasta. Zdecydowany rozwój budownictwa wielorodzinnego, spółdzielczego i zakładowego miał miejsce przed 1990 r. Budownictwo to zostało skoncentrowane głównie przy ul. Kazimierza Wielkiego, w Rynku oraz przy ul. Parkowej w Sieniawie.

Wszystkie jednostki osadnicze powiązane są układem dróg, które zapewniają połączenie poszczególnych jednostek osadniczych z miejscowościami sąsiednich gmin oraz ośrodkami regionalnymi, takimi jak Jarosław i Przeworsk.

Przy kształtowaniu struktury funkcjonalno-przestrzennej „Centrum" należy utrzymać istniejący tradycyjny zabytkowy układ urbanistyczno-architektoniczny.

Przy kształtowaniu struktury funkcjonalno-przestrzennej poszczególnych jednostek osadniczych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy:

- ✓ zachować w maksymalnym stopniu istniejące tradycyjne układy przestrzenne urbanistyczne i architektoniczne,
- ✓ zapewnić prawidłowe rozmieszczenie infrastruktury społecznej w terenach mieszkaniowych zainwestowanych, w miarę możności jej koncentrację.

4.2.2 Obszary chronione

Jednym z bardzo istotnych czynników wpływających na uwarunkowania polityki przestrzennej jest występowanie na terenie gminy Sieniawa licznych obszarów chronionych.

ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH

Teren gminy Sieniawa w jej południowo-zachodniej części obejmuje zbiornik wód podziemnych GZWP Nr 425 o bardzo dobrej jakości wody.

Są to obszary, na których obowiązują zakazy oraz ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów lub korzystania z wód w celu ochrony zasobów tych wód przed degradacją, a przede wszystkim ich jakości (stanu chemicznego). Na obszarach ochronnych zakazane lub ograniczone jest wykonywanie robót lub innych czynności, które mogą spowodować trwałe zanieczyszczenie gruntów lub wód, a w szczególności lokalizowania inwestycji zaliczonych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Ochrona GZWP uwzględnia zarówno ochronę jakościową i jakościową zasobów.

Rysunek 3. Lokalizacja części GZWP nr 425 na terenie gminy Sieniawa

Źródło: https://www.pgi.gov.pl/psh/psh-2/ochrona-wod-podziemnych.html

UJĘCIA WODY

Dodatkowo na terenie gminy są zlokalizowane i eksploatowane obecnie dwa ujęcia wody: w m. Dobra i Pigany–Wylewa, dla ujęć tych zostały określone strefy ochrony bezpośredniej. Są to wody z otworów czwartorzędowych. Dość powszechnie występuje w nich podwyższona zawartość żelaza, wodorowęglanów i związków azotu.

Strefy ochronne ujęcia wody Pigany–Wylewa zawarte są w Decyzji OS-II.7322.69.2012.RD z dnia 2.04.2013 r. są to strefy ochrony bezpośredniej dla każdej ze studni o wymiarach 20x20m oraz w Decyzji nr OS-II.7322.149.2017.DR z dnia 29.12.2017 r., dla studni S-3a długość ogrodzenia wynosi 58 m, natomiast dla studni S-5a ogrodzenie wynosi 71 m, są to także strefy ochrony bezpośredniej.

Tereny ochrony bezpośredniej ujęcia wody są ogrodzone, zamknięte, oznakowane, zagospodarowane zielenią, utrzymywane w czystości, porządku i użytkowane wyłącznie do celów związanych z eksploatacją ujęcia. W obrębie terenu strefy ochrony bezpośredniej ujęć wprowadzony jest zakaz użytkowania gruntów do celów nie związanych z eksploatacją ujęć wody.

Woda z ujęć podawana jest do odbiorców całej gminy poprzez Stacje Uzdatniania Wody zlokalizowane w m. Sieniawa (na działce nr ew. 745) i miejscowości Dobra (na działce nr ew. 96/8, 135/3, 136/1, 138/2, 172/11). W ostatnich latach zrealizowano modernizację obu SUW.

Na ternie gminy znajduje się także ujęcie w Leżachowie, które jest własnością inwestora prywatnego.

OBSZARY NATURA 2000

Tereny gminy Sieniawa leżą na obszarach Natura 2000:

a) Dolina Dolnego Sanu (Dyrektywa siedliskowa) ; Kod: PLH180020; Data wyznaczenia: 2011-03-01; Powierzchnia: [ha] 10,176.6400; Sprawujący nadzór: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie

Rysunek 4. Fragment obszaru Dolina Dolnego Sanu na terenie gminy Sieniawa

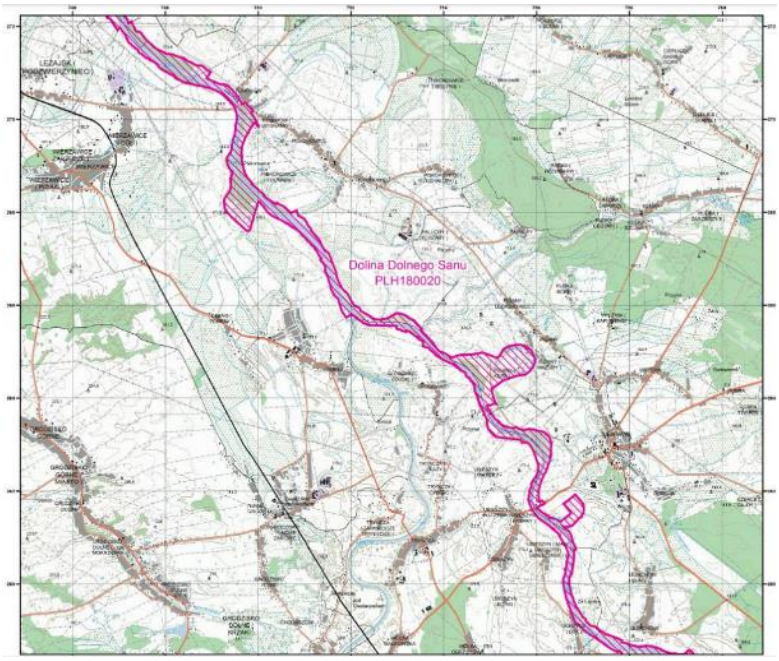

b) Lasy Sieniawskie (Dyrektywa siedliskowa); Kod: PLH180054 ; Data wyznaczenia: 2011-03-01; Powierzchnia: [ha] 18,014.6300

Rysunek 5. Obszar Lasy Sieniawskie z uwzględnieniem terenu gminy Sieniawa

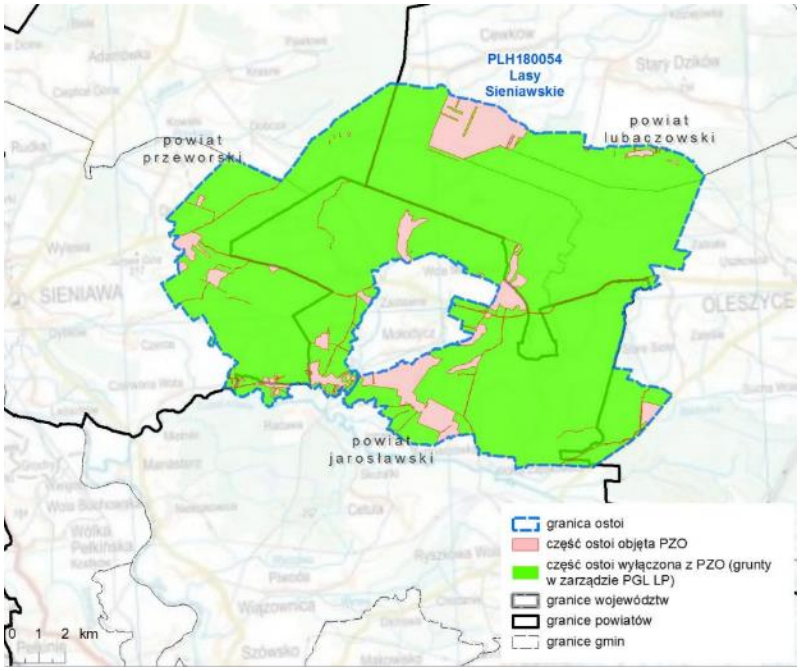

Źródło: http://rzeszow.rdos.gov.pl/lasy-sieniawskie-plh180054

OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Gmina Sieniawa leży na obszarze Sieniawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu funkcjonującego na mocy uchwały Nr XXXIX/786/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28 października 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Podkarpackiego z 2013 r. poz.3589 z późn. zm.).

Aglomeracja Sieniawa leży na obszarze Sieniawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu funkcjonującego na mocy uchwały Nr XLII/729/17 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 25 września 2017 r (Dz. Urz. Woj. Podkarpackiego z 2017 r. poz.3240z późn .zm.). Nazwa Sieniawski Obszar Chronionego Krajobrazu Kod Inspire PL.ZIPOP.1393.OCHK.182 Opis wartości przyrodniczej Sieniawski Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje tereny położone w północnej części województwa podkarpackiego. Ogólna jego powierzchnia wynosi 52 408 ha. Dominują tu Lasy Sieniawskie, będące częścią Puszczy Sandomierskiej

POMNIKI PRZYRODY

Na obszarze gminy występują pojedyncze twory przyrody żywej. Zdecydowana większość z 14 pomników przyrody zarejestrowanych w Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody zlokalizowanych jest na terenie lasów, parków dworskich czy cmentarzy parafialnych.

REZERWATY PRZYRODY

„Lupa" – rezerwat leśny, lasów mieszanych nizinnych; Data uznania: 1953-04-09; Powierzchnia: [ha] 4,1200; Położenie: w miejscowości Dobra.

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu leśnego z charakterystycznym dla tej dzielnicy drzewostanem mieszanym posiadającym cechy zespołu naturalnego.

Sprawujący nadzór: Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie.

UŻYTKI EKOLOGICZNE

a) „Dobra" – śródleśne oczko wodne; Data ustanowienia: 2015-12-16; Powierzchnia: [ha] 3,0600; Położenie: Obręb ew. 0003, działka o nr 651 w miejscowości Dobra.

Celem ochrony użytku jest zachowanie cennych wartości przyrodniczych, tj. rozlewiska wodnego oraz występującej tam roślinności wodno-błotnej, zbiorowisk szuwaru niskiego i wysokiego, a także utrzymanie przedmiotowego ekosystemu stanowiącego ostoję zwierząt i ptactwa oraz zachowanie naturalnego terenu leśnego – bagniska.

Sprawujący nadzór: Burmistrz miasta i gminy Sieniawa

b) „Morgi" – siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków; Data ustanowienia: 2020-11-13; Powierzchnia: [ha] 3,4300; Położenie: na działce o numerze ewidencyjnym 821 w miejscowość Czerce i obejmuje całe wydzielenia leśne oddziałów 83 b i 83 c administrowanych przez Nadleśnictwo Sieniawa Leśnictwo Czerce.

Celem ochrony użytku jest zachowanie cennych wartości przyrodniczych, tj. ochrony łęg olszowo niżowy z cennymi roślinami ochronnymi tj. fiołkiem bagiennym (Viola uliginosa), ciemiężycą zieloną (Veratrum lobelianum), wawrzynekiem wilczełyko (Daphne mezereum) i drabikiem drzewkowatym (Climacium dendroides), a także utrzymanie przedmiotowego ekosystemu stanowiącego ostoję zwierząt i ptactwa oraz zachowanie naturalnego terenu leśnego .

Sprawujący nadzór: Nadleśnictwo Sieniawa.

c) „Pijawki" – ostoja, miejsce rozmnażania lub miejsce sezonowego przebywania; Data ustanowienia: 2020-11-13; Powierzchnia: [ha] 14,2642; Położenie: na działce o numerze ewidencyjnym 875 w miejscowość Czerce oraz na działce o numerze ewidencyjnym 1122, 1121 w miejscowości Czerwona Wola .

Celem ochrony użytku jest zachowanie cennych wartości przyrodniczych, tj. zbiorowiska szuwaru wielkoturzycowego, które jest miejscem bytowania zwierząt, a także utrzymanie przedmiotowego ekosystemu stanowiącego ostoję zwierząt i ptactwa oraz zachowanie naturalnego terenu leśnego.

Sprawujący nadzór: Nadleśnictwo Sieniawa.

OBSZARY GÓRNICZE

Część terenów miasta i gminy Sieniawa położona jest w granicach Terenu i Obszaru Górniczego Gazu Ziemnego „Rudka" wyznaczonego decyzją Nr 53/96 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 07.01.1997 r., zmienioną decyzją ustalającą granice Terenu i Obszaru Górniczego Gazu Ziemnego „Rudka 1", utw. Decyzją Ministra Środowiska Nr DGiKGe DGKGe-47771-10/7038/08/MS z dnia 12.12.2008 r.

Na terenie gminy Sieniawa zlokalizowane są także obszary górnicze:

- „Wylewa I" – wyznaczony decyzją Starosty Przeworskiego z dnia 13.02.2001 r., znak: GG.7512-2/1,
- „Pigany -1" - wyznaczony decyzją Starosty Przeworskiego z dnia 30.03.2004 r., znak: GB.7512-3/03.

Zagospodarowanie tych terenów wymaga zachowania warunków wynikających z możliwości wprowadzenia ograniczeń z tytułu poszukiwań i eksploatacji złóż oraz przesyłu gazu ziemnego, w tym: zachowania odległości min. 50 m od czynnych odwiertów górniczych, 5 m dla odwiertów nieczynnych i min. 15 m od sieci gazowych, przesyłowych.

4.2.3 Dobra kultury

Miasto Sieniawa jest wyróżniającym się ośrodkiem zarówno pod względem urbanistycznym, jak i architektonicznym. Spośród licznych zespołów i obiektów historycznych na obszarze gminy Sieniawa na szczególną uwagę i ochronę zasługują:

- ✓ Kościół murowany 1753r. – od 1788 – 1947r. Cerkiew gr. kat.
- ✓ Zespół klasztorny O.O. Dominikanów z XVIII w.
- ✓ Pozostałości fortyfikacji miejskich, ok. 1664 – 1680 r.
- ✓ Ratusz murowany – 2 poł. XVII w.
- ✓ Zespół pałacowo-parkowy z pocz. XVIII w. Leżachów
- ✓ Cerkiew gr. kat. drewniana z 1756 r. obecnie Kościół rzym. kat. Dobra
- ✓ Cerkiew gr. kat. murowana z 1980r. obecnie kościół rzym. – kat. Rudka
- ✓ Cerkiew gr. kat. drewniana z 1693 r.
- ✓ Park podworski z XVIII/XIX w.

Ze względu na wysoką klasę zabytku, jaką jest zespół pałacowo-parkowy, sąsiadujące z nim tereny winny być szczególnie chronione względami kulturowymi i odpowiednio zagospodarowane i przekształcone.

Ochroną należy również objąć istniejące cmentarze zamknięte, a szczególnie żydowski cmentarz w Sieniawie oraz cmentarze wojskowe sprzed I wojny światowej w Piganach i Czercach.

Należy także stosować się do wytycznych konserwatorskich odnośnie zespołów i obiektów objętych ochroną konserwatorską na terenie miasta i gminy Sieniawa.

Strefą ścisłej ochrony konserwatorskiej „A" obejmuje się:

- ✓ zespół urbanistyczny z Sieniawy – miejski układ z przedmieściami i zespołem pałacowo-parkowym,
- ✓ zespoły cerkiewne w Leżachowie, Rudce i Dobrej.

W obrębie powyższej strefy obowiązuje zachowanie istniejących obiektów i ich rewaloryzacja, a wszelkie zmiany zabudowy muszą być zatwierdzone przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Wymienione powyżej zespoły objęte są ponadto strefami ochrony „E" – ekspozycji, w której obowiązuje zakaz sytuowania obiektów kubaturowych bez uzyskania zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (dotyczy to otoczenia obiektów) oraz strefą „K" – ochrony krajobrazu, w której obowiązuje zachowanie ukształtowania terenu, zieleni i drzewostanu.

Strefą „K" obejmuje się również tereny cmentarzy:

- ✓ Sieniawa – rzymskokatolicki żydowski choleryczny
- ✓ Leżachów – greckokatolicki choleryczny
- ✓ Rudka – rzymskokatolicki
- ✓ Czerce – wojenny
- ✓ Pigany – wojenny
- ✓ Czerwona Wola – greckokatolicki

Strefą „W" – ochrony archeologicznej, obejmuje się tereny stanowisk archeologicznych. W ramach strefy „W" wszelka działalność musi być wcześniej uzgodniona z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Ze względu na brak badań archeologicznych na terenie gminy na wschód od miejscowości Czerce i Dobra – inwestycje wymagające wykopów ziemnych należy prowadzić pod nadzorem konserwatorskim.

Ponadto ochroną konserwatorską objęte są obiekty budownictwa mieszkaniowego, kapliczki przydrożne i inne obiekty.

Działania władz miasta i gminy w zakresie ochrony dóbr kultury:

- ✓ zapewnienie nadzoru społecznego nad zabytkami, w celu ich ochrony przed zniszczeniem lub uszkodzeniem,
- ✓ zabezpieczenie środków na renowację małych obiektów zabytkowych, będących własnością jak: przydrożnych kapliczek, rocznicowych tablic pamięci, zabytkowych cmentarzy, itp.

4.2.4 Sieć drogowa

Model komunikacji w zakresie powiązań wewnętrznych w obszarze miasta i gminy, jak i powiązań regionalnych zewnętrznych, oparty jest na wykształconej istniejącej sieci drogowej.

Główną sieć drogową w gminie tworzą drogi, które przebiegają przez jej zachodnią część, z północnej – od strony Lublina – w kierunku południowym do Jarosławia i Przeworska.

Do dróg wojewódzkich należą drogi:

- Nr 835 Lublin–Przeworsk, IV kl. techn. o dł. ca 8,86 km,
- Nr 870 Sieniawa–Jarosław, V kl. techn. o dł. ca 7,10 km oraz Nr 867 Sieniawa–Oleszyce.

Drogi te przebiegając przez zabytkowe centrum miasta Sieniawa stanowią duże utrudnienie dla ruchu miejskiego i bezpieczeństwo mieszkańców miasta. Usprawnienie przelotów wymaga pilnej budowy obwodnicy przez miasto Sieniawa.

Pozostałe drogi, tj. drogi powiatowe i gminne przebiegające przez wsie i tereny wolne od zabudowy, łączące się z drogami wojewódzkimi, tworzą podstawowy układ komunikacyjny w gminie.

Stan techniczny dróg układu podstawowego gminy jest niedostateczny, w związku z czym konieczne jest prowadzenie prac modernizacyjnych wraz z rozbudową infrastruktury towarzyszącej (chodniki, ścieżki rowerowe, parkingi itp.).

W celu usprawnienia ruchu tranzytowego przebiegającego przez centrum miasta Sieniawy oraz dla bezpieczeństwa ludności przewiduje się w perspektywie realizację obwodnicy drogowej w ciągu drogi nr 835, Lublin–Przeworsk, oraz drogi krajowej Nr 870. Jarosław–Lublin.

4.2.5 Turystyka i rekreacja

Obszar gminy oraz miasto Sieniawa posiadają istotne predyspozycje dla rozwoju turystyki, rekreacji i wypoczynku. Walory środowiska geograficzno-przyrodniczego, tj. łagodny klimat, czyste środowisko naturalne, lasy oraz liczne zabytki architektury i przyrody stwarzają sprzyjające warunki do rozwoju rekreacji i turystyki.

Na szczególną uwagę zasługują: zabytkowy zespół pałacowo-parkowy Książąt Czartoryskich, resztki bastionu obronnego, ratusz, karczma, zespół klasztorny OO. Dominikanów oraz cerkiew greckokatolicka. w Sieniawie. Poza miastem: w Leżachowie, Rudce i Dobrej, znajdują się zabytkowe drewniane cerkwie greckokatolickie.

Baza hotelowa o podwyższonym standardzie funkcjonuje obecnie w zespole pałacowo-parkowym. Niewątpliwie, wraz z rozwojem turystyki konieczny jest rozwój bazy noclegowej, w tym opartej o agroturystykę wykorzystującą produkty rolnictwa ekologicznego, lokalizowanej w obszarach o podwyższonej atrakcyjności (okolice Sieniawy, zbiorników i kąpielisk, istniejących i planowanych szlaków, czy kształtujących się terenach wypoczynkowych w Czerwonej Woli nad rzeką Lubaczówką). Ośrodek w Czerwonej Woli położony w sąsiedztwie dużych kompleksów leśnych, nadających się do penetracji turystycznej, może stanowić wielką atrakcję dla turystyki pieszej i rowerowej. W obu ośrodkach należy przewidzieć tereny pod pola namiotowe, biwakowe oraz parkingi samochodowe.

W zakresie terenów z możliwością wykorzystania dla turystyki proponuje się obszary o szczególnych walorach krajobrazowych dla rozwoju turystyki kwalifikowanej ze względu na ochronę przyrody, dostępne dla ruchu pieszego lub rowerowego i w ograniczonym zakresie samochodowego.

Najbardziej atrakcyjne obszary proponowane dla celów turystyczno - krajoznawczych ystępują w północno-wschodniej części gminy. Na obszarach tych znajdują się duże kompleksy lasów mieszanych i borów nadających krajobrazowi niepowtarzalne piękno.

Tereny o walorach krajobrazowych występują w całej gminie, a także w obrębie miasta Sieniawa – głównej bazy wypoczynkowo-turystycznej – oraz wzdłuż dróg:

- Sieniawa–Oleszyce,
- Sieniawa–Czerce,
- Sieniawa–Adamówka,

- Sieniawa–Czerwona Wola.

W miejscowości Czerwona Wola, położonej we wschodniej części gminy w bezpośrednim sąsiedztwie dużych kompleksów leśnych, nad rzeką Lubaczówką, powstał w minionych latach ośrodek wypoczynkowy. Stosunkowo czysta woda w rzece jak też duże obszary leśne nadające się do wycieczek pieszych i zbierania runa leśnego, zachęcają do budowy domków letniskowych. Na obszarze tym przewidziano w planach realizacyjnych tereny do wspólnego użytkowania jak: plaże trawiaste, tereny pod boiska do gier małych, zieleń, pola namiotowe, usługi handlu.

Obszary gminy pozwalają na dość swobodne działania transformacji dotychczasowej funkcji produkcji rolnej na bardziej atrakcyjną oraz opłacalną formę agroturystyki i nie zmieniającą w istotny sposób idei ochrony krajobrazu

4.2.6 Zabudowa mieszkaniowa i usługowa

Zarówno w mieście, jak i w poszczególnych sołectwach podstawową tkankę osadnictwa tworzą indywidualne siedliska rolnicze. Zabudowa jest stosunkowo zwarta z tendencjami wytwarzania układów pasmowych wzdłuż dróg. Udział zabudowy rozproszonej znikomy, występuje jedynie we wsiach Dobra i Czerce.

Tereny położone po prawej stronie rzeki San, na obszarach zalewowych zaleca się bezwzględnie chronić i wyłączyć je z zabudowy, za wyjątkiem lokalizacji urządzeń związanych z infrastruktura techniczną.

Sytuację mieszkaniową gminy należy uznać za niezadowalającą. Lepsza sytuacja mieszkaniowa mierzona standardem powierzchniowym występuje w mieście. Przyjmuje się stabilizację istniejącego osadnictwa z eliminacją jego rozproszenia.

Proces dalszego podnoszenia wartości technicznej zabudowy przy jednoczesnym powiększaniu powierzchni użytkowej, następuje ostatnio w drodze wymiany – starych na nowe – w granicach istniejących działek, a także na działkach nowych. W ostatnich latach poziom wyposażenia mieszkań w instalacje: wodociągową i gazową znacznie wzrósł.

W obrębie poszczególnych wsi, rezerwuje się tereny budowlane rozwojowe, przede wszystkim na zasadzie wypełniania wolnych enklaw w zabudowie siedliskowej.

Budownictwo wielorodzinne niskiej intensywności występuje głównie w mieście przy ul. Kazimierza Wielkiego, Parkowej i Rynku, jako budownictwo spółdzielcze i zakładowe oraz niektórych wsiach tak jak Rudka.

Nieznaczne rezerwy pod to budownictwo występują w obrębie już istniejących osiedli oraz w centrum miasta na terenach skomunalizowanych, częściowo zabudowanych domami jednorodzinnymi w gorszym stanie technicznym.

Za generalna zasadę przyjęto dopuszczanie do przemieszczenia form zabudowy: zagrodowej, jednorodzinnej i usługowej – nieuciążliwej dla otoczenia – w granicach terenów budowlanych wsi. Współistnienie tych form możliwe jest pod warunkiem zachowania określonych warunków technicznych i sanitarnych.

Wyraźnie rysują się dysproporcje pomiędzy miastem i poszczególnymi miejscowościami gminy. Miasto Sieniawa pełniąc funkcje ośrodka gminnego, obsługującego obszar całej gminy, jest głównym ośrodkiem administracyjno-usługowym skupiającym większość obiektów z zakresu obsługi ludności.

Budownictwo usługowe może występować w postaci wbudowanej w budynki projektowane mieszkalne lub w postaci obiektów wolnostojących o funkcjach handlowych, rzemieślniczych, gastronomicznych i innych branż z zakresu obsługi ludności. Zakłada się także możliwość przeznaczenia pojedynczych wolnych działek wyłącznie na działalność usługową z zachowaniem zasady nieuciążliwości dla otoczenia i środowiska naturalnego. Na terenach tych mogą być także rozwijane specjalistyczne gospodarstwa ogrodniczo-sadownicze ze skoncentrowaniem zabudowy w terenach budowlanych i otwarciem przestrzeni produkcyjnej na tereny rolne.

W strukturze zabudowy wsi występuje szereg obiektów zabytkowych podlegających ochronie, które powinny być zachowane i utrzymane w odpowiednim stanie technicznym, niezależnie od stopnia przydatności.

4.2.7 Rolnictwo i leśnictwo

Dominującą funkcją gminy jest produkcja rolna nastawiona głównie na kierunek zbożowo-paszowy z hodowlą bydła, owiec i trzody chlewnej. Warunki naturalne gminy predysponują rolnictwo do opłacalnej produkcji zdrowej żywności.

Na dużych kompleksach użytków rolnych klas I-III położonych wzdłuż rzeki San zaleca się uprawy intensywne, warzywnictwo, w tym uprawy pod folią, przy jednoczesnym stosowaniu naturalnego nawożenia. Na użytkach rolnych niższych klas, na obszarze całej gminy, zaleca się produkcję roślinną, sadowniczą i hodowlaną.

Na użytkach rolnych powinny być rozwijane gospodarstwa agroturystyczne z obiektami towarzyszącymi, które podnosiłyby ekonomikę produkcji przy dużym rozdrobnieniu agrarnym.

Na rozwój produkcji rolnej oraz jej opłacalność w dużej mierze będzie mieć prawidłowa i szybka obsługa , w tym skup płodów rolnych i żywca oraz ewentualna przeróbka płodów rolnych i żywca na miejscu w gminie w małych zakładach: mleczarskich, młynarskich, masarskich i innych.

Na terenie gminy głównie w jej części północno-wschodniej występują duże kompleksy leśne, stanowiące ponad 40% powierzchni gminy. Największe skupiska leśne występują we wsiach: Dobra, Czerce i Czerwona Wola. Lasy te w całości zostały zakwalifikowane jako lasy ochronne – część z nich – jako lasy wodochronne. Lasy pełnią funkcję ekologiczną, wodochronną, a także dla rozwoju turystyki i rekreacji, stanowią bazę dla pozysku drewna dla rozwoju przemysłu meblarskiego i produkcji elementów stolarki budowlanej.

Zgodnie z założonym programem zwiększenia lesistości w gminie, do zalesienia przeznaczono użytki rolne przyleśne, niskich klas V–VI, będących własnością: indywidualnych właścicieli, grunty państwowe nadleśnictwa oraz skomunalizowane.

W bezpośrednim sąsiedztwie terenów leśnych i na terenach przeznaczonych do zalesienia (szczególnie na gruntach prywatnych) dopuszcza się lokalizację gospodarstw agroturystycznych, z obiektami i urządzeniami towarzyszącymi gospodarstwom agroturystycznym, zbiorników małej retencji i stawów rybnych.

4.2.8 Przemysł i działalność gospodarcza

Na obszarze miasta i gminy brak większych zakładów przemysłowych i magazynowych. Na strukturę branżową przemysłu składa się przede wszystkim przemysł spożywczy, drzewny, ceramiczny i wydobywczy. Na tereniemiasta i gminy Sieniawa funkcjonuje też szereg firm usługowych, zapewniających bieżącą obsługę potrzeb mieszkańców.

Ze względu na duże ograniczenia w możliwości lokalizowania zakładów produkcyjnych, zaleca się stworzenie strefy gospodarczej z uregulowanymi aspektami prawno-administracyjnymi, znacznie ułatwiającej i upraszczającej procesy inwestycyjne. Promowany powinien być także rozwój podmiotów gospodarczych zajmujących się rozwojem i obsługa turystyki i rekreacji.

4.3.Model przestrzenny w kontekście *Strategii Rozwoju MiG Sieniawa na lata 2022–2030*

Przeprowadzone studia i analizy stanu istniejącego obszaru gminy, dotyczące uwarunkowań rozwoju, a zwłaszcza waloryzacji obszaru w aspekcie przyrodniczym, w tym rolnictwa i leśnictwa, oraz stanu sieci osadniczej wraz z infrastrukturą społeczną i techniczną, pozwalają na rozpoznanie obiektywnych okoliczności rozwoju całego obszaru gminy.

Czynnikiem decydującym o szansach rozwoju gminy jest położenie geograficzne w województwie i regionie. Wynikające z tego odniesienia zewnętrzne, dotyczące relacji z otoczeniem, stwarzają określone trwałe możliwości stymulujące rozwój.

Obszar gminy położony jest peryferyjnie w stosunku do intensywnie zurbanizowanej części województwa, wyróżnia się dużym udziałem obszarów chronionego krajobrazu, wysoką lesistością, dużymi zwartymi kompleksami rolnymi o średnich klasach gleb oraz cennymi zabytkami architektury, a w szczególności zabytkowym zespołem pałacowo-parkowym Książąt Czartoryskich w Sieniawie. Na terenie gminy występują ponadto bogate złoża iłów i piasku, stanowiące podstawowy surowiec do produkcji materiałów budowlanych.

Rozwój społeczno-gospodarczy miasta i gminy upatruje się w takich obszarach jak:

- Oparcie rozwoju na lokalnych zasobach i tradycjach z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju;
- Rozwój turystyki i wypoczynku;
- Produkcja zdrowej, ekologicznej żywności – na średnich klasach gleb;

- Intensywna produkcja rolnicza na gruntach wysokich klas bonitacyjnych, głównie wzdłuż prawego brzegu rzeki San;
- Gospodarka leśna z uwzględnieniem dolesień obszarów o niskich klasach gleb;
- Rozwój przemysłu rolno-spożywczego, drzewnego i materiałów budowlanych.

Na obszarze miasta i gminy Sieniawa zaleca się:

- wspieranie rozwoju opartego na lokalnych zasobach i tradycjach oraz respektującego zasady zrównoważonego rozwoju,
- wszechstronny rozwój aktywności mieszkańców i wsparcie ich działań wysokiej jakości usługami publicznymi,
- poprawę jakości infrastruktury w obszarach deficytowych oraz wzmocnienie lokalnego ekosystemu.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sieniawa na lata 2022–2030, w tym w szczególności cele strategiczne i operacyjne , zostały opracowane z uwzględnieniem obowiązujących przepisów i aktów prawa lokalnego oraz kluczowych uwarunkowań rozwoju przestrzennego tego obszaru.

W ramach prac nad *Strategią* opracowano mapę obrazującą poglądową realizację celów na terenie poszczególnych miejscowości miasta i gminy Sieniawa. Mapa obrazuje szacowaną intensywność działań planowanych w *Strategii* w podziale na obszary strategiczne i cele operacyjne wynikające z założeń *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sieniawa na lata 2022–2030.*

Podział wynika ze zidentyfikowanych mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń dla poszczególnych miejscowości. Uwzględnia on główne założenia polityki przestrzennej, wiodące funkcje i uwarunkowania wynikające z położenia, dotychczasowego rozwoju oraz planowanego kształtowania warunków społeczno-gospodarczych.

Rysunek 6. Przestrzenny rozkład realizacji celów strategicznych *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sieniawa 2023–2030*

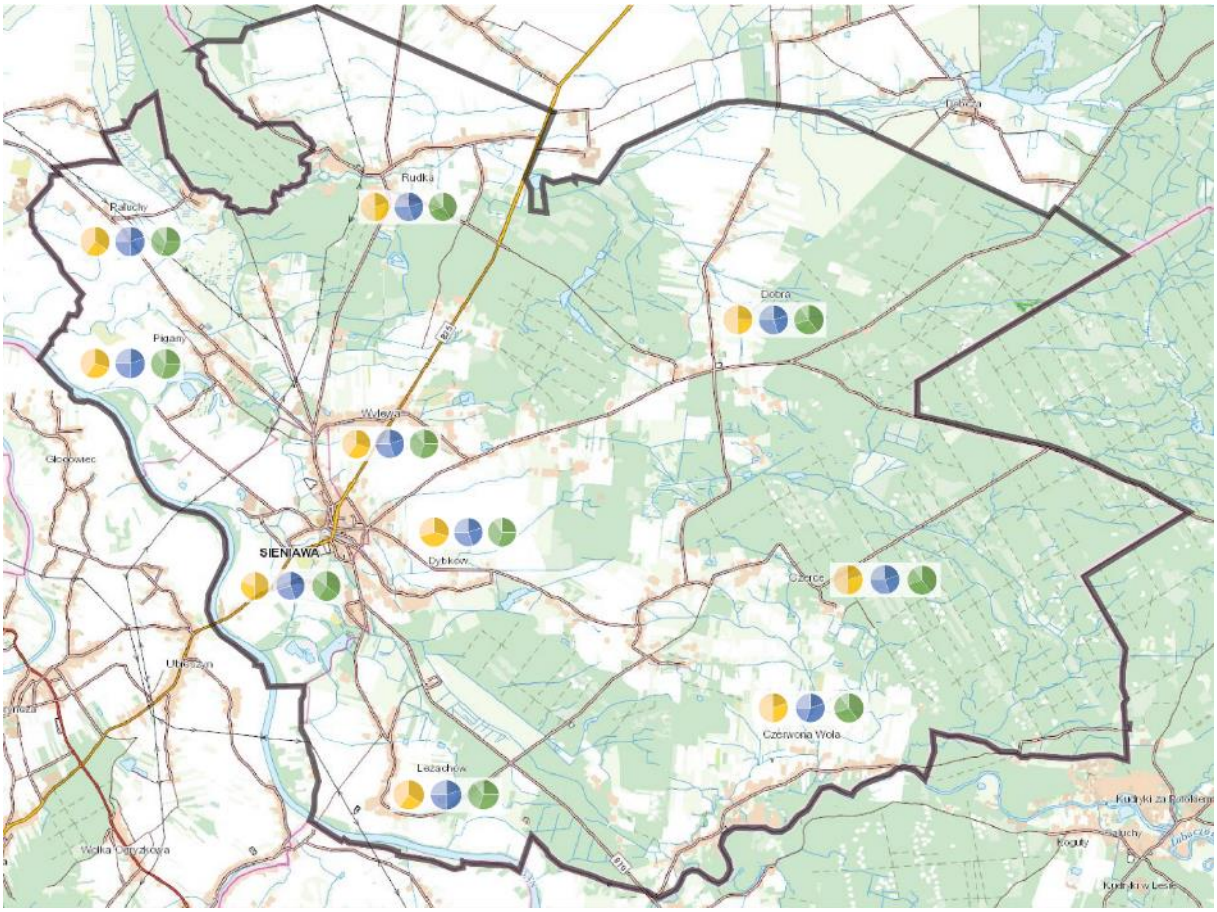

Obszary strategiczne	Cele operacyjne
1. ZRÓWNOWAŻONA GOSPODARKA LOKALNA	1.1 Wzmocnienie potencjału i atrakcyjności gospodarczej gminy 1.2 Rozwój lokalnej przedsiębiorczości i aktywizacja zawodowa mieszkańców 1.3 Wsparcie rozwoju rolnictwa i turystyki jako branż bazujących na lokalnych zasobach
2. ZAANGAŻOWANA SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA	2.1 Wspieranie działalności kulturalnej i lokalnego dziedzictwa 2.2 Rozwój oferty czasu wolnego 2.3 Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i zaangażowania społeczności lokalnej do aktywnego udziału w życiu gminy 2.4 Poprawa dostępności i jakości usług publicznych na terenie gminy
3. PRZYJAZNA I UPORZĄDKOWANA PRZESTRZEŃ DO ŻYCIA	3.1. Rozwój nowoczesnej infrastruktury komunalnej na terenie gminy 3.2. Rozwój nowoczesnej infrastruktury drogowej na terenie gminy 3.3. Wzrost zaangażowania lokalnego samorządu i mieszkańców w ochronę środowiska naturalnego i adaptację do zmian klimatu

5. Spójność kierunków rozwoju gminy z kierunkami zawartymi w dokumentach wyższego rzędu

Sformułowane w postaci celów strategicznych i operacyjnych kierunki rozwoju miasta i gminy Sieniawa stanowią odpowiedź na problemy mieszkańców obszaru. Jednocześnie wpisują się w priorytety i działania zdefiniowane w dokumentach strategicznych wyższego rzędu (rangi ponadlokalnej, regionalnej czy krajowej), co gwarantuje wysoką skuteczność i efektywność ich wdrażania.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sieniawa na lata 2022–2030 jest spójna ze:

- Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategią Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030.

Tabela 13. Spójność strategii z dokumentami wyższego rzędu

	Cele strategiczne Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sieniawa na lata 2022-2030	**Rozwój gospodarczy Miasta i Gminy Sieniawa oparty na lokalnych zasobach i tradycjach oraz respektujący zasady zrównoważonego rozwoju**			**Wszechstronny rozwój aktywności mieszkańców i wsparcie ich działań wysokiej jakości usługami publicznymi**				**Poprawa jakości infrastruktury oraz wzmocnienie lokalnego ekosystemu**			
	Cele operacyjne *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sieniawa na lata 2022-2030*	Wzmocnienie potencjału i atrakcyjności gospodarczej gminy	Rozwój lokalnej przedsiębiorczości i aktywizacja zawodowa mieszkańców	Wsparcie rozwoju rolnictwa i turystyki jako branż bazujących na lokalnych zasobach	Wspieranie działalności kulturalnej i lokalnego dziedzictwa	Rozwój oferty czasu wolnego	Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i zaangażowania społeczności lokalnej do aktywnego udziału w życiu gminy	Poprawa dostępności i jakości usług publicznych na terenie gminy	Rozwój nowoczesnej infrastruktury komunalnej na terenie gminy	Rozwój nowoczesnej infrastruktury drogowej na terenie gminy	Wzrost zaangażowania lokalnego samorządu i mieszkańców w ochronę środowiska naturalnego i adaptację do zmian klimatu	Poprawa poziomu bezpieczeństwa publicznego
	Cele i priorytety nadrzędnych dokumentów strategicznych											
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju	I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną	TAK	TAK	TAK								
	II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK

	zrównoważony											
	III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu							TAK				
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym											
	1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
	1.2 Wykorzystywanie potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze											
	1.3 Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska											
	1.4 Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych											
	1.5 Rozwój infrastruktury					TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	

	wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów											
	Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych											
	2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego			TAK	TAK	TAK	TAK	TAK				
	2.2 Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym	TAK		TAK								
	2.3 Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na RIS											
	Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie											
	3.1 Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem											
	3.2 Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i onadregionalnym						TAK					
	3.3 Poprawa							TAK				

	organizacji świadczenia usług publicznych											
	3.4 Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej											
Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030	Cel 1. Gospodarka i nauka											
	1.1. Nauka, badania i szkolnictwo wyższe wspierające gospodarkę											
	1.2. Inteligentne specjalizacje województwa											
	1.3. Konkurencyjność gospodarki poprzez innowacje i nowoczesne technologie			TAK								
	1.4. Gospodarka cyrkularna (Gospodarka obiegu zamkniętego)										TAK	
	Cel 2. Kapitał ludzki i społeczny											
	2.1. Edukacja							TAK				
	2.2. Regionalna polityka zdrowotna											
	2.3. Kultura i dziedzictwo kulturowe				TAK	TAK						
	2.4. Rynek pracy		TAK									

	2.5. Społeczeństwo obywatelskie i kapitał społeczny						TAK					
	2.6. Włączenie społeczne						TAK					
	2.7. Aktywny styl życia i sport			TAK		TAK						
	Cel 3. Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska											
	3.1. Bezpieczeństwo energetyczne i OZE										TAK	
	3.2. Rozwój infrastruktury transportowej oraz integracji międzygałęziowej transportu											
	3.3. Poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu oraz rozwój transportu publicznego									TAK		
	3.4. Rozwój infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej w regionie											
	3.5. Rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności gospodarczej i turystyki			TAK					TAK	TAK		

	3.6. Przeciwdziałanie i minimalizowanie skutków zagrożeń wywołanych czynnikami naturalnymi										TAK	
	3.7. Zapobieganie i minimalizowanie skutków zagrożeń antropogenicznych										TAK	
	3.8. Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego, w tym ochrona i poprawianie stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu										TAK	
	Cel 4. Dostępność usług											
	4.1. Poprawa dostępności do usług publicznych poprzez wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych						TAK					
	4.2. Planowanie przestrzenne wspierające aktywizację społeczności i aktywizacja	TAK					TAK	TAK				

	obszarów zdegradowanych											
	4.3. Wsparcie instytucjonalne i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców											TAK
	4.4. Budowanie i rozwój partnerstwa dla rozwoju województwa						TAK					
	4.5. Współpraca ponadregionalna i międzynarodowa						TAK					

Źródło: opracowanie własne.

Ponadto kierunki rozwoju miasta i gminy Sieniawa spójne są z następującymi dokumentami wyższego rzędu:

- Strategią Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030,
- Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,
- Strategią Zrównoważonego Transportu do 2030 roku,
- Strategią Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030,
- Polityką ekologiczną państwa 2030 – strategią rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej.

6. Obszary strategicznej interwencji zdefiniowane w strategii województwa wraz z zakresem planowanych działań

Nowym paradygmatem polityki regionalnej jest rozwój ukierunkowany terytorialnie, którego odzwierciedleniem w dokumentach strategicznych jest wskazanie obszarów wsparcia o szczególnym charakterze, czyli tzw. obszarów strategicznej interwencji (OSI). OSI to terytoria (zarówno obszary problemowe, jak i obszary wzrostu), do których adresowana ma być polityka rozwoju, ukierunkowana na wywołanie określonych zmian. Efektem pogłębionej diagnozy terytorialnej przeprowadzonej na obszarze województwa podkarpackiego było zdefiniowane w *Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030* następujących OSI:

- subregionalne bieguny wzrostu i miejskie obszary funkcjonalne;
- miasta powiatowe i małe;
- Rzeszów i Rzeszowski Obszar Funkcjonalny;
- obszary wiejskie;
- obszary zagrożone trwałą marginalizacją w województwie;
- obszar Bieszczad;
- obszar gmin Programu Strategicznego „Błękitny San".

Ponadto polityka rozwoju województwa podkarpackiego uwzględniła również OSI określone w *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)* i *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030*, tj.: obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze oraz Wschodnia Polska, co gwarantuje komplementarność OSI na poziomie krajowym i regionlanym.

Spośród ww. OSI „krajowych" gmina Sieniawa zalicza się do **obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją** oraz **Wschodniej Polski**.

Rysunek 7. OSI z poziomu kraju, do których kwalifikuje się gmina Sieniawa

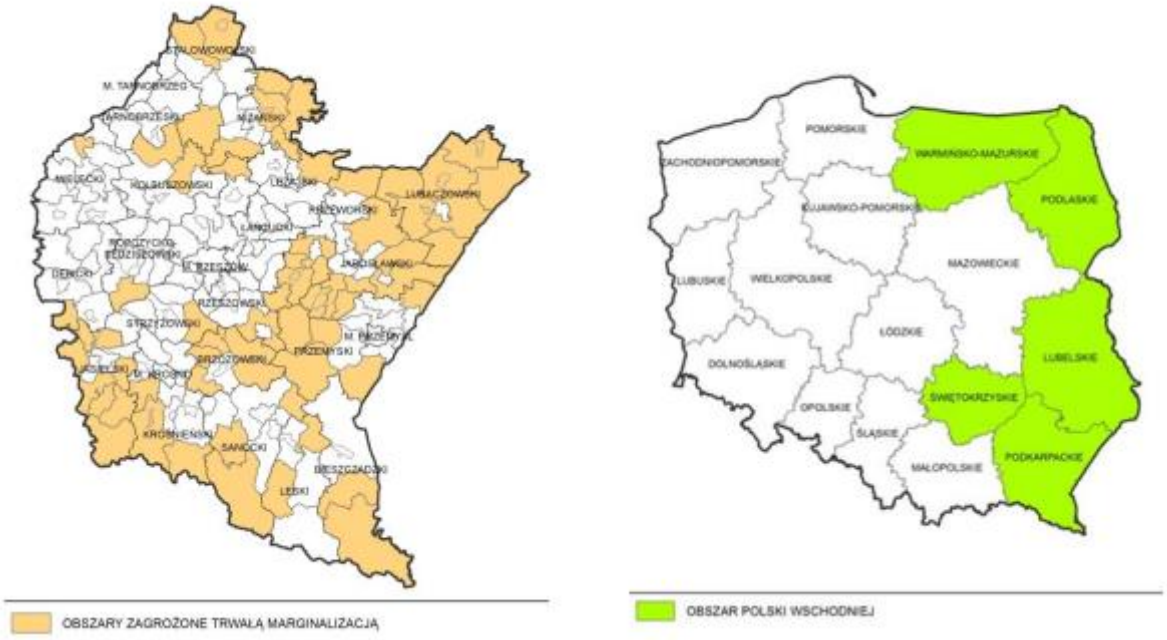

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego – Podkarpackie 2030.

Na poziomie regionalnym gmina Sieniawa została zakwalifikowana do **obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją** – cechujących się peryferyjnym położeniem poza obszarami funkcjonalnymi dużych miast, niskim poziomem życia i słabą dostępnością transportową.

Rysunek 8. Obszary zagrożone trwałą marginalizacją – poziom regionalny

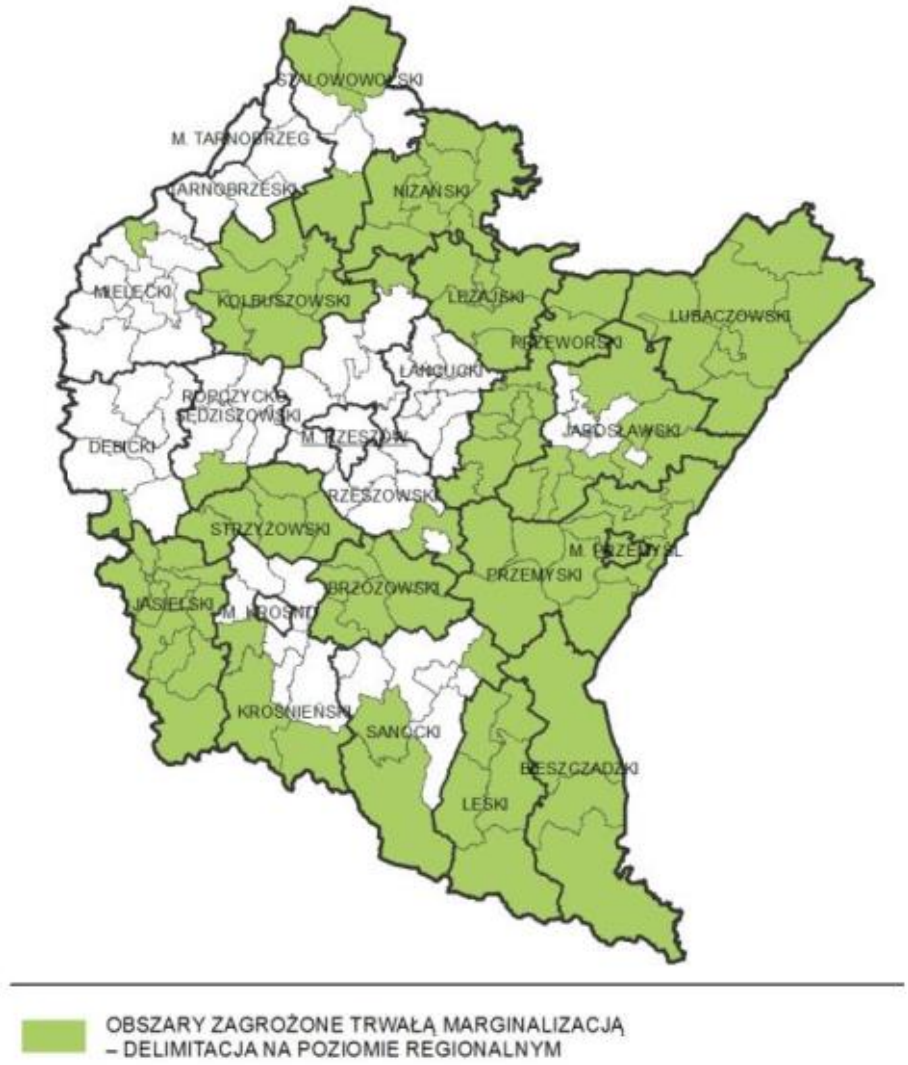

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego – Podkarpackie 2030.

Polityka regionalna w stosunku do tych obszarów ukierunkowana będzie na zapewnienie ich mieszkańcom pełnego pakietu możliwości rozwojowych. W tym celu podejmowane będą działania na rzecz rozpoznania i wzmocnienia czynników rozwojowych tych obszarów, w szczególności:

- rozwój sektora inwestycji prywatnych w oparciu o lokalne zasoby;
- aktywizacja lokalnych inicjatyw gospodarczych i społecznych, poprzez wykorzystanie potencjału podmiotów publicznych, prywatnych, organizacji pozarządowych i mieszkańców;
- poprawa atrakcyjności inwestycyjnej poprzez zapewnienie przygotowanych terenów inwestycyjnych;

- pobudzanie procesów rozwojowych poprzez zapewnienie lepszej dostępności komunikacyjnej na zewnątrz, w tym rozwój infrastruktury drogowej łączącej się z węzłami sieci dróg szybkiego ruchu oraz infrastruktury kolejowej;
- włączenie komunikacyjne obszarów o utrudnionej dostępności;
- dostosowanie infrastruktury technicznej (energetycznej, telekomunikacyjnej, wodnokanalizacyjnej) i społecznej warunkującej rozwój gospodarczy i wyższą jakość życia mieszkańców;
- wzmocnienie roli instytucji publicznych jako inicjatora nawiązywania partnerstw, współpracy z innymi instytucjami publicznymi, społeczeństwem i innymi interesariuszami na rzecz rozwoju regionu;
- ograniczenie skutków peryferyjnego położenia obszarów przygranicznych poprzez wielopłaszczyznowe wykorzystanie potencjału współpracy transgranicznej;
- intensyfikacja działań w zakresie ochrony i poprawy stanu środowiska przyrodniczego.

Na poziomie regionalnym obszar gminy Sieniawa został zakwalifikowany także do **obszarów wiejskich, dla których charakterystyczne jest zjawisko marginalizacji i niskiego poziomu jakości życia**.

Rysunek 9. Obszary wiejskie województwa podkarpackiego

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego – Podkarpackie 2030.

Strategia [..] – Podkarpackie 2030 wśród głównych priorytetów mających na celu łagodzenie niekorzystnych zjawisk zachodzących na obszarach wiejskich wymienia:

A. Rozwój infrastruktury technicznej, obejmujący następujące działania:
   - poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów wiejskich w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym, w tym w relacji do najbliższego regionalnego bieguna wzrostu;
   - zwiększenie dostępności cyfrowej poprzez rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej;
   - modernizacja i rozbudowa energetycznych linii przesyłowych jako podniesienie komfortu życia i bezpieczeństwa mieszkańców;
   - rozwój i poprawa dostępności do infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i ściekowej;
   - poprawa zarządzania sektorem gospodarki odpadami;
   - tworzenie korzystnych warunków w tym kompleksowej infrastruktury technicznej dla rozwoju przedsiębiorczości.
B. Rozwój przedsiębiorczości, obejmujący następujące działania:
   - promowanie lokalnych zasobów (produktów tradycyjnych, regionalnych, ekologicznych) w celu powstawania alternatywnych źródeł dochodów;
   - aktywizacja lokalnych społeczności ukierunkowana na rozwój przedsiębiorczości jako element wzrostu dochodów ludności wiejskiej;
   - kreowanie postaw przedsiębiorczych i lokalnych inicjatorów działalności gospodarczej;
   - wspieranie i profilowanie specjalizacji regionalno-lokalnej oraz centrów produkcyjno-usługowych;
   - ukierunkowanie na dywersyfikację specjalizacji w celu podniesienia towarowości gospodarstw rolniczych;
   - rozwój funkcji turystycznych, kompleksowo wykorzystujących lokalne zasoby i specjalizacje.
C. Integrację i aktywizację społeczności wiejskiej w aspekcie społecznym i kulturowym, obejmującą następujące działania:
   - wsparcie mieszkańców w realizacji działań wynikających z lokalnych dokumentów strategicznych mających na celu wzmocnienie tożsamości regionalnej;
   - podejmowanie współpracy na rzecz integracji społeczności lokalnej w planowaniu wspólnych działań i podejmowaniu wyzwań rozwojowych;

- poszerzenie i wzbogacenie oferty kulturalnej i usług czasu wolnego opartych na lokalnych zasobach przyczyniające się do zwiększenia poczucia tożsamości mieszkańców obszarów wiejskich, integracji społecznej i aktywizacji, szczególnie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- promocja lokalnej twórczości kulturalnej, rzemieślniczej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa, przyczyniającej się do wykreowania produktów charakterystycznych dla poszczególnych miejscowości w oparciu o istniejące zasoby;
- promocja regionalnych specjalizacji w rolnictwie, jego otoczeniu i rybactwie (winiarstwo, pszczelarstwo itp. oraz usługi socjalne i rzemiosło, handel, przetwórstwo produktów rolnych, rękodzieło itp.);
- upowszechnianie dobrych praktyk przez społeczność lokalną na płaszczyźnie międzyregionalnej i międzynarodowej;
- wzmocnienie powiązań funkcjonalnych obszarów wiejskich z lokalnymi ośrodkami osadniczymi.

D. Racjonalizację przestrzeni wiejskiej, obejmującej następujące działania:

- dostosowanie przestrzeni wiejskiej do potrzeb gospodarczych i społecznych mieszkańców;
- efektywne wykorzystanie przestrzeni poprzez rozwój funkcji rekreacyjnej, sportowej i społecznokulturalnej obejmującej budowę i adekwatne wyposażenie obiektów;
- wykorzystanie potencjału uzdrowiskowego w projektowaniu przestrzeni wiejskiej;
- poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni wiejskiej uzyskana poprzez wspieranie projektów mających na celu urządzanie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku;
- budowa oraz modernizacja infrastruktury wspierającej rozwój funkcji kulturowo-społecznych na terenach wiejskich;
- racjonalne wykorzystanie przestrzeni produkcyjnej i osadniczej dzięki wspieraniu działań scaleniowych i zagospodarowania poscaleniowego.

Ponadto gmina Sieniawa została zakwalifikowana do obszaru objętego **Programem Strategicznym „Błękitny San”**, obejmującym gminy położone wzdłuż biegu rzeki San.

Rysunek 10. Obszar objęty Programem Strategicznym „Błękitny San"

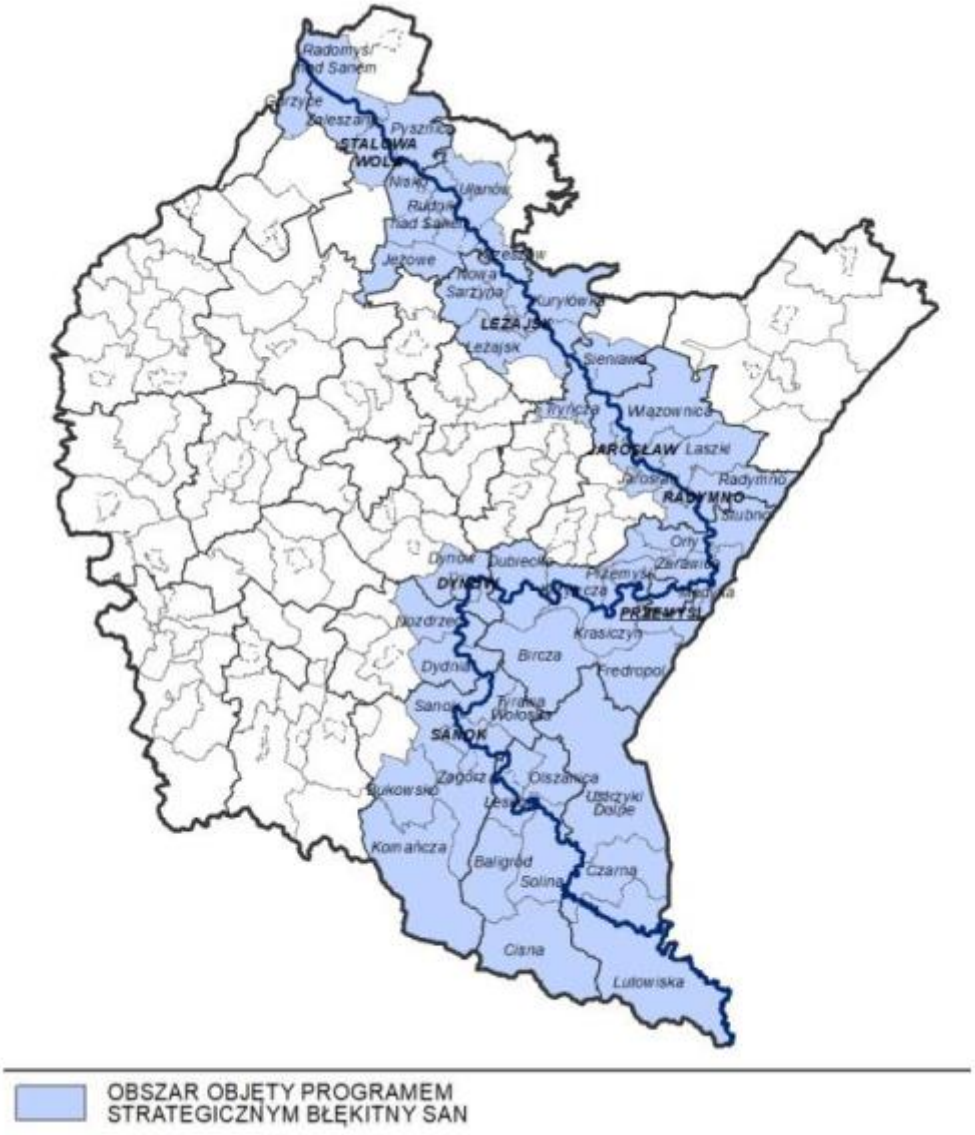

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego – Podkarpackie 2030.

Działania zaplanowane dla tego obszaru strategicznego zakładają kompleksowe rozwiązanie problemów gospodarki wodno-kanalizacyjnej oraz wykorzystanie atutów dla pobudzenia rozwoju gospodarczego współtworzących go gmin poprzez rozwój infrastruktury turystycznej, prowadzących do poprawy jakości życia mieszkańców. Planowene jest w szczególności:

- wykorzystanie biegu rzeki San dla rozwoju przedsiębiorczości i atrakcyjności turystycznej poprzez wielofunkcyjne wykorzystanie i zagospodarowanie jego brzegów i obszarów nadbrzeżnych;

- utrzymanie walorów środowiska przyrodniczego w zlewni rzeki San poprzez rozwiązanie w sposób skoordynowany problemu gospodarki wodno-ściekowej i składowania odpadów;
- zabezpieczenia obszaru gmin „Błękitnego Sanu" przed zagrożeniem powodziowym.

Na etapie opracowywania *Strategii rozwoju Miasta i Gminy Sieniawa na lata 2022–2030* rozważano możliwość wskazania w gminie Sieniawa loklanych OSI. Ostatecznie jednak, uwzględniając sytuację społeczną, gospodarczą i przestrzenną gminy, a także przyjęte kierunki rozwoju, uznano, że wpisują się one w działania wskazane do realizacji w ramach ww. OSI dla województwa, w szczeólności OSI obszary wiejskie.

CZĘŚĆ III: WDROŻENIE STRATEGII MIASTA I GMINY SIENIAWA

1. System realizacji *Strategii* wraz z wytycznymi do opracowania dokumentów wykonawczych

Implementacja *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sieniawa na lata 2022–2030* to długookresowy proces wdrażania koncepcji rozwoju, podlegający monitorowaniu i aktualizacji. Sukcesywne wykonywanie zaplanowanych działań doprowadzi do osiągnięcia zdefiniowanych celów z uwzględnieniem zmieniającego się otoczenia i warunków gospodarczych.

Za realizację założeń *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Jasło na lata 2022–2030* oraz zagwarantowanie odpowiednich środków finansowych na przeprowadzenie zaplanowanych w niej działań odpowiedzialny będzie burmistrz miasta i gminy Sieniawa. Z kolei wyznaczenie ewentualnych nowych kierunków działań, aktualizacja dokumentu oraz zatwierdzanie sprawozdań z realizacji Strategii to kompetencje rady miejskiej.

Organem odpowiedzialnym za wdrażanie i koordynację działań w ramach *Strategii* będzie Urząd Miasta i Gminy w Sieniawie, gdzie wyznaoczone zostanie stanowisko koordynatora ds. wdrażania i monitorowania *Strategii*. Pracownikom zatrudnionym w poszczególnych wydziałach, referatach i na samodzielnych stanowiskach związanych z planowaniem przestrzennym, zamówieniami publicznymi, funduszami europejskimi, ochroną środowiska, infrastrukturą techniczną, gospodarką komunalną, działalnością gospodarczą, edukacją, sprawami społecznymi przypisany zostanie odpowiedni do kompetencji i zakresu obowiązków obszar jej implementacji. UMiG będzie realizować zadania samodzielnie lub we współpracy z innymi jednostkami organizacyjnymi (M-GOPS, szkoły podstawowe i in.).

Z uwagi na fakt, że *Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sieniawa na lata 2022–2030* uwzględnia zadania wykraczające poza bezpośrednie kompetencje gminy, w proces jej wdrażania oraz monitorowania zaangażowane zostaną również inne podmioty i partnerzy, tj.: instytucje i podmioty z sektora społecznego, przedsiębiorcy, administracja rządowa, inne jednostki samorządu terytorialnego i ich związki. Koordynacja i weryfikacja postępu realizacji działań wymienionych partnerów będzie obowiązkiem UMiG. Jednocześnie utworzenie tak rozległej sieci współpracy na rzecz implementacji *Strategii* zmaksymalizuje korzyści z podjętej interwencji strategicznej.

Wdrażanie *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sieniawa na lata 2022–2030* będzie odbywać się z wykorzystaniem następujących instrumentów:

- finansowych, takich jak coroczne uchwały budżetowe rady miejskiej, wieloletnia prognoza finansowa, projekty dofinansowywane ze źródeł zewnętrznych, w tym europejskich itp.;
- formlano-prawnych, takich jak uchwały rady miejskiej, zarządzenia burmistrza, decyzje administracyjne, umowy, porozumienia z partnerami;
- dokumentów wdrożeniowych, takich jak programy i plany dziedzinowe, opisujące szczegółowo i specjalistycznie zagadnienia, którym zostały poświęcone, np. gminny plan ochrony środowiska, strategia rozwiązywania problemów społecznych itp.;
- projektów, tj. określonych w czasie przedsięwzięć infrastrukturalnych lub „miękkich", których realizacja przynosi korzystne zmiany w sytuacji gminy i mieszkańców;
- organizacyjnych, takich jak procedury, regulaminy, harmonogramy, zarządzenia, komisje, grupy robocze, zespoły zadaniowe;
- kontrolnych, takich jak system zarządzania ryzykiem, mechanizmy kontroli systemów informatycznych, mechanizmy kontroli operacji finansowych i gospodarczych i in.

Implementacja *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sieniawa na lata 2022–2030* wymagać będzie również aktualizacji lub przyjęcia planów i programów (zarówno wieloletnich, jak i jednorocznych) definiujących szczegółowy zakres działań niezbędnych do przeprowadzenia kierunków działania określonych w każdym z celów strategicznych *Strategii*:

Tabela 14. Wytyczne dla dokumentów wdrożeniowych

Tytuł dokumentu	Stan dokumentu	Wytyczne w zakresie opracowania lub aktualizacji
PROGRAMY I DOKUMENTY WIELOLETNIE		
Wieloletnia Prognoza Finansowa Miasta i Gminy Sieniawa na 2022 rok przyjęta Uchwałą Nr XXX/256/2022 Rady Miejskiej w Sieniawie z dnia 25.01.2022 r.	Aktualny	Dokument nie wymaga zmian, jest zgodny z kierunkami rozwoju gminy wyznaczonymi w Strategii. W przypadku konieczności aktualizacji rekomenduje się uzgodnienie z założeniami *Strategii*.
Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sieniawa na lata 2021–2025 przyjęty Uchwałą Nr XXIX/241/2021 Rady Miejskiej w Sieniawie z dnia 23.11.2021 r.	Aktualny	Dokument nie wymaga zmian, jest zgodny z kierunkami rozwoju gminy wyznaczonymi w *Strategii.*

Plan gospodarki niskoemisyjnej Gminy Sieniawa przyjęty Uchwałą nr IX/52/2015 Rady Miejskiej w Sieniawie z dnia 21 lipca 2015 r.	Nieaktualny	Dokument wyznaczał kierunki działań gminy na rzecz realizacji pakietu klimatyczno-energetycznego do roku 2020, obejmujące: termomodernizację budynków użyteczności publicznej oraz modernizację i rozbudowę oświetlenia ulicznego z wykorzystaniem technologii energooszczędnych. Rekomenduje się opracowanie nowego planu bazującego na aktualnej inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla w gminie i wyznaczającego kierunki transformacji energetycznej na szczeblu lokalnym, uszczegóławiającego zapisy zawarte w celu operacyjnym 3.3. *Wzrost zaangażowania lokalnego samorządu i mieszkańców w ochronę środowiska naturalnego i adaptację do zmian klimatu* (modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej, montaż mikroinstalacji OZE itd.).
Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Sieniawa na lata 2021-2024 z perspektywą do 2036 roku przyjęte Uchwałą Nr XXVI/220/2021 Rady Miejskiej w Sieniawie z dnia 11 sierpnia 2021 r.	Aktualny	Dokument nie wymaga zmian, jest zgodny z kierunkami rozwoju gminy wyznaczonymi w *Strategii*.
Program usuwania wyrobów zawierających azbest wraz z inwentaryzacją z terenu Gminy Sieniawa na lata 2018-2032 – aktualizacja przyjęty Uchwałą nr XLI/268/2018 Rady Miejskiej w Sieniawie z dnia 26 września 2018 r.	Aktualny	Dokument nie wymaga zmian, jest zgodny z kierunkami rozwoju gminy wyznaczonymi w *Strategii*.

Program rozwoju małej retencji na obszarze miasta i gminy Sieniawa	Brak dokumentu	Mając na uwadze zmiany klimatyczne prowadzące do znaczącego wzrostu zagrożenia suszą, jak i gwałtownymi zjawiskami atmosferycznymi, a także liczne programy dotacyjne, w ramach których można pozyskać dofinansowanie dla przedsięwzięć z zakresu zagospodarowania wód opadowych czy kształtowania zieleni, rekomenduje się opracowanie i przyjęcie tego rodzaju programu, uwzględniającego kierunki działań określone w celu operacyjnym 3.3. *Wzrost zaangażowania lokalnego samorządu i mieszkańców w ochronę środowiska naturalnego i adaptację do zmian klimatu*.
Strategia rozwiązywania problemów społecznych Miasta i Gminy Sieniawa na lata 2016–2022 przyjęta Uchwałą nr XVIII/117/2016 Rady Miejskiej w Sieniawie z dnia 4 sierpnia 2016 r.	Aktualna	Dokument nie wymaga zmian, jest zgodny z kierunkami rozwoju gminy wyznaczonymi w *Strategii*.
Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Miasta i Gminy Sieniawa na lata 2022-2026 przyjęty Uchwałą Nr XXX/247/2021 rady miejskiej w Sieniawie z dnia 21.12.2021 r.	Aktualny	Dokument nie wymaga zmian, jest zgodny z kierunkami rozwoju gminy wyznaczonymi w *Strategii.*
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Sieniawa wraz ze Zmianą nr 1 przyjętą Uchwałą Nr VI/60/2011 rady Miejskiej w Sieniawie z dnia 16 maja 2011 r. oraz Zmianą nr 2 przyjętą Uchwałą Nr XXXIX/254/2018 z dnia 26 czerwca 2018 r.	Aktualny	Główny dokument określający politykę przestrzenną gminy i lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego wraz z obiema przyjętymi zmianami jest zgodny z proponowanym w Strategii modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, oraz z bieżącą działalnością organów gminy. Biorąc pod uwagę przepisy ogólne wymaga jednak doprowadzenia do zgodności z przepisami odrębnymi, między innymi w w zakresie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, usytuowania

		obszaru gminy w obszarze chroniongo krajobrau (audyt krajobrazowy), uaktualnienienia uwarunkowań w zakresie terenów górniczych oraz udokumentowania złóż pospolitych.
Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	Aktualne	Obowiązujące plany miejscowe pozostają aktualne i zgodne w zakresie przeznaczenia terenu i warunków jego zagospodarowania z obowiązującym SUiKZP, a konieczność ich aktualizacji będzie wynikała z aktualizacji dokonanej w dokumencie wyższego rzędu. Pokrywają one jednak zaledwie 1,73% powierzchni gminy. W związku z tym rekomenduje się podjęcie i przyspieszenie działań mających na celu opracowanie MPZP dla większego obszaru terytorium gminy, w tym w szczególności dla obszarów wskazanych w SUiKZP, tj. dla obszarów projektowanych zalesień; dla Centrum Sieniawy z przedmieściem; dla części osiedli jednorodzinnych: im. Sieniawskiego i przy ul. Jagiellonów w Dybkowie; obszaru budownictwa przemysłowego i składowego w Wylewie; parkingu miejskiego i rynku zielonego w Sieniawie; obszaru górniczego „Rudka"; obszarów wydzielonych pod realizację „lokalnych celów publicznych", obszaru górniczego gazu ziemnego „Rudka -1", obszarów z lokalizacją elektrowni wiatrowych: Obszar nr 1 „Rudka", Obszar nr 2 „Dobra", Obszar Nr 3 „Dybków – Czerce", Obszar Nr 4 „Rudka – Wylewa", Obszar Nr 6 „Czerwona Wola").
Strategia Rozwoju Kultury	Brak dokumentu	Kultura jest sprawczym czynnikiem rozwoju lokalnego, stąd też rekomenduje się opracowanie dokumentu definiującego sposób wykorzystania istniejącego potencjału kulturalnego na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Sieniawa. Rekomenduje się odniesienie w dokumencie do zapisów Strategii w zakresie celu operacyjnego 2.1.

		Wspieranie działalności kulturalnej i lokalnego dziedzictwa i 2.2. *Rozwój oferty czasu wolnego.*
Gminny program opieki nad zabytkami	Brak dokumentu	Gminny program opieki nad zabytkami to dokument ułatwiający aktywne zarządzanie loklanym dziedzictwem. Wskazane w nim działania mają na celu poprawę stanu zbytków gminnych, ich adaptację i rewaloryzację, a także budzenie w loklanej społeczności świadomości wspólnoty kulturowej i znaczenia loklanych wartości oraz identyfikacji z „małą ojczyzną". Rekomenduje się więc sporządzenie i przyjęcie dokumentu zgodnie z art. 87 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiekce nad zabytkami, z uwzględnieniem kierunków rozwoju przewidywanych w Strategii w zakresie celu operacyjnego 2.1. *Wspieranie działalności kulturalnej i lokalnego dziedzictwa*.
PROGRAMY I DOKUMENTY JEDNOROCZNE		
Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych orzez Przeciwdziałania Narkomanii przyjęty Uchwałą Nr XXXIII/268/2022 Rady Miejskiej w Sieniawie z dnia 6 kwietnia 2022 r.	Aktualny	Dokument nie wymaga zmian, jest zgodny z kierunkami rozwoju gminy wyznaczonymi w Strategii. Rekomenduje się uzgadnianie zapisów programu na kolejne lata z założeniami *Strategii*.
Program współpracy Miasta i Gminy Sieniawa z organizacjami pozarządowymi i in. podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego przyjęty Uchwałą nr XXIX/239/2021 z dnia 19 listopada 2021 r.	Aktualny	Dokument nie wymaga zmian, jest zgodny z kierunkami rozwoju gminy wyznaczonymi w Strategii. Rekomenduje się uzgadnianie zapisów programu na kolejne lata z założeniami *Strategii*.

Źródło: opracowanie własne.

2. Monitoring, ewaluacja i aktualizacja *Strategii*

System monitorowania i ewaluacji realizacji *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sieniawa na lata 2022–2030* ma na celu weryfikację skuteczności i efektywności jej wdrażania. Obejmował będzie systematyczne gromadzenie i analizę danych, co pozwoli na śledzenie postępów wdrażania, a także identyfikację ewentualnych zagrożeń lub nieprawidłowości, ich rozwiązanie oraz zapobieganie im i ich negatywnym skutkom. Wczesna identyfikacja problemu pozwoli na ewentualną korektę lub aktualizację planowanych/realizowanych działań.

Proces monitoringu i ewaluacji *Strategii* będzie prowadzony z uwzględnieniem następujących reguł:

- bieżące śledzenie zmian i aktualizowanie zapisów dokumentu,
- pozyskiwanie aktualnych danych statystycznych i informacji obrazujących zmiany zachodzące w różnych obszarach funkcjonowania gminy, tj. społeczne, gospodarcze, przyrodnicze, przestrzenne, oraz porównanie ich z danymi dla powiatu, województwa czy kraju,
- zachowanie ciągłości, systematyczności i standaryzacji procesu monitorowania,
- rzetelne sporządzanie sprawozdań i raportów okresowych ze stanu wdrażania Strategii.

Stan realizacji *Startegii* zostanie opisany w dorocznym raporcie o stanie gminy, będącym obowiązkowym dokumentem sprawozdawczym gminy (art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym) i zawierającym m.in. podsumowanie całorocznej działalności burmistrza w szczególności w zakresie realizacji polityk, programów, strategii, uchwał rady gminy i budżetu obywatelskiego.

Przedmiot monitoringu i ewaluacji *Strategii* wyznaczają określone w niej cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki działań. Zakres działań monitorujących:

- regularna weryfikacja płynności, terminowości i prawidłowego rozkładu wydatkowania funduszy,
- sporządzanie analizy wskaźnikowej polegającej na corocznym badaniu wartości wskaźników sformułowanych w *Strategii*, przyrostu wartości wskaźnika w danym eoku oraz procentowego poziomu realizacji wartości całkowitej (na formularzu stanowiącym załącznik nr 2 do Strategii) ,
- sporządzanie sprawozdania opisowego z realizacji kierunków działań (na formularzu stanowiącym załącznik nr 3 do Strategii).

Analiza wskaźnikowa prowadzona będzie w oparciu o wylistowane poniżej wskaźniki sformułowane w *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sieniawa na lata 2022-2030*, odzwierciedlające rodzaj i kierunek zaplanowanych działań. Dopuszcza się rozszerzenie listy wskaźników. Rekomenduje się prowadzenie

monitoringu wskaźników każdorazowo z wykorzystaniem tego samego źródła danych. Wartości bazowe przyjęto według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r.

Tabela 15. Wskaźniki monitorującerealizacje *Strategii*

Numer wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pozyskania informacji
Obszar strategiczny: ZRÓWNOWAŻONA GOSPODARKA LOKALNA					
1.1	Liczba nowych zapytań inwestorów w sprawie oferty inwestycyjnej gminy	szt.	0,00	14,0	UMiGS
1.2	Liczba nowo opublikowanych ofert inwestycyjnych gminy	szt.	0,00	5,00	UMiGS
1.3	Liczba nowych inwestorów	szt.	0,00	2,0	UMiGS
1.4	Odsetek powierzchni gminy objętej MPZP w okresie realizacji Strategii	%	0,00	5,00	UMiGS
1.5	Liczba nowo opublikowanych/wydanych materiałów promocyjnych	szt.	0,00	5,0	UMiGS
1.6	Liczba godzin doradztwa udzielonego lokalnym przedsiębiorstwom w okresie realizacji Strategii	szt.	0,00	100,00	UMiGS
1.7	Liczba nowo powstałych przedsiębiorstw	szt.	0,00	20,0	UMiGS
1.8	Nakłady poniesione na ulgi dla nowo założonych przedsiębiorstw	zł	0,00	2 000 000,00	UMiGS
1.9	Liczba osób bezrobotnych na terenie gminy	szt.	261	240	UMiGS

1.10	Liczba pracujących w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców	szt.	139	150	UMiGS
1.11	Liczba nowo powstałych miejsc noclegowych na terenie gminy	szt.	0,00	25,00	UMiGS
1.12	Liczba turystów odwiedzających teren gminy w okresie realizacji Strategii	szt.	0,00	70 000,00	UMiGS
1.13	Liczba nowo powstałych lub zmodernizowanych obiektów gastronomicznych, noclegowych, wypożyczalni sprzętu i in.	szt.	0,00	2,0	UMiGS
1.14	Długość nowo utworzonych szlaków turystycznych w gminie	km	0,00	20,00	UMiGS
1.15	Liczba nowych działań promocyjnych dedykowanych lokalnym produktom z rolnictwa ekologicznego (%)	szt.	0,00	4,0	UMiGS
Obszar strategiczny: ZAANGAŻOWANA SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA					
2.1	Liczba zabytków poddanych w okresie realizacj Strategii pracom konserwatorskim lub restauratorskim	szt.	0,00	7,00	UMiGS
2.2	Nakłady poniesione na ochronę i rewaloryzację zabytków materialnych	zł	0,00	5 000 000,00	UMiGS
2.3	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturalno-oświatowej	szt.	0,00	10,00	UMiGS

2.4	Liczba nowych dodatkowych zajęć edukacyjno-kulturalnych w gminnych jednostkach kultury	szt.	0,00	30,00	szkoły, CKSiR, UMiGS
2.5	Liczba nowo wybudowanych obiektów rekreacyjnych i sportowych na terenie gminy	szt.	0,00	7,00	UMiGS
2.6	Liczba zmodernizowanych w okresie realizacji Strategii obiektów rekreacyjnych i sportowych na terenie gminy	szt.	0,00	8,00	UMiGS
2.7	Liczba nowych wydarzeń kulturalno-rozrywkowych, sportowo-rekreacyjnych	szt.	0,00	5,0	szkoły, CKSiR
2.8	Liczba nowych wolontariuszy na terenie gminy	szt.	0,00	10,00	szkoły, UMiGS
2.9	Liczba nowych zadań zrealizowanych przez lokalny samorząd w partnerstwie z podmiotami społecznymi z terenu gminy	szt.	0,00	10,00	UMiGS
2.10	Liczba spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami przeprowadzonych w okresie realizacji Strategii	szt.	0,00	35,00	UMiGS
2.11	Liczba nawiązanych partnerstw	szt.	0,00	>0	UMiGS
2.12	Liczba nowo wybudowanych specjalistycznych centrów wsparcia rodziny	szt.	0,00	1,0	M-GOPS, UMiGS
2.13	Liczba nowo wybudowanych centrów rehabilitacji dla osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych, seniorów	szt.	0,00	1,0	M-GOPS, UMiGS

2.14	Liczba pensjonariuszy domu seniora	szt.	0,00	50,00	M-GOPS, UMiGS
2.15	Liczba nowo utworzonych mieszkań komunalnych	szt.	0,00	2,0	GUS BDL, UMiGS
2.16	Liczba obiektów oraz przestrzeni publicznych dostosowanych w okresie realizacji Strategii do potrzeb wszystkich mieszkańców, w tym osób ze specjalnymi potrzebami (osób z niepełnosprawnościami, seniorów itd.)	szt.	0,00	10,00	UMiGS
2.17	Liczba nowo uruchomionych e-usług w administracji lokalnej	szt.	0,00	2,0	UMiGS
Obszar strategiczny: PRZYJAZNA I UPORZĄDKOWANA PRZESTRZEŃ DO ŻYCIA					
3.1	Liczba wspartych w okresie realizacji Strategii stacji uzdatniania wody	szt.	0,00	2,0	UMiGS
3.2	Długość nowo wybudowanej sieci kanalizacyjnej na terenie gminy	km	0,00	80,00	UMiGS
3.3	Liczba nowych czynnych przyłączy kanalizacyjnych	szt.	0,00	400,00	GUS BDL, UMiGS
3.4	Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w gminie	%	79,36	99,00	GUS BDL, UMiGS
3.5	Liczba nowo wybudowanych instalacji zagospodarowania odpadów ściekowych	szt.	0,00	1,00	UMiGS
3.6	Liczba nowo wybudowanych studni głębinowych na terenie gminy	szt.	0,00	5,00	UMiGS

3.7	Liczba mieszkańców podłączonych do zdalnego systemu opomiarowania zużycia wody	szt.	0,00	>0	UMiGS
3.8	Długość nowo wybudowanych dróg gminnych i wewnętrznych	km	0,00	20,00	UMiGS
3.9	Długość nowo przebudowanych i wyremontowanych dróg gminnych i wewnętrznych	km	0,00	40,00	UMiGS
3.10	Liczba nowo wybudowanych bezpiecznych skrzyżowań przy drogach publicznych, parkingów/przejść dla pieszych/przystanków	szt.	0,00	20,00	UMiGS
3.11	Liczba nowo zamontowanych/ wymienionych źródeł oświetlenia	szt.	0,00	400,00	UMiGS
3.12	Długość nowo wybudowanych chodników	km	0,00	20,00	UMiGS
3.13	Długość nowo wybudowanych ścieżek rowerowych	km	0,00	30,00	GUS BDL
3.14	Liczba zamontowanych w okresie realizacji Strategii instalacji odzyskiwania i wykorzystywania wód opadowych w budynkach użyteczności publicznej i indywidualnych	szt.	0,00	300,00	UMiGS
3.15	Roczny odsetek odpadów zbieranych selektywnie w okresie realizacji Strategii	%	0,00	60,00	GUS BDL
3.16	Liczba nowo wybudowanych zakładów recyklingu odpadów komunalnych	szt.	0,00	1,00	UMiGS

3.17	Liczba nowo wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	szt.	0,00	>0	UMiGS
3.18	Liczba nowo wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.	0,00	>0	UMiGS
3.19	Liczba nowo wybudowanych stacji ładowania samochodów elektrycznych	szt.	0,00	1,00	UMiGS
3.20	Liczba zorganizowanych w okresie realizacji Strategii wydarzeń poświęconych tematyce ochrony środowiska naturalnego i kształcących postawy ekologiczne	szt.	0,00	20,00	szkoły, UMiGS
3.21	Liczba nowo zakupionych wozów strażackich	szt.	0,00	5,0	UMiGS
3.22	Liczba jednostek OSP, które otrzymały wsparcie publiczne w okresie realizacji Strategii	szt.	0,00	8,00	UMiGS
3.23	Liczba nowo zakupionych urządzeń usprawniających pracę gminnego centrum zarządzania kryzysowego	szt.	0,00	30,00	UMiGS

Źródło: opracowanie własne.

Za prowadzenie działań z zakresu monitoringu i ewaluacji odpowiadać będą:

- Rada Miasta i Gminy Sieniawa
- Burmistrz Miasta i Gminy Sieniawa
- Koordynator ds. monitorowania Strategii
- Wydziały i referaty jako jednostki realizujące konkretne przedsięwzięcia wyznaczone w *Strategii*.

W realizację działań ewaluacyjnych planuje się zaangażować także ekspertów zewnętrznych, dysponujących instrumentami do prowadzenia szeroko zakrojonych badań, a także gwarantującymi konieczny obiektywizm oceny.

Ewaluacja *Strategii* przeprowadzona zostanie dwukrotnie – w połowie okresu jej obowiązywania (2026 r.) oraz po zakończeniu wdrażania (2031 r.). W trakcie wdrażania *Strategii* celem ewaluacji będzie ocena wpływu realizacji przeprowadzonych już działań i przedsięwzięć na sytuację na obszarze gminy i wdrożenie ewentualnych korekt, natomiast po zakończeniu realizacji – sformułowanie wniosków mających udoskonalić kolejną interwencję strategiczną. Wyniki ewaluacji umożliwiają także rozliczenie efektów *Strategii* przed społecznością lokalną.

W procesie monitoringu i ewaluacji wykorzystywane będą dane dostarczane przez wiarygodne źródła – zebrane przez Urząd Miasta i Gminy Sieniawa czy inne jednostki organizacyjne gminy, pochodzące ze statystyki publicznej (w szczególności z Głównego Urzędu Statystycznego w ramach Banku Danych Lokalnych) oraz zebrane i dostarczone przez partnerów.

W przypadku zmiany uwarunkowań zewnętrznych lub wewnętrznych skutkujących brakiem możliwości realizacji założonych celów operacyjnych i/lub kierunków działań dopuszcza się możliwość aktualizacji zapisów *Strategii*. Projekt zmian opracowują członkowe Rady Miasta i Gminy Sieniawa w porozumieniu z pracownikami odpowiednich wydziałów/referatów UMiG, następnie zmodyfikowany tekst *Strategii* poddawany zostanie konsultacjom społecznym, po przeprowadzeniu których trafi do zatwierdzenia do organu stanowiącego.

3. Ramy finansowe oraz źródła finansowania

Realiacja przedsięwzięć zaplanowanych w *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sieniawa na lata 2022–2030* wymaga zabezpieczenia odpowiednich środków. Ramy finansowe *Strategii* mają charakter szacunkowy, oparty przede wszystkim na doświadczeniach gminy z wdrażania *Strategii rozwoju na lata 2015–2021*. Uwzględniają kondycję finansową gminy oraz jej potencjał inwestycyjny.

Potencjał inwestycyjny wyliczono na bazie danych historycznych z lat 2016–2020. Wyliczono przy tym wewnętrzny potencjał inwestycyjny [WPI] (bez uwzględnienia zewnętrznych źródeł finansowania), całkowity potencjał inwestycyjny [CPI] (z uwzględnieniem zewnętrznych źródeł finansowania) oraz prosty potencjał inwestycyjny [PPI].

Wielkości potencjału inwestycyjnego analizowane w dalszej części opracowania zostały wyliczone zgodnie ze wzorem:

- WPI – wewnętrzny (własny) potencjał inwestycyjny — nadwyżka operacyjna (No) powiększona o dochody majątkowe (Dm) i wolne środki z lat ubiegłych (Wś) oraz pomniejszona o rozchody z tytułu spłaty zobowiązań (Rsz)

$$WPI = Db - Wb + Dm + Wś - Rsz$$

- CPI – całkowity potencjał inwestycyjny — nadwyżka operacyjna powiększona o dochody majątkowe i przychody ogółem (w tym wolne środki) (Po) oraz pomniejszona o rozchody z tytułu spłaty zobowiązań (Rsz)

$$CPI = Db - Wb + Dm + Wś - Rsz$$

Tabela 16. Zmienne do wyliczenia potencjału inwestycyjnego Miasta i Gminy Sieniawa – dane historyczne

		2016	2017	2018	2019	2020
Do	dochody ogółem	30 893	37 146	40 931	36 863	37 841
Db	dochody bieżące	25 948	28 852	31 617	34 079	33 926
Dm	dochody majątkowe	4 945	8 294	9 314	2 784	3 915
Wb	wydatki bieżące	24 757	27 908	29 696	32 812	32 247
Wś	wolne środki z lat ubiegłych	1 228	101	782	154	265
Rsz	rozchody z tytułu spłaty zobowiązań	1 980	2 355	1 775	2 227	2 170
Po	przychody ogółem, w tym wolne środki	1 228	7 811	7 962	2 154	5 775
WPI	wewnętrzny potencjał inwestycyjny	5 383	6 983	10 242	1 978	3 688
CPI	całkowity potencjał inwestycyjny	5 383	14 693	17 422	3 978	9 199

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS.

Na podstawie powyższych danych oraz kalkulacji wskaźników dla poszczególnych lat określono wewnętrzny potencjał inwestycyjny gminy Sieniawa na poziomie 5 655 tys. zł oraz całkowity potencjał inwestycyjny gminy Sieniawa na poziomie 10 135 tys. zł. Oznacza to możliwość realizacji inwestycji ze środków własnych do kwoty około 5,7 mln zł rocznie oraz z uwzględnieniem finansowania zwrotnego do kwoty około 10,1 mln zł rocznie.

Finansowanie działań prowadzone będzie w oparciu o środki własne oraz środki pozyskane z zewnętrznych źródeł.

W ramach środków własnych głównymi źródłami pozyskiwania funduszy będą dochody własne gminy, pochodzące z podatku od nieruchomości, udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne. Ze środków własnych finansowane będą poszczególne działania w całości lub środki te będą stanowiły wkład własny niezbędny przy realizacji zadań dofinansowywanych ze źródeł zewnętrznych. Część zadań zaplanowanych do realizacji finansowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych jednostek organizacyjnych Gminy Sieniawa.

Mając na uwadze fakt, że budżet lokalny jest ograniczony względem potrzeb, a liczba zadań własnych i zleconych gminy systematycznie rośnie, konieczne będzie sięganie po inne, zewnętrzne źródła finansowania, w tym bezzwrotne:

- środki z budżetu Unii Europejskiej (w szczególności Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej w ramach Wieloletnich Ram Finansowych na lata 2021–2027 oraz Europejskiego Funduszu Odbudowy),
- pozaunijne środki międzynarodowe (np. fundusz norweski i EOG),
- dotacje z budżetu państwa,
- dostacje z budżetów jednostek samorządu terytorialnego wyższego rzędu,np. ze środków Samorządu Województwa Podkarpakiego,
- dotacje z różnego rodzaju krajowych funduszy celowych (np. Fundusz Rozwoju Dróg Samorządowych, Fundusz Inwestycji Loklanych, program Maluch+ i in.),
- środki z sektora prywatnego.

Zakłada się również , że w celu skutecznego zabezpieczenia środków na realizację przedsięwzięć strategicznych gmina aktywnie i efektywnie będzie wykorzystywać dostępne zwrotne instrumenty finansowe (kredyty, pożyczki itp.). Przy tej formie wsparcia gmina powinna równocześnie zwracać uwagę, by mieć możliwość absorpcji funduszy zewnętrznych przez cały okres realizacji Strategii.

W tabeli poniżej przedstawiono główne źródła finansowania poszczególnych celów operacyjnych sformułowanych w *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sieniawa na lata 2022–2030*.

Tabela 17. Źródła finansowania *Strategii*

CEL STRATEGICZNY: Rozwój gospodarczy Miasta i Gminy Sieniawa oparty na lokalnych zasobach i tradycjach oraz respektujący zasady zrównoważonego rozwoju	
CEL OPERACYJNY	**PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA**
Wzmocnienie potencjału i atrakcyjności gospodarczej gminy	budżet gminy, budżet państwa, Program Fundusze Europejskie dla Podkarpacia, Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej
Rozwój lokalnej przedsiębiorczości i aktywizacja zawodowa mieszkańców	budżet gminy, Program Fundusze Europejskie dla Podkarpacia, Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
Wsparcie rozwoju rolnictwa ekologicznego i turystyki jako branż bazujących na lokalnych zasobach	budżet gminy, budżet państwa, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Program Fundusze Europejskie dla Podkarpacia, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
CEL STRATEGICZNY: **Wszechstronny rozwój aktywności mieszkańców** **i wsparcie ich działań wysokiej jakości usługami publicznymi**	
CEL OPERACYJNY	**PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA**
Wspieranie działalności kulturalnej i lokalnego dziedzictwa	budżet gminy, bydżet państwa, Program Fundusze Europejskie dla Podkarpacia, fundusz norweski i EOG, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Program Interreg Polska-Słowacja
Rozwój oferty czasu wolnego	budżet gminy, Program Fundusze Europejskie dla Podkarpacia, Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, partnerstwo publiczno-prywatne, Program Interreg Polska-Słowacja
Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i zaangażowania społeczności lokalnej do aktywnego udziału w życiu gminy	budżet gminy, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, fundusz norweski i EOG, Program Rozwoju Organizacji Obywatelskiech na lata 2018-2030
Poprawa dostępności i jakości usług publicznych na terenie gminy	budżet gminy, budżet państwa, Program Fundusze Europejskie dla Podkarpacia, Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

CEL STRATEGICZNY: Poprawa jakości infrastruktury oraz wzmocnienie lokalnego ekosystemu	
CEL OPERACYJNY	**PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA**
Rozwój nowoczesnej infrastruktury komunalnej na terenie gminy	Budżet gminy, budżet państwa, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Program Operacyjny Fundusze Europejskie dla Podkarpacia, Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
Rozwój nowoczesnej infrastruktury drogowej na terenie gminy	budżet gminy, budżet państwa, Program Operacyjny Fundusze Europejskie dla Podkarpacia, Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej, Program Interreg Polska-Słowacja
Wzrost zaangażowania lokalnego samorządu i mieszkańców w ochronę środowiska naturalnego i adaptację do zmian klimatu	budżet gminy, budżet państwa, Program Fundusze Europejskie dla Podkarpacia, Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
Poprawa poziomu bezpieczeństwa publicznego	budżet gminy, budżet pańswta, Program Operacyjny Fundusze Europejskie dla Podkarpacia, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

Źródło: opracowanie własne.

SPIS TABEL, RYSUNKÓW I WYKRESÓW

Tabela 1. ... 16

Tabela 2. Mocne i słabe strony w Obszarze Społeczeństwo ... 24

Tabela 3. Mocne i słabe strony w Obszarze Kultura i edukacja ... 25

Tabela 4. Mocne i słabe strony w Obszarze Turystyka i rekreacja ... 25

Tabela 5. Mocne i słabe strony w Obszarze Przestrzeń i środowisko ... 25

Tabela 6. Mocne i słabe strony w Obszarze Infrastruktura techniczna ... 26

Tabela 7. Mocne i słabe strony w Obszarze Gospodarka ... 26

Tabela 8. Szanse i zagrożenia ... 27

Tabela 9. Obszary strategiczne ... 30

Tabela 10. Obszar strategiczny Zrównoważona Gospodarka Lokalna ... 32

Tabela 11. Obszar strategiczny Zaangażowana Społeczność Lokalna ... 37

Tabela 12. Obszar strategiczny Przyjazna i Uporządkowana Przestrzeń do Życia ... 43

Tabela 13. Spójność strategii z dokumentami ż ... 70

Tabela 14. Wytyczne dla dokumentów wdrożeniowych ... 86

Tabela 15. Wskaźniki monitorującerealizacje *Strategii* ... 92

Tabela 16. Zmienne do wyliczenia potencjału inwestycyjnego Miasta i Gminy Sieniawa – dane historyczne ... 99

Tabela 17. Źródła finansowania *Strategii* ... 101

Rysunek 1. Obszary chronione na obszarze gminy Sieniawa ... 7

Rysunek 2. OSI z poziomu kraju, do których kwalifikuje się gmina Sieniawa ... 78

Rysunek 3. Obszary zagrożone trwałą marginalizacją – poziom regionalny ... 79

Rysunek 4. Obszary wiejskie województwa podkarpackiego ... 80

Rysunek 5. Obszar objęty Programem Strategicznym „Błękitny San" ... 83

Wykres 1. Struktura wiekowa uczestników badania 15

Wykres 2. Średnie oceny wszystkich obszarów 16

Wykres 3. Atrakcyjne dla mieszkańców obszary rozwoju..... 18

Wykres 4. Zadania oczekiwane przez mieszkańców w obszarze Społeczeństwo 19

Wykres 5. Zadania oczekiwane przez mieszkańców w obszarze Infrastruktura techniczna 20

Wykres 6. Zadania oczekiwane przez mieszkańców w obszarze Turystyka i rekreacja 21

Wykres 7. Zadania oczekiwane przez mieszkańców w obszarze Kultura i edukacja 22

Wykres 8. Zadania oczekiwane przez mieszkańców w obszarze Przestrzeń i środowisko..... 22

Wykres 9. Zadania oczekiwane przez mieszkańców w obszarze Gospodarka..... 23

Wykres 10. Miasto i Gmina Sieniawa w 2030 r. 23

Wykres 11. Strategiczne obszary rozwoju Miasta i Gminy Sieniawa do 2030 r. 29

ZAŁĄCZNIKI

1. Załącznik nr 1 do Strategii – Ankieta

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sieniawa na lata 2022–2030

Szanowni Państwo,

Szanowni Państwo,

Miasto i Gmina Sieniawa przystąpiła do opracowania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sieniawa na lata 2022-2030. W związku z tym zwracamy się do Państwa z prośbą o wypełnienie poniższej ankiety, która pomoże poznać Państwa opinie na temat aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru, zdiagnozować potrzeby oraz preferowane kierunki rozwoju.

Ankieta przeznaczona jest dla:
- mieszkańców Miasta i Gminy Sieniawa,
- podmiotów gospodarczych działających na terenie Miasta i Gminy,
- organizacji społecznych,
- radnych Rady Miejskiej w Sieniawie.

Ankietę można wypełnić w terminie do 30.04.2022 r. Jej uzupełnienie może zająć maks. 5 minut. Jednocześnie zapewniamy, że jest ona anonimowa, a wyniki będą prezentowane wyłącznie w formie zbiorczej.

Zależy nam, aby mieszkańcy skorzystali z szansy i okazji wypowiedzenia się w tak ważnych zagadnieniach, jakimi są kierunki rozwoju i przedsięwzięcia realizowane na terenie Gminy. Chcielibyśmy, aby opracowywana Strategia była wspólnym dziełem, w którym każdy mieszkaniec ma swój udział i w którym odnajduje swoje potrzeby. Dlatego też zachęcamy do licznego uczestnictwa w badaniu.

Z góry dziękuję za Państwa zaangażowanie,

Adam Woś

Burmistrz Miasta i Gminy Sieniawa

INNpuls dla samorządów

*Prosimy o wpisanie znaku **x** w odpowiednie pola ☐ w poniższej ankiecie.*

METRYCZKA

Płeć

☐ Kobieta ☐ Mężczyzna

Wiek

☐ do 24 lat
☐ 25 - 34 lata
☐ 35 – 44 lata
☐ 45 – 54 lata
☐ 55 – 64 lata
☐ 65 lat i więcej

Wykształcenie

☐ wyższe ☐ średnie ☐ zawodowe ☐ podstawowe

Zajęcie (można zaznaczyć więcej niż jedną opcję)

☐ uczeń/student
☐ przedsiębiorca
☐ prac. usług, handlu, itp.
☐ pracownik fizyczny
☐ pracownik umysłowy
☐ rolnik
☐ bezrobotny
☐ emeryt / rencista
☐ inne:.....

Sołectwo

☐ Miasto Sieniawa
☐ Czerce
☐ Czerwona Wola
☐ Dobra
☐ Dybków
☐ Leżachów
☐ Paluchy
☐ Pigany
☐ Rudka
☐ Wylewa

Czas zamieszkiwania na terenie Miasta i Gminy Sieniawa

☐ krócej niż 10 lat ☐ ponad 10 lat

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sieniawa na lata 2022–2030

1. Proszę ocenić aktualną sytuację Gminy w wymienionych poniżej aspektach. (Ocena w skali 5-stopniowej, gdzie 1 – zdecydowanie źle, 2 – raczej źle, 3 – przeciętnie, 4 – raczej dobrze, 5 – zdecydowanie dobrze).

Lp.	Pytanie	Ocena
	SPOŁECZEŃSTWO	
1.	Aktywność mieszkańców na rzecz Gminy	
2.	Wykorzystanie potencjału ludzkiego	
3.	Dostęp do opieki żłobkowej	
4.	Skuteczność działania pomocy społecznej	
5.	Działalność Gminy na rzecz wsparcia seniorów	
6.	Działalność Gminy na rzecz wsparcia osób z niepełnosprawnościami	
7.	Dostępność zasobów mieszkaniowych	
8.	Jakość i dostępność usług medycznych	
9.	Bezpieczeństwo publiczne na terenie Gminy	
10.	Bezpieczeństwo przy drogach gminnych (w kontekście ruchu drogowego)	
11.	Zaangażowanie mieszkańców w działalność organizacji pozarządowych	
12.	Liczba aktywnie działających organizacji pozarządowych	
	KULTURA I EDUKACJA	
1.	Dostęp do edukacji przedszkolnej	
2.	Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych	
3.	Dostęp do szkolnictwa ponadpodstawowego	
4.	Stan infrastruktury placówek oświatowo-wychowawczych w Gminie (sale, wyposażenie, infrastruktura towarzysząca – place zabaw, boiska itd.)	
5.	Oferta edukacyjna w szkołach na terenie Gminy (dodatkowe zajęcia, kółka zainteresowań, itd.)	
6.	Poziom wykształcenia ludności	
7.	Możliwości doskonalenia (przekwalifikowania) zawodowego	
8.	Stan infrastruktury kulturalnej (np. domy kultury, biblioteki, świetlice wiejskie itp.)	
9.	Dostępność obiektów kulturalnych w Gminie (dni i godziny otwarcia itp.)	
10.	Poziom oferty kulturalno-rozrywkowej w Gminie	
11.	Stan zabytków kultury materialnej	
12.	Stopień dbałości Gminy o dobra kultury	

13.	Podtrzymywanie tradycji lokalnych	
TURYSTYKA I REKREACJA		
1.	Stan gminnej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (np. place zabaw, siłownie zewnętrzne, boiska sportowe, ścieżki rowerowe itd.)	
2.	Stan gminnej infrastruktury turystyczno-wypoczynkowej (pensjonaty, hotele, hostele, gospodarstwa agroturystyczne, restauracje itd.)	
3.	Oferta turystyczno-wypoczynkowa Gminy	
4.	Ogólna atrakcyjność turystyczna Gminy	
PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO		
1.	Lokalizacja gminy	
2.	Efektywność zagospodarowania przestrzeni w Gminie	
3.	Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy	
4.	Stan środowiska naturalnego w Gminie (jakość powietrza, czystość wód powierzchniowych, czystość terenów zielonych itp.)	
5.	Dbałość Gminy o środowisko naturalne	
6.	Świadomość ekologiczna mieszkańców	
7.	Walory turystyczno-krajobrazowe środowiska przyrodniczego w Gminie	
8.	Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy	
9.	System odbioru i zagospodarowania odpadów w Gminie	
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA		
1.	Stan dróg w Gminie	
2.	Stan małej infrastruktury drogowej (np. chodniki, oświetlenie, przystanki itp.)	
3.	Jakość infrastruktury wodociągowej	
4.	Jakość sieci kanalizacyjnej	
5.	Jakość sieci gazowej	
6.	Jakość sieci elektrycznej	
7.	Dostęp do Internetu	
8.	Stan infrastruktury melioracyjnej (np. rowy, przepusty itp.)	
GOSPODARKA		
1.	Zasoby siły roboczej	
2.	Poziom bezrobocia	
3.	Możliwość znalezienia zatrudnienia na terenie Gminy	
4.	Warunki rozpoczęcia i rozwijania działalności gospodarczej w Gminie	

5.	Dostęp do informacji o instytucjach wspierających rozwój przedsiębiorstw	
6.	Możliwości pozyskania kapitału zewnętrznego	
7.	Dostępność różnego typu usług na terenie Gminy (np. banków i kredytów, sklepów, aptek)	
8.	Działalność rolnicza w Gminie (wielkość gospodarstw rolnych, baza przetwórcza dla rolnictwa, rynki zbytu płodów rolnych)	
9.	Wizerunek Gminy	
10.	Jakość działań promocyjnych Gminy	
11.	Atrakcyjność inwestycyjna obszaru Gminy	
12.	Dostępność terenów inwestycyjnych	
13.	Liczba i jakość połączeń komunikacyjnych wewnątrz Gminy	
14.	Liczba i jakość połączeń komunikacyjnych z otoczeniem zewnętrznym (gminami i miastami)	
15.	Związki funkcjonalne gminy z aglomeracjami miejskimi województwa	
16.	Związki funkcjonalne z zagranicą	

2. Proszę wskazać maksymalnie 3 najbardziej atrakcyjne wg Pani/Pana w okresie najbliższych 8 lat (do roku 2030) obszary rozwoju Miasta i Gminy Sieniawa, których realizacja przyczyniłaby się do znaczącego podniesienia poziomu jakości życia i do rozwoju tego obszaru:
   - ☐ Doskonalenie infrastruktury społecznej (edukacyjnej, kulturalnej, sportowo-rekreacyjnej, turystyczno-wypoczynkowej).
   - ☐ Doskonalenie infrastruktury technicznej (poprawa jakości dróg, ciągów pieszo-rowerowych, poprawa poziomu skanalizowania i zwodociągowania gminy, budowa światłowodu, rozbudowa oświetlenia ulicznego).
   - ☐ Rozwój oferty kulturalnej (renowacja zabytków, tworzenie produktów turystycznych w oparciu o tradycje lokalne i lokalnych twórców, wzrost liczby wydarzeń kulturalnych).
   - ☐ Rozwój oferty turystycznej (stworzenie nowych atrakcji turystycznych).
   - ☐ Rozwój oferty edukacyjnej.
   - ☐ Ochrona środowiska naturalnego.
   - ☐ Rozwijanie postaw i zachowań ekologicznych wśród mieszkańców Gminy.
   - ☐ Rozwój rolnictwa ekologicznego.
   - ☐ Doskonalenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości na terenie Gminy (system zachęt dla osób chcących założyć działalność gospodarczą, uzbrojenie terenów inwestycyjnych).
   - ☐ Poprawa bezpieczeństwa publicznego.
   - ☐ Poprawa sprawności funkcjonowania urzędu i samorządu Gminy (poprzez rozwój usług świadczonych drogą elektroniczną, poprawę dostępności usług publicznych dla osób z niepełnosprawnościami/seniorów).
   - ☐ Inne (jakie?) .....

3. Proszę wymienić maksymalnie 3 zadania, jakie Gmina powinna zrealizować w ciągu najbliższych 8 lat (do 2030 r.). Dla każdego z wymienionych zadań proszę podać nazwę oraz zakres (np. utworzenie domu spokojnej starości w miejscowości Sieniawa; cykl warsztatów ekologicznych dla uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy; dostosowanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami/seniorów).

Zadanie 1	
Zadanie 2	
Zadanie 3	

4. W jakim kierunku należałoby kształtować Pani/Pana zdaniem wizerunek Miasta i Gminy Sieniawa do 2030 r.? (Można wybrać maks. jedną odpowiedź).
   - ☐ gminy bezpiecznej i atrakcyjnej do życia
   - ☐ gminy przedsiębiorczej, atrakcyjnej dla inwestorów i tworzącej nowe miejsca pracy
   - ☐ gminy atrakcyjnej turystycznie
   - ☐ gminy ekologicznej, dbającej o środowisko naturalne i estetykę otoczenia
   - ☐ innej (jakiej?) .....

Dziękujemy za wypełnienie ankiety.

2. Załącznik nr 2 do Strategii – Formularz sprawozdawczy analizy wskaźnikowej

Nr wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość początkowa	Wartość osiągnięta w bieżącym roku realizacji Strategii	Wartość osiągnięta od początku realizacji Strategii	Poziom osiągnięcia wskaźnika

3. Załącznik nr 3 do Strategii – Formularz sprawozdawczy – opisowy

Podmiot realizujący:	
Nazwa/tytuł działania:	
Cel strategiczny:	
Cel operacyjny:	
Koszt zadania/Budżet:	
Źródła finansowania:	
Kluczowe działania:	
Stan zaawansowania realizacji (szacunkowo w %):	
Problemy w trakcie realizacji:	
Wdrożone działania naprawcze:	